

Budsjett 2025, økonomi- og handlingsplan 2025-2028

Vestnes kommune

Formannskapet si innstilling

Foto: Edmund Melkild

Innhald

Fokusområde3

Introduksjon	3
Næringsutvikling.....	5
Busetting og oppvekst.....	12
Kultur og fritid	21
Folk, helse og omsorg.....	26
Det internasjonale Vestnes	34
Samferdsel og pendling	40
Klima, miljø og beredskap	46
Sentrale kapittel	52
Budsjettvedtak.....	52
Kommunedirektøren si innleiing	58
Heilskapleg styring.....	63
Befolkningsutvikling.....	69
Rammevilkår og økonomisk utvikling.....	73
Driftsbudsjett.....	83
Investeringsbudsjett	94
Klimabudsjett.....	106
Kommunen sine rammeområde	116
Sentraladministrasjon.....	116
Oppvekst og kultur	122
Helse og omsorg	133
Samfunn og samskaping	146

Foto: Edmund Melkild

Introduksjon

Visjon

Vestnes kommune sin visjon er «midt i blinken». Ein visjon kan definerast som eit bilete av ein framtidig, ønska tilstand.

Visjonen vår «Midt i blinken» kan sjåast på fleire måtar:

Faktisk geografisk fordel:

- Den sentrale geografiske posisjonen gjer Vestnes eit naturleg val både for busetting og nyetablering i næringslivet

I meir overført betydning:

- Det er «midt i blinken» å etablere næring i kommunen. Vestnes kommune er ein aktiv medspelar overfor næringslivet
- Det er «midt i blinken» å bu og leve i Vestnes med rikt kulturliv og gode tenester som er treffsikre i kvalitet og innhald
- Vestnes kommune er «midt i blinken» for alle som er glade i natur-og friluftsliv. Kommunen legg til rette for eit aktivt friluftsliv med lett tilgjengelege naturområde. Dette er eit viktig bidrag til kommunens folkehelsearbeid
- Vestnes er «midt i blinken» som arbeidsgjevar og er ein serviceinnstilt, løysningsorientert og imøtekomande kommune

Innleiing handlingsdel

Kommuneplanen sin handlingsdel er enkelt fortalt, å omsette dei vedtekne måla og strategiane vi har til handling. Det vil sei kva tiltak vi sett i verk. Kommunedirektøren tek difor utgangspunkt i dei 7 fokusområda i oppbygginga av handlingsdelen.

Fokusområde 1: Næringsutvikling

Fokusområde 2: Busetting og oppvekst

Fokusområde 3: Kultur og fritid

Fokusområde 4: Folk, helse og omsorg

Fokusområde 5: Det internasjonale Vestnes

Fokusområde 6: Samferdsel og pendling

Fokusområde 7: Klima, miljø og beredskap

Kommunedirektøren meiner at dette vil gi «ein raud tråd» frå kommuneplanen som vårt overordna planverk og heilt ned i organisasjonen. Altså «frå nokon sitt ansvar (kommunestyret), til alle sin kvardag (alle tilsette)». Å bruke dei 7 fokusområda i handlingsdelen, gjer det også enklare for kommunedirektøren og følgje opp dei einskilde måla, og for kommunestyret å sjå kor vi ligg an i høve måloppnåing og eventuelt korrigerende kurs.

For å nå måla i kommuneplanen, er vi avhengig av at Vestnes kommune tverrfagleg arbeidar mot dei same måla. Kommunedirektøren vil difor ha fokus på kva Vestnes kommune heilskapleg skal gjer for å nå måla og ikkje kvar eining – det er saman vi kan løyse dei komplekse problema og ikkje kommunalområde- eller einingsvis. I prosessen har difor kommunalområda i all hovudsak samarbeidd om dette på tvers av einingane, før alt vert samkøyrte. Dei har blitt utfordra på:

- Kor er vi (kva har vi oppnådd og utfordringane framover)
- Kva gjer vi (tiltak for å nå måla)

I prosessen knytt til kommuneplanen sin handlingsdel, kjem det fram at det er gjort mykje godt arbeid sidan 2015 knytt til mange av måla og strategiane. Samstundes ser vi at det er område ein framleis må arbeide meir med for å kome i mål i planperioden. I dette arbeidet ser vi at det er mål og strategiar som går inn i kvarandre og det er tilsvarande mål og strategiar som manglar for å synleggjer heile spekteret av kva organisasjonen arbeider med. Til dømes er det lite synleggjort mål/strategiar om korleis vi skal bidra med å få folk i arbeid, gjer oss ein attraktiv arbeidsgivar, økonomiske måltal, Vestnes kommune som organisasjon med meir. Dette meiner kommunedirektøren vi får på plass med ny kommuneplan.

For å synleggjere kor vi er (status), har vi teke med ulike statistikk der storparten er henta frå Fylkesstatistikken, SSB, med meir.

Kommunedirektøren gjer merksam på at det som står under «Om fokusområde» er henta direkte frå kommuneplanen sin samfunnsdel og delar av det kan såleis vere utdatert informasjon no.

Foto: Reidun Bjølverud

Næringsutvikling

Om fokusområde

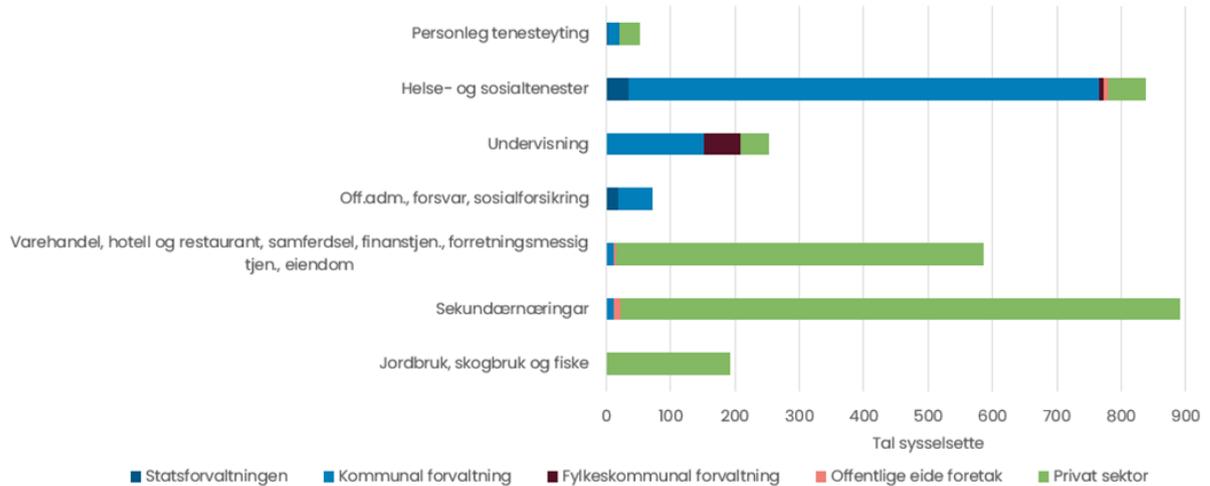
Ein av hovudgrunnane til å busette seg ein stad, er tilgang til relevant arbeid. Både knoppskyting og nyetableringar er såleis sentrale element for næringslivsvekst og busetting. Vestnes har eit sterkt næringsliv, med tyngda i skipsrelatert industri og offentleg omsorg. I tida framover må Vestnes vere attraktiv for yngre og kompetent arbeidskraft. Nye store samferdselsprosjekt forsterkar Vestnes sin strategiske og sentrale geografiske plassering. Vestnes ønsker å framstå som ein god samarbeidspart og ein kommune som satsar på næringsutvikling, inkludert landbruk.

Næringsstruktur

Tal frå fylkesstatistikken syner at i Vestnes kommune er dei største næringane (næringsstruktur) sekundærnæringar (industri, bygg og anlegg med meir), rett føre helse- og sosialtenester. Helse- og sosialtenestene er i stor grad knytt til den kommunale drifta. Etter desse to, er det sørvisnæringa som er størst i Vestnes.

I 2023 var det 97 nyetableringar av selskap (alle typar) i Vestnes kommune. Dette er ein klar nedgang frå 2022 då det var 219 nyetableringar. Det er totalt 1 616 føretak registrert i kommunen. Av desse er det 505 AS og 1 035 enkeltmannsføretak (ENK).

Tal sysselsette etter sektor og næring, per 4. kvartal 2023

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Legge til rette for ekspansjon rundt eksisterande bedrifter, men også ta omsyn til moglege konfliktar mellom næringsverksemd og bustadbygging	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Har nytta forkjopsretten ved å kjøpe tilbake næringsstomter som ikkje er nytta Vestnes Næringsforum fungerer som bindeledd mellom næringslivet og kommunen <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Areal aust for dagens industriområde (avsett i kommuneplanen) er framleis bandlagt til eventuell ny hovudveg frå Vik til Tresfjordbrua. Ny E39 vil truleg dra ut i tid 	<ol style="list-style-type: none"> Legge til rette for ekspansjon er viktig ved revidering av kommuneplanen sin arealdel Vestnes kommune nyttar forkjopsrett ved å kjøpe tilbake næringsstomter som ikkje vert nytta Tildelingsreglar som er tilpassa næringslivet sitt behov
Utvikle nye næringsareal; spesielt nært ny E39 på Vik, eventuell	<p><u>Oppnådd:</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> Kollektivknutepunkt på Vik er ikkje avklart. Dette krev reguleringsending. Statens vegvesen har ansvar for

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>etterbruk av området ved Furneset ferjekai og finne eigna areal med tanke på samfunnsnyttig bruk av steinmassane frå planlagt tunnel under Romsdalsfjorden</p>	<ul style="list-style-type: none"> Reguleringsplan for Vik – Ørskogfjellet er vedteke <p><u>Utfordring:</u> Framdrifta knytt til Møreaksen er usikker og det gjer det difor vanskeleg å planlegge</p>	<p>planendringa. Kommunen følgjer opp tett</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulering fra Ørskogfjellet til Digernes inkludert kryssløysing på Ørskogfjellet står att Bør vurdere om det er mogleg å utvide arealet på dei eksisterande industriområda/næringsareala. Dette vil bli vurdert i ny arealdel
<p>Etterspurnad etter næringsareal i nærleiken av kommunesenteret må også dekkast</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Har areal i Misfjordskogen Restareal på Skorgenaset er opparbeidd for sal <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Finne nye og attraktive næringsareal, slik at kommunen kan tiltrekke seg næringsaktivitet 	<ol style="list-style-type: none"> Vurdere næringsareal i kommuneplanen sin arealdel. Næringsarealet Misfjordskogen kan vurderast utvida For å utvikle eit kompakt og attraktivt sentrum bør det leggjast til rette for nye næringsetableringar i sentrum av Vestnes kommune
<p>Det skal leggjast til rette for småskala reiseliv ved å utnytte vår nærleik til fjord og fjell og vårt sentrale utgangspunkt for kortreiste turar til attraktive turmål i heile fylket</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Gjennom nettstaden www.iVestnes.no blir aktivitetar og tilbod i Vestnes synleggjort for innbyggjarar og tilreisande Vi har nokre areal avsett til fritidsbustader og utleiehytter/rorbuer Samarbeid mellom skule og småskala reiseliv gjennom valfaga og/eller elevbedrifter Leirskule 7. klasse på Bjørnsund for alle elevane i dei offentlege skulane i Vestnes Ulike fjelltur mål og (mest lokalt i kommunen) Døme på ekskursjonar: 	<ol style="list-style-type: none"> Informasjonen på heimesida kring turmål skal vere oppdatert Planar om å få til årleg vandreteater, og eventuelt et større scenestykke/musikal om båtbyggerhistoria. Eit større scenestykke/musikal om båtbyggerhistoria er under utarbeidding Søblomsten skal sjøsetjast i 2025 og vil bli ein viktig attraksjon for reiselivet Marknadsføre turvegar. Vestnes har fleire fine turmål. Det er eit potensial til at fleire nyttar StikkUT-turane

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<ul style="list-style-type: none"> - Besøk til akvariet i Ålesund - Besøk ulike museum i fylket - Besøk til biblioteket • Overnattingstur ute på ungdomsskulesteget. Samarbeid med frivillighetssentralen i høve lån av turutstyr, t.d. for å padle kano i Flatevågen • Det er etablert fleire camping/bubilparkeringar i Vestnes kommune • Postvegprosjektet har lagt til rette for auka fokus på lokalhistoria for både barn og vaksne. Vi har m.a. fått på plass skilting frå kyrkja gjennom sentrum og til prestegarden, og i 2024 fekk vi ferdigstilt ei virtuell realitetsoppleving som tek brukarane med på ei historisk reise langs postvegen • Ustyrssentralen har blitt ein del av BUA - ordninga • BUA har turutstyr med meir som kan lånast gratis av alle • Turistinformasjonsskilt er sett opp på Vågstranda <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Det er relativt få arbeidsplassar knytt til turisme i Vestnes kommune 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Søke statlege midlar til etablering av fleire parkeringsplassar i tilknytning turstiar/turvegar 6. Eit mål bør vere at elevane kjenner til kva tilbod og ressursar som finst i eige fylke 7. Kommunen har fått midlar til 4 delprosjekt for å gjere historia om postvegen meir kjent og auke bruken av trasèane. Del 4, skjøtsel og tilrettelegging av trasèen på Ørskogfjellet står igjen
<p>Satse på breibandsinfrastruktur som gir næringslivet tilstrekkeleg kapasitet</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har full fiberdekning med unntak av Vågstranda/Hjelvika <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Etter at Vågstranda/Hjelvika vart ein del av Vestnes 	

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	kommune, har dei ikkje same fiberdekning	
<p>Næringslivet og Vestnes kommune har eit godt samarbeid gjennom Vestnes Næringsforum. Dette skal vidareførast og kan utviklast til tettare samarbeid med Føniks Næringshage</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Næringsforumet er vidareført med kommunal delfinansiering. Det er også laga ein formalisert avtale mellom Næringsforum og kommunen • Utvikle nettstaden www.ivestnes.no. Fokus her er å synleggjere tilboda i kommunen • Skulane har i dag samarbeid med næringslivet gjennom blant anna innovasjonscamp • Kultureininga har eit godt samarbeid med Vestnes næringsforum med blant anna nettsida ivestnes.no, samt samarbeid kring ulike arrangement. Næringsforum driv ivestnes instagram sida • Etablert og organisert NAV kontoret i marknadsteam som skal ha kontakt ut mot næringslivet i kommunen. I tillegg er det tilsett ein jobbspesialist. Det er også tilsett 2 årsverk i NAV som skal arbeide med flykningar • Prosjekt knytt til NAV, EKI og næringsforum med å få flykningar inn i arbeidslivet (integreringsmesse) • Vestnes Næringsforum: Etablert næringshage i samarbeid med Nordveggen <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Næringsliv og kommune bør i større grad sjå til NAV ved 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tettare samarbeid mellom skule og næringsliv for å utvikle Ungt Entreprenørskap 2. Gjere NAV sine verkemiddel for inkludering kjend for kommune, Næringsforum og næringslivet, til dømes arbeidstrening, lønstilskot, mentorordning med meir 3. Hoppid gir gründerbistand til nyetablerte i kommunen

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	behov for rekruttering og inkludering	
<p>Detaljhandel bør leggest til sentrum. Vestnes kommune skal fortsette samarbeidet med fylkeskommunen og private om utvikling av kommunesenteret. Målet er å utvikle eit triveleg og passande urbant tilbod i vår målestokk, som strategisk plassert handelsstad mellom Moa og Molde</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Godt kompakt sentrum som er definert og der storparten av handelen er lokalisert • Sentrumsforeining som organiserer handelsbedriftene • Vestnes Næringsforum arbeidar med å etablere gardeigarforeining for ytterlegare samarbeid og utvikling i sentrumskjerna • Sjøfront del 1 og 2 er ferdig. Steg 1 av del 3 er også ferdig • Sjøblomsten er ein attraktivitet i sentrum som gjer at potensielt fleire tek turen til sentrum både frå eigen og andre kommunar • Ad-hoc utval: Velkommen til Vestnes. Har ordna skilting og såleis synleggjere kor sentrum er 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det er etablert eit Ad-hoc utval for utvikling som drøftar oppfølging av sentrumsplanen. Ad-hoc utvikling samarbeider med fylkeskommunen, næringsforum og Sentrumsforeininga om vidare utvikling av sentrum 2. Arbeide med å realisere Sjøfronten del 3. Fullføre gangvegssystemet og sjøpromenaden, utvikle attraktive møteplassar og få på plass grøntaksen
<p>Kommunesenteret skal ha rom for ekspansjon både for handelsnæringa, fleire bustader og styrking av sentrum som triveleg, sosial og kulturell møteplass - eit velorganisert og universelt tilgjengeleg trafikk-knutepunkt med lett tilgang til nok parkeringsplassar</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunen har bygd ut 4. arma, rasteplass/bobilplass og parkeringsplassen ved idrettsparken • Biblioteket og Stella Maris har blitt ein god møteplass for alle 	<ul style="list-style-type: none"> • Ferdigstille Tettstadsprosjektet med attraktive og tilpassa sosiale møterom • Samarbeide med Vestnes næringsforum og sentrumsforeininga om utvikling av møteplassar i sentrum

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Alle offentlege funksjonar som Vestnes skal ha berre éin av bør lokalisert til Helland		<ol style="list-style-type: none"> Arbeide for at offentlege funksjonar vert lagt til Vestnes
Vestnes kommune vil arbeide for at naturlege regionale eller nasjonale funksjonar også kan lokalisert til Vestnes kommune	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi har sett av/fokus på å sette av næringsareal til slike formål. Mange av næringsareala ligg i tilknytning til europavegane og framtidige hovudvegar, og det ligg difor til rette for slike etableringar («Midt i blinken») 	<ol style="list-style-type: none"> Arbeide aktivt for å avdekke moglegheitsrommet for at regionale eller nasjonale funksjonar kan lokalisert til Vestnes Problemstillingar knytt til lokalisering av regionale og nasjonale funksjonar kan bli eit tema i kommuneplanarbeidet

□

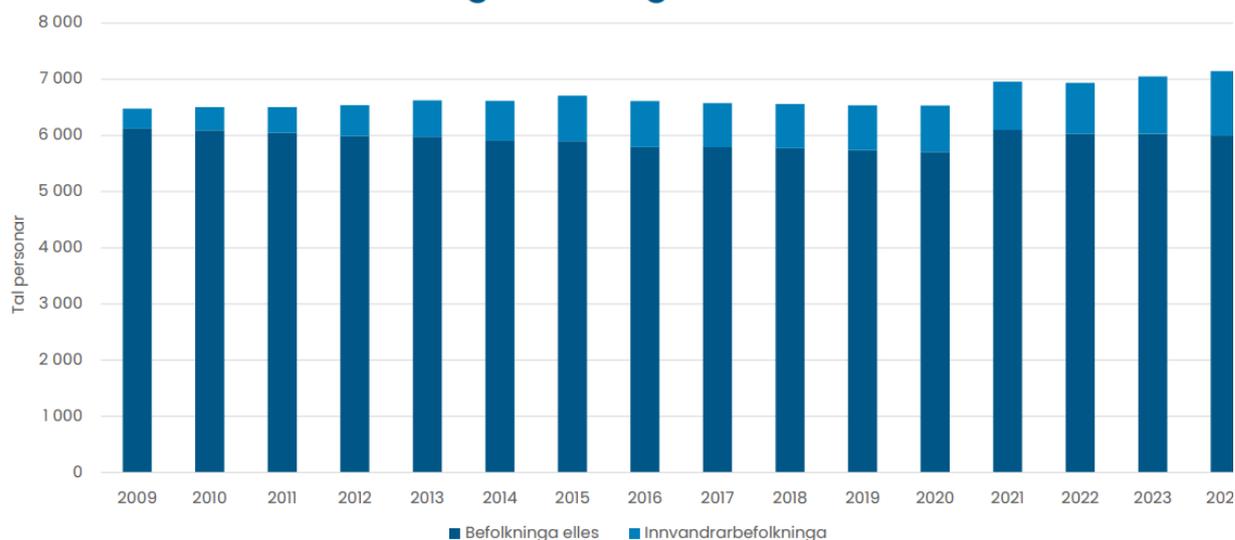

Busetting og oppvekst

Om fokusområde

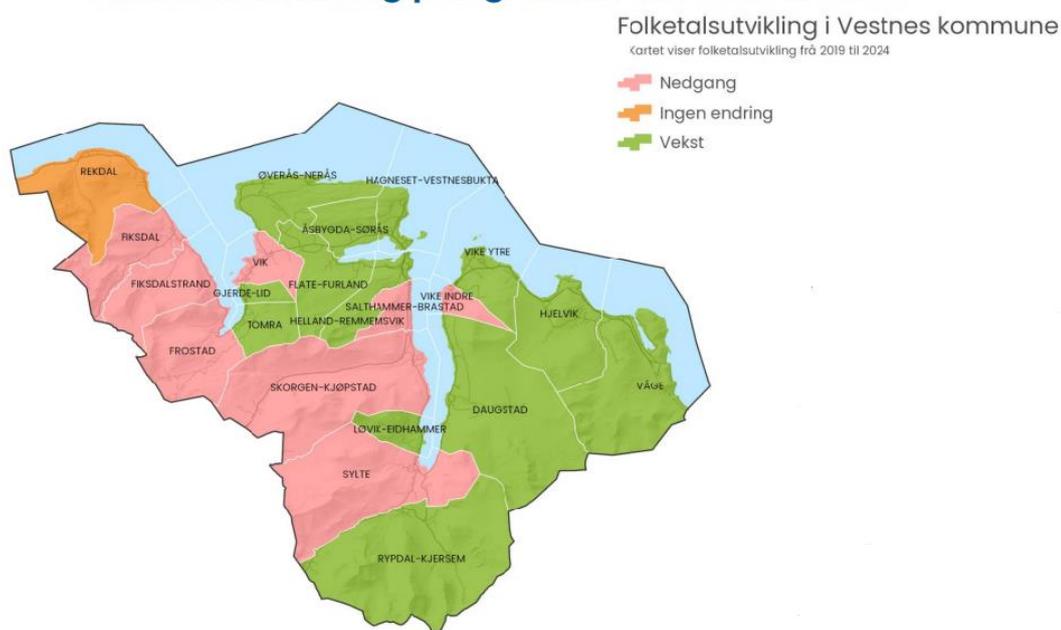
Befolkningsutviklinga viser ein auke i folketalet frå 2021, medan fødselsoverskotet er negativt. Det betyr at det dør fleire enn det blir født, noko som medverkar til ei aldrande befolkning. Auke i folketalet frå 2021 har samanheng med grensejustering knytt til Vågstranda og Hjelvika. Frå 2022 er det flyktningstraumen frå Ukraina som er hovudårsaken til folketalsinnvandringa.

Befolkningsutviklinga 2009–2024

Det bur flest folk i Helland sentrum, deretter kjem Vik i Tomrefjord. Å legge til rette for vekst og utvikling i heile kommunen er viktig for å nå Vestnes kommune sine overordna mål og ta vare på alle ressursar.

Folketalsutvikling per grunnkrets 2019 til 2024

Kjelde: SSB

Vekst i både folketal og arbeidskraft til næringslivet kan sikrast gjennom auka tilflytting og innvandring, noko som kan føre til positiv utvikling i fødselstalet.

Busetting

Vestnes kommune har eit stort og variert tilbod av bustadområde. Om vi tek turen frå vest til aust kan vi nemne:

Stad	Namn	Privat/kommunalt	Status
Rekdal	Sandane	K	Utbygd. Få ledige
Fiksdal	Del av 76/19	P	Ferdig regulert
Fiksdal	B1	P+K samarbeid	Utbygd. Få ledig
Fiksdal	Sjøbakken	P	Utbygd og ledig
Tomrefjord	Lid (Sigurdsmarka)	P	Ferdig regulert
Vik Selnes	Solbakken	P	Utbygd og ledig
Tomrefjord	Tuen (Bårdsneset)	P+K samarbeid	Ferdig regulert

Budsjett 2025, Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

Stad	Namn	Privat/kommunalt	Status
Tomrefjord	Vikfjørå	P	Ferdig regulert
Øverås	Røtbakken	P	Utbygd, få ledige
Åsbygda	Åslia Panorama	P	Under utbygging
Åsbygda	Del av Fagerlivegen	P+K samarbeid	Utbygd og ledig
Vestnes	Bakken	P	Utbygd og fullt
Buktavegen	Riseplassen	P	Regulert, under utbygging
Hagneset	«Aure-marka»	P	Oppstartfase regulering
Helland	Ramberget	P	Utbygd, noko ledig
Helland	Sjøgata 17	P	Ferdig regulert
Helland	Bakeritomta	P	Under utbygging
Remmetsbukta	Gnr 44 bnr 6 og 11	P	Ferdig regulert
Remmetsbukta	«Saga brygge»	P	Oppstartfase regulering
Skorgen	Skorgevik 3	K	Ferdig regulert
Tresfjord	Sylteråket	K	Utbygd, noko ledig
Tresfjord	Sentrum	K	Ferdig regulert
Tresfjord	Ved museet	K	Ferdig regulert
Sætre	Sessneset	P	Utbygd, noko ledig
Vike	Sentrum	P	Ferdig regulert

Stad	Namn	Privat/kommunalt	Status
Vike	Bakneset	K	Utbygd og ledig
Vike	Gjermundnes	P	Utbygd og ledig
Vågstranda	Vågstranda sentrum	K	Delvis utbygd

I tillegg er mange einssilde tomter og mindre område i privat eige som kan bebyggast. Det er opning for spreidd busetnad som til dømes på store delar av Rekdal, Brastadstranda, aust-sida i Tresfjorden. Fleire leilegheitsprosjekt i Vestnes sentrum, både ferdig regulerte og ferdig utbygde. Andre område som er avklart i gjeldande kommuneplan sin arealdel og kan utviklast, samt eventuelt nye område som kan drøftast i revisjon av kommuneplanens arealdel.

Undervisning

Elevtalet i Vestnes har gått mykje ned dei seinare åra og vil mest sannsynleg gå ytterlegare ned i åra som kjem. Som følge av grensejusteringa i 2021 fekk Vestnes kommune eit viktig tilskot av elevar frå Hjelvika/Vågstranda, men fødselstalet er lågt også her. Dei siste tala knytt til barn fordelt på krinsane i Vestnes viser at vi vil ha ca. 75 færre elevar i løpet av dei neste fem åra. Store elevkull går no ut av grunnskulen medan mindre kull kjem inn. Det har vore ein massiv flyktningstraum frå Ukraina til Noreg dei siste åra, og det er forventa at det kjem fleire i 2025 også. Busettinga av flyktningar gjer at talet ikkje blir lågare på kort sikt, men det vil ikkje vere nok for å hindre elevtalsnedgang i åra framover

Vi har sett at det har vore ei auke i talet på elevar som tek imot spesialundervisning fram til 2020. Sektoren har arbeidd mykje med fokus på tilpassa opplæring, og ser no ei utvikling der det er færre som har vedtak om spesialundervisning. I 2020 hadde 15,1 % av elevane i Vestnes vedtak om spesialundervisning. I 2022 var det ein nedgang og prosentandelen kom på 8,6 %. For 2023 var prosentandelen 9,5 %, mens den no i 2024 er på 7,5%. Bakgrunnen for denne utvikla er auka fokus på tilpassa opplæring.

Elevane som gjekk ut av grunnskulen i Vestnes våren 2023 hadde i snitt 39,7 grunnskulepoeng, mens talet for 2024 er 39,8. Frå å ligge over både landsgjennomsnitt og snittet i Møre og Romsdal i 2022, ligg vi no litt under desse snitta. Det er ein nær samanheng mellom grunnskulepoenga til elevane og gjennomføringa i vidaregåande opplæring. Pr. tida ligg vi lågt i høve gjennomføringsgrad på vidaregåande skule sett opp mot dei andre kommunane i fylket.

I Vestnes kommune er prosentdelen av elevkullet som er registrert i vidaregåande opplæring hausten (etter uteksaminering frå grunnskolen) vore på 100 % dei tre siste åra. Dette er betre enn nasjonalt nivå på 97,2% og fylkesnivå på 98 %.

Vestnes kommune er med i Oppfølgingsordninga. Vi får støtte frå Statsforvaltaren, og i samarbeid med NTNU og Høgskolen i Volda, arbeider skular og barnehagar med fokus på kvalitet, og det å betre resultatane våre.

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>Eit av dei viktigaste momenta for yngre vaksne, er tilgangen på barnehageplassar. Vestnes kommune skal difor ha barnehageplass for alle og heilårsopne barnehageavdelingar.</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle som søker og har rett på barnehageplass i hovudopptaket får plass. Fortløpande opptak gjennom året ved ledige plass 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arbeide for å sikre nok plassar til at alle som søker utanom hovudopptaket får plass
<p>Barnehagetilbodet skal utviklast i takt med etterspurnaden, mellom anna tilrettelagt for familiar som pendlar</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har lengre opningstid enn bykommunane i dei fleste av barnehagane våre, kl. 06:45-16:30. Max opphaldstid for eit barn er 9 timar, men individuelle avtalar utover dette 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Behovsundersøking kvart år i høve opphaldstid og andre tilbakemeldingar
<p>Det skal arbeidast for å ha relevant kompetanse i barnehagane</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dei fleste barnehagelærarane rekrutterer vi internt i sektoren. Lite dispensasjonar frå utdanningskravet, dei fleste stillingane er eigd av utdanna personale • Det er krav om fagbrev for fast tilsetjing, noko som medfører at det er få assistentar igjen i sektoren <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utfordring å behalde kompetansen i sektoren, samt få tak i relevant kompetanse • Færre lærlingar enn ønskjeleg 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gjennomføre utdanning gjennom UDIR ordninga, legge til rette for fagbrev 2. Tilskot til barnehagelærerutdanning på deltid og styrarutdanning via Kunnskapsnett Romsdal. 3. Legge til rette for fagbrev 4. Eigen plan for rettleiing av nytilsette nyutdanna 5. Vere kjend med moglegheitene knytt til rekruttering og arbeidskraft gjennom NAV Vidare avklare moglegheiter for kvalifisering av flyktningar 6. Ta inn lærlingar gjennom RVOK (Rauma og Vestnes)

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
		opplæringskontor) og auke til 14 lærlingar som er det vedtekne målet 7. Nytte NAV i større grad i rekrutteringa
Vestnes kommune skal legge til rette for auka bulyst gjennom tilbod på utbyggingsklare, attraktive bustadtomter i alle bygdene, med breibandsinfrastruktur som gir innbyggjarane tilstrekkeleg kapasitet. Utbygging kan skje både i eigen regi eller i samarbeid med private	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunen kan tilby tomter i: Rekdal, Fiksdal, Tomrefjord, Tresfjord, Daugstad, Vestnes, Vikebukta og Vågstranda. • Private kan tilby tomter i Vestnes, Vikebukta, Fiksdal, Tomrefjord • Tilrettelagt for gode møterom i Vestnes sentrum i Tettstadsprosjektet <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bustadtomtene må oppfattast som attraktive. Lokalisering av tomtene vil ha stor betydning 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opplysningar om kommunale tomter ligg på heimesida og iVestnes 2. Det blir arbeidd med å fullføre Tettstadsprosjektet 3. Rask saksbehandling i plan og byggjesaker 4. Det skal arbeidast for å byggje ut gatelyst i fleire bygder 5. Løpande oppgradering av kommunale vegar 6. Samarbeid med frivilligheita om etablering av turvegar 7. Oppgradering og vedlikehald av parker i Vestnes sentrum
I all planlegging skal det leggjast vekt på omsynet til barn og unge sitt oppvekstmiljø, med Barnerepresentanten og Ungdomsrådet som sjølvstyrede høyringspartar	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leiar og nestleiar i ungdomsrådet har møte og talerett i kommunestyret • Ungdomsrådet er høyringspart i aktuelle saker • Barn og unge fekk delta aktivt i arbeidet med kommuneplanen <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Det er viktig at i planlegginga vert det sett fokus på utanforskap, barnefattigdom, skulenærvær og 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ungdomsrådet skal vere med i planlegginga av aktivitetar og tilbod i biblioteket 2. Nytt og engasjert ungdomsråd vart vald i 2023. Rådet har mange planar for den komande perioden 3. I planlegginga vert det sett fokus på utanforskap, barnefattigdom, skulenærvær og fritidsaktivitetar med like moglegheiter

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	fritidsaktivitetar med like moglegheiter	
Skulane skal ha fokus på trivsel og oppretthalde/forbetre læringskvaliteten	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skulane arbeidar systematisk med trivsel og kvalitetsutvikling • Årleg signering av partnerskap mot mobbing • Jobbar med livsmeistringsprogrammet «Livet og sånn» • Leikepatruljen • Fleire elevundersøkingar for å kartleggje trivsel • Digital kompetanseplan • System rundt kartlegging/oppfølging av elevresultat • Samarbeid med rådsorgan <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utanforskning og nulltoleranse for mobbing 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Språkplan (kommunal strategiplan for lesing og skiving) er under utarbeiding. Denne strategiplanen må inkludere ein plan for systematisk opplæring i bruk av kompensierende hjelpemiddel for elevar som har utfordringar knytt til lesing og skiving 2. Nytte aktivt den kommunale planen for digital kompetanse frå 1.-10. steg 3. Jobbe godt med rekruttering av lærarar med fagkompetanse 4. Grunnopplæringa må henge saman, og delplanane skissert over må vere ein del av ein heilskapleg strategiplan for oppvekstsektoren i Vestnes. Den må gjelde heile 4-årsperioden, men med årleg rullering. Målet er at elevane i Vestnes skal få det same opplæringstilbodet uavhengig av kva skule dei går på 5. Vestnes kommune er med i eit treårig oppfølgingsløp gjennom UDIR knytt til kvalitetsutvikling 6. Vi har starta arbeidet med implementering av den nye opplæringslova

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>Satsinga på systemretta arbeid for å styrke kvaliteten i undervisninga og læringsmiljøet til elevane skal vidareførast</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosjekt «Få elevane heim» er no ein del av ordinær drift • Kompetanseheving innan profesjonsfagleg digital kompetanse i samarbeid med Høgskulen i Volda • Hatt fokus på tilpassa opplæring sett opp i mot spesialundervisning. • Felles overordna system rundt elevane sitt psykososiale miljø • Planprosess: <p>Med midlar frå Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderande praksis, utvikle ein god struktur med tanke på det tverrfaglege samarbeidet knytt til det utvida laget kring barnet</p> <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har eit mål om å kome enda lågare i høve spesialundervisning 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sikre gode overgangar mellom barnehage og skule, samt mellomsteget og ungdomssteget 2. Fokus på tidleg innsats både i skule/barnehage og i helsetilboda 3. Heve kvaliteten på den ordinære opplæringa gjennom fokus på tilpassa undervisning. Det kan redusere talet på barn og unge som treng spesialundervisning 4. Fortsette med program for folkehelse og livsmeistring i skulen (til dømes: Livet og sånn/Mitt val) 5. Etablert kommunalt/kommunale tilbod for elevar som i kortare eller lengre periodar treng ein alternativ opplæringsarena og/eller alternativ opplæring 6. Vestnes kommune er med i eit treårig oppfølgingsløp gjennom UDIR knytt til kvalitetsutvikling 7. Nytte det overordna systemet knytt til elevane sitt skolemiljø som Kunnskapsnett Romsdal har utarbeidd
<p>Vestnes kommune skal tilby rask og god språkopplæring for alle som har krav på det</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi legg opp til integrering i ordinære klassar og nærskule • Ein utøvande spesialpedagog er knytt til barnehagesektoren. I tillegg 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eigne spesialpedagogar i barnehage der det er behov. I fråvær av spesialpedagogar må vi ha ein plan for å sikre tilbodet til barna

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<p>logopedressurs for skule og barnehage</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biblioteket tilbyr bøker på dei fleste aktuelle morsmål. Samt ressursar til språkopplæring • Leseevne er grunnleggande for all læring. Biblioteket har ei viktig rolle i Vestnes-samfunnet som kunnskapsaktør, litteraturformidlar, møteplass og integreringsarena • Rask oppstart på norskopplæring for alle innvandrarar. Har kvalifisert personale til å gjennomføre språkopplæringa • Vi sender ut infobrev til alle nye innbyggjarar som har rett og eller plikt til opplæring som ikkje kjem under kommunen sin introduksjonsordning • Språkkafé på Frivilligsentralen, ein arena for uformell læring og integrering 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Bør sikre at PP-kontoret har brei kompetanse for å sikre tilrettelegging for dei som treng dette 3. Samarbeid mellom kultureininga og eining for kvalifisering og integrering knytt til kva språk som er i Vestnes 4. Samarbeid med NAV og næringslivet knytt til språkpraksisplassar
<p>Helland skule, Tomrefjord skule og Tomrefjord idrettsbygg skal få nødvendig oppgradering</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tomrefjord idrettsbygg er nyleg renovert <p><u>Utfordring:</u></p> <p>Skulane har ikkje fått nødvendig oppgradering/rehabilitering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vestneshallen treng oppgradering • Behov for ny ungdomsskule • Må ha meir fokus på vedlikehald 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Naudsynt oppgradering av skulane blir sett i samanheng med prosjekt Vestnes ungdomsskule 2. Der er eit politisk mål å bygge ein felles ungdomsskule. Det er derfor berre føretatt nødvendig vedlikehald på skulane i 2024

□

Foto: Edmund Melkild

Kultur og fritid

Om fokusområde

Kultur og frivilligheit står sentralt i det norske samfunnet og fungerer som eit sosialt lim, som bidreg til å styrke samhaldet mellom folk og tettleiken av sosiale nettverk. Deltaking i kultur, idrett og anna frivilligheit er ei viktig kjelde til å finne identitet og kjensla av å høyre til. Innsatsen til frivillige lag og organisasjonar er såleis vesentleg for det sosiale livet i bygdene våre. Idrettslaga, korps, revy- og teaterlag, Musikkens venner, Vestnes musikkverksted, Gapskrattfestival og Fikstival er gode eksempel på aktørar som set Vestnes på kartet. Det offentlege tilbodet består mellom anna av kulturskulen, bibliotek, frivilligsentral, idrettsbygg og kyrkja. Biblioteket er ein unik lokal kulturarena med gode besøkstal, men treng betre lokale. Kulturskulen er eit ressursenter for alle i kommunen, som rekrutterer profesjonelle utøvarar som heile samfunnet nyt godt av. Også kulturskulen treng betre lokalar/lokalisering.

Spelemidler

Norsk tipping hadde eit rekordhøgt overskot i fjor og 3,7 milliardar kroner blei fordelt til idrettsformål over heile landet gjennom spelemiddelordninga. Møre og Romsdal fylkeskommune ved kultur-, næring og folkehelseutvalet, fordelte 94 000 000 kroner til anlegg for idrett og fysisk aktivitet i fylket. Dette er 14 mill. kroner mindre enn i fjor, noko som skuldast at søknadsvolumet var mindre enn året før.

Vestnes hadde ein godkjent søknad i år. Eit nærmiljøanlegg vart tildelt 0,3 mill kroner som er makstilskotet i denne kategorien. Fleire og større prosjekt er søknadsklare i januar 2025. Sidan 2021 har Vestnes fått til saman 7,557 mill. kroner av spelemiddepotten til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Det er ein langt lågare sum av spelemidlane som går til kulturbygg. Møre og Romsdal får omlag 3,5 mill. kroner til fordeling kvart år. Av dette har til saman 2,2 mill. kroner gått til prosjekt i Vestnes sidan 2021.

Biblioteket

I 2022 var det 5,3 besøk per innbygger, og det er det høgste i fylket. For 2023 hadde talet stige til 6,2 besøk pr innbygger, framleis høgast blant reine folkebibliotek i fylket.

Når det gjeld utlån, er tala relativt stabile, og vi plasserer oss ca. midt på treet i fylket, noko som viser at biblioteket har fleire funksjonar enn boklån.

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>Vestnes kommune skal verdsette den unike floraen av frivillig innsats og kulturaktivitetar</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • I 2020 la vi til rette for å ta heim Søblomsten og dermed gjere den tilgjengeleg for heile kommunen og regionen. Det arbeidast med at Søblomsten vert sjøsett og kan nyttast til turar • Vi har FrivilligForum, der alle frivillige lag og organisasjonar er inviterte til å delta • www.ivistnes.no gir frivillige lag og organisasjonar ein gratis plattform for å synleggjere seg sjølv og sin aktivitet, og gir innbyggjarane ei oversikt over tilboda i kommunen • Kommunen deler årleg ut aktivitetsmidlar etter søknad frå frivillige organisasjonar • Abonnerer på Tilskuddsportalen, eit verktøy som kommunen og frivillige organisasjonar kan nytte for å finne økonomisk støtte til eigne prosjekt • Frivilligsentralen og kulturrådgjever rettleiar frivillige organisasjonar i organisasjonsarbeid og i søknads- og prosjektarbeid 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Biblioteket har vekt på lokal identitet i si utforming med maritim profil. Vi samarbeider også med Kulturskulen, NTNU Ålesund og Båtbyggarmuseet om prosjektet Maritimt kulturlaug, der elevane får innføring i båtbyggjarhistoria, samt informasjon frå skipsbyggarnæringa om aktuelle yrkesvegar i eigen kommune 2. Vi arbeider tett opp mot dei frivillige laga i Vestnes for å vise fram breidda av frivillige organisasjonar og kulturtilbod 3. Drifte nettsida iVestnes saman med Vestnes Næringsforum 4. Årleg søknadsprosess for lokale organisasjonar 5. Har regelmessige møter med frivillige lag og organisasjonar 6. Opprettheld tilgang til lokale for lokale lag og organisasjonar 7. Sikre medverknad frå frivilligsektor i

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen leiger ut lokale rimeleg til frivillige og til kulturaktivetar • Formidling av dirigenttenester, musikktenester til lokallag, korps og spelemannslag 	<p>utarbeiding av planar for Vestnes kommune</p>
<p>Vestnes kommune skal, så langt råd er, støtte opp om utvikling av lokale forsamlingshus og idrettsanlegg</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunen gir rettleiing og behandlar søknadar om statlege spelemidlar • Spelemiddelordninga er ein viktig støttespelar ved bygging og vedlikehald av kulturbygg, idretts- og nærmiljøanlegg i kommunen • Tomrefjord kunstgrasbane er reparert hausten 2023 • Tomrefjord idrettshall er betydeleg oppgradert • Vågstranda har fått ny kunstgrasbane • Ny statleg sikra parkeringsplass på Øverås i tilknytning til turløypenettet Øverås-Lervågen - Åsfjellet <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Drift og vedlikehald av kommunale idrettsanlegg • Alle turparkeringsplassane treng vedlikehald (brøyting/grusing/rydding av kant-vegetasjon) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vere ein aktiv medhjelpar for lag og foreiningar i prosessen med å søke eksterne midlar 2. Gjere saksgangen frå idé til søknadsklart prosjekt meir kjent gjennom temakurs 3. Utarbeide ny og fleirårig temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 4. Oppdatere avtalar med idrettslaga som driftar kommunale idrettsanlegg og inngå ny avtale med Vågstranda IL om drift av kunstgrasbana
<p>Vestnes kommune skal vidareføre aktivitetsnivået i kulturskulen og arbeide for betre lokale og lokalisering</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilbyr desentralisert opplæring i kulturskulen der dette er mogleg • Har eit variert tilbod i kulturskulen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vidareføre støtta til lokale lag og organisasjonar 2. Vi lagar/arrangerer produksjonar som er opne for alle i målgruppa

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<ul style="list-style-type: none"> • Dirigentstøtte (delfinansiering) <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lokala til kulturskulen 	<p>3. Fokus på framdrifta av nye lokale til kulturskulen må sjåast i samanheng med vedtak om ny ungdomsskule</p>
<p>Vestnes kommune skal arbeide for å jamne ut sosiale ulikheiter med omsyn til deltaking i fritid- og kulturtilbod</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vidareutvikling av BUA på Frivilligsentralen, gratis utlån til alle innbyggjarar for aktivitet heile året • Kulturskulen tilbyr gratis plass til familiar med låg inntekt • Vi har oppretta SMUD, Stella Maris Ungdom. Eit gratis lågterskel tilbod for ungdom i samarbeid med frivilligheita. Har fått på plass eigne lokale til ungdomsklubb • Biblioteket er eit lågterskeltilbod, der barn og ungdom også får tilgang til teknologi og spel-utstyr • Babysong er oppretta (drifta med folkehelsemidlar). Det er eit gratistilbod der ein ikkje treng å melde seg på <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har behov for å vurdere bemanninga ved biblioteket for å kunne oppretthalde opningstider og tilgjengelegheit for barn og unge 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevisstgjeringsarbeid ut til publikum 2. Barns behov skal alltid vurderast og takast omsyn til ved søknad om økonomisk sosialhjelp 3. Gode rutinar for samarbeid og sambruk, sørge for at lokalbefolkninga kjenner eigarskap til lokala 4. Har oppdaterte spel knytt til biblioteket
<p>Bibliotek må utviklast som offentleg møteplass og debattareana med dertil eigna lokale</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Det nye biblioteket i Vestnes har gode lokale i Stella Maris, der ein kan lage eigne arrangement på scena, ha utstillingar med meir 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Halde fram arbeidet med arrangement og utstillingar i tilknytning til biblioteket 2. Vidareutvikle samarbeidet med kulturskulen, mellom

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteket er ein fin arena for kulturskulen 	anna med tanke på framsyningar
Bibliotek og kulturskuleaktivitetar bør om mogleg samlokaliseras	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Vestnes bibliotek og frivillighetssentralen er samlokalisert ved innflytting i Stella Maris. Det nye biblioteket er ein fin arena for kulturskulen. For effektiv bruk bør kulturskulen ligge i nærleik til biblioteket 	
Det skal leggest til rette for møteplassar og aktivitetar for innbyggjarane	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> Frivilligdagen og FrivilligForum Biblioteket som arena, med filmrom, setegrupper, gamingrom, lesesal med meir SMUD, Ungdomsklubb for barn og unge i alderen 13-18 år Babysong, eit gratis tilbod til alle innbyggjarane i Vestnes <u>Utfordring:</u> <ul style="list-style-type: none"> Utfordringa på sikt vil vere å ha nok bemanning til å kunne bistå når innbyggjarar vil bruke dei meir tekniske elementa med det nye biblioteket 	1. Vi har sett av ein liten stillingsressurs for å gi dei aller minste eit lågterskeltilbod, lokalisert på Stella Maris

Foto: Stockbilde

Folk, helse og omsorg

Om fokusområde

Prognosen viser jamn vekst i folketalet. Stabilt for dei yngste gruppene, medan særleg dei eldre gruppene vil vekse. Dette gir utfordringar for kommunens tenestetilbod. Temaplanane for Folkehelse (vedtatt 27.09.2012), Bustadsosial handlingsplan (vedtatt 18.11.2010) og Omsorgsplan 2020 (vedtatt 12.06.2014) er utgangspunkt for arbeidet innafor dette fokusområdet. Folkehelseprofilen viser mellom anna at ein høgare del barn og unge menn har overvekt, og ein høgare del unge kvinner røykjer meir enn i landet elles. Ein aukande del av innbyggjarane slit med psykiske lidingar. Likeins aukar talet på yngre med rusrelaterte vanskar. Vestnes har sidan 2008 hatt en sterk nedgang i fråfall frå vidaregåande skule og ligg no under landsgjennomsnittet. Kommunen vil fokusere på familien og dei vaksne sine evne til å gje god omsorg, leggje til rette for gode og varierte fritidsarenaer med eit godt læringsmiljø og læringsutbytte. Kommunen vil styrkje helsestasjon og skulehelsetenesta som viktige bidragsytarar til ein god oppvekst for barn og unge.

Nasjonale utfordringar

Den demografiske utviklinga syner at vi som dei fleste kommunar får stadig fleire eldre og færre yngre, sjå kapittel om demografiutvikling.

Mangel på kvalifisert helsefagleg kompetanse er ei nasjonal utfordring. Om lag 2/3 av alle nyutdanna i 2030 må utdannast innan helse og sosial om vi skal ha same pleiefaktoren som i dag. Dette på grunn at vi nasjonalt og i Vestnes får stadig fleire eldre. Dette medfører også at vi får færre yrkesaktive som skal gi tenester til våre innbyggjarar. Vi må difor løyse desse utfordringane gjennom andre arbeidsmetodar og til dømes gjennom bruk av velferdsteknologi.

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>Alle innbyggjarar skal ha høve til å leve og bu sjølvstendig i aktivt fellesskap med andre</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Barnekoordinator er innført i 50 % stilling • Den samla fysioterapiressursen er auka • Ein dedikert ressurs (10%) til folkehelsearbeidet er innført • Interkommunalt samarbeid om felles tenestebeskrivingar og lik tildelingspraksis • Interkommunalt samarbeid om førehandssamtalar og palliativ plan for å gi meir heimetid til svært sjuke eldre pasientar • Samarbeidsprosjekt mellom Vestnes næringsforum, EKI (Eining for kvalifisering og integrering) og NAV når det gjeld å tilby arbeid til flyktingar <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tydeleggjering av kommunens ansvar • Legge til rette for at innbyggjarane tek ei aktiv rolle for å forebygge behov for tenester • Nytte moglegheitsrommet knytt til meistrings-/velferdsteknologi • Samarbeid på tvers av tenesteområda for å sikre heilskaplege tenester • Prioritering av tidleg innsats og førebyggjande arbeid • Har ikkje fått etablert miljøterapeutisk team som eit ledd i Innsatstrappa • For få einingar å spele på når det gjeld fordeling av koordinatrolla både til barn og vaksne brukarar 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ferdigstiller kommuneplanen slik at den blir ei overordna plan for anna planverk som skal utarbeidast i helse og omsorg. Som til dømes helse og omsorgsplan. 2. Arbeider etter formålsparagrafen i sosialtenestelova for å: Betre levkåra for vanskelegstilte, at den einskilde får moglegheit til å leve og bu sjølvstendig, fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltaking i samfunnet 3. Bruker meistring- velferdsteknologi som digital strategi for heilskapleg tenking i tenesteytinga 4. Prosjekt <i>Dag- og aktivitetstilbod</i> med fokus på eit heilskapleg tilbod for dei ulike brukargruppene <p>Trekke inn eksterne samarbeidspartnarar for å sikre berekraftige tenester</p>

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<ul style="list-style-type: none"> Tal på flyktningar som treng bistand til å bli økonomisk sjølvstendige og bli inkludert i aktivitet og arbeid Ikkje alle område har stort nok samarbeid med frivilligheita 	
<p>Yte treffsikre omsorgstenester på rett nivå, til rett tid og med rett kompetanse. Det skal arbeidast for å behalde og rekruttere relevant fagkompetanse</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Nye saksbehandlingsrutine knytt til endring/fornyng av tenestevedtak. Endring av vedtaksmynde frå einingsleiarane til Tildeling og koordinering Interkommunalt samarbeid med analyse av: <i>Kostnader knytt til helse og omsorg</i> Har etablert kompetanseplanar både på einingsnivå og sektornivå Innføring av Helseplattformen har ført til kompetanseheving knytt til dokumentasjon Nytt overordna styringsdokument for internkontroll i Vestnes kommune er utarbeida og teke i bruk. Opplæring for alle tilsette i helse og omsorg knytt til avvikshandtering er gjennomført <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Tilby tenester som er rett dimensjonert, på rett stad, til rett tid og med rett bruk av ressursar Tverrfagleg samarbeid internt og eksternt Å rekruttere og behalde fagkompetanse Fremme god fysisk og psykisk helse gjennom å prioritere førebyggjande arbeid og tidleg innsats Få søkarar på lærlingeplassane 	<ol style="list-style-type: none"> Eit tettare samarbeid mellom utøvande einingar og Tildeling og koordinering Påbegynt eit interkommunalt samarbeid: <i>Tid for handling – felles innsats mellom kommunar for ei berekraftig helseteneste</i> Bruke rekrutteringsplanane aktivt og målretta i forhold til kartlegging av kompetansebehov og i rekrutteringsarbeidet Betre synleggjering av tilskotsordningar og retningsliner for tilskot ved utdanning Systematisk samarbeid med spesialisthelsetenesta Nytte e-læring som supplement til anna opplæring Arbeid med: <i>Barn og unges helseteneste</i> Arbeid med bemanningsplanar og turnusordningar Bruke NAV sin kompetanse og “verktøykasse” for å

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
		<p>utdanne og rekruttere kompetent arbeidskraft. Sørgje for å nytte NAV tidleg i oppfølginga av sjukefråvær</p> <p>10. Ad-hoc utval innsatstrappa er eit prosjekt som omfattar alle kommunale tenester</p> <p>11. Bygge omdømme</p>
<p>Gjennom førebyggjande arbeid utsette hjelpebehovet hos eldre, bremse utvikling av livsstilssjukdomar og betre situasjonen for personar med psykiske lidningar</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Styrking av ungdomsteam i NAV som arbeider med personar under 30 år. I tillegg har NAV ein jobbspesialist som arbeider opp mot dei som har vore lenge utanfor arbeidslivet • Førebyggjande arbeid leia av relativt nyttilsett demenskoordinator • Styrka fysioterapitenesta • Gode turveggar/turstiar med meir <p><u>Utfordringar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Auke av ungdom under 30 med psykiske helseutfordringar • Større og meir komplekse oppgåver blir overført til kommunane • Pakkeforløp (standart pasientforløp) – krev meir av kommunale ressursar • Komplekse saker som krev samarbeid internt og eksternt 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ha eit bredt spekter av tilbod i dag- og aktivitetstilbodet for å imøtekomme alle brukargruppene 2. Legg vekt på tilrettelegging i bustad, samt god hjelpemiddelformidling 3. Har fokus på satsingsområda i reform: <i>Bu trygt heime</i> 4. Samarbeid på tvers av fagområde både internt og eksternt
<p>Styrka livskvalitet ved å ta i bruk velferdsteknologi og kvardagsrehabilitering</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fornya satsing på velferdsteknologi. Deltek i interkommunalt samarbeid og har 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vekt på tidleg innsats 2. Informasjon og dialog med brukarane, pårørande, tilsette,

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<p>etablert lokal arbeidsgruppe</p> <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementering er kostands- og ressurskrevjande • Vi må ha tillit til teknologien • Velferdsteknologiens ABC er ikkje gjennomført i alle aktuelle einingar 	<p>brukarutval, eldreråd, råd for funksjonshemma med meir</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Opplæring 4. E – læring med fokus på etiske refleksjonar kring bruk av velferdsteknologi
<p>Tilrettelegge framtidige buløysingar tilpassa ulike hjelpebehov, med fokus på brukarstyring og private og kommunale initiativ</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nye retningslinjer for tildeling av bustadar • Har etablert brukarutval <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Manglar bustadar til enkelte formål og tenestebehov • Ikkje alle kommunale bustadar tilfredsstillar dagens behov, standard og er for dårleg vedlikehaldne • Det må utarbeidast ny bustadsosialhandlingsplan 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vidareføre arbeidet i bustadnemnda 2. Dialog med brukarane, pårørande, tilsette, brukarutval, eldreråd, råd for funksjonshemma med meir
<p>Styrke tilbodet til heimebuande demente</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Demenskoordinator er etablert • Har oppretta fleire nye tiltak innafør demensomsorga, både når det gjeld kompetanseheving og pårørandetiltak • Avlastning i form av støttekontakt, praktisk hjelp og opphald i institusjon <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementere heilskapleg tenestemodell for meistrings-/velferdsteknologi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fokus på Informasjon 2. Tilrettelagte tilbod 3. Bruk av velferdsteknologi

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>Fortsette arbeidet med å legge til rette turstiar og friluftsområde med allmenn tilgang</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vestnes kommune har eit rikt organisasjonsliv å bygge på, til felles nytte for folkehelse • Lagt til rette med turstiar dei siste åra som bidrar til folkehelsearbeid • Vi har etablert mange turvegar/turstiar i fleire av bygdelaga. I tillegg er det etablert fleire parkeringsplassar ved starten av slike vegar/stiar. Her ventar fleire gode prosjekt avklaring og planlegging. Dette er viktige tiltak i folkehelseperspektivet, bulysta, for tilreisande m.m. • Frivilligsentralen som koordinator for samarbeid og aktivitet • Vestnes kommune er med i turregistreringsordninga StikkUT! som bidreg til styrka folkehelse gjennom tilrettelagte turar på ulike nivå • BUA (utstyrsentralen) har gratis utlån av turustyr til alle innbyggjarane i kommunen • Turstiar i Tomrefjord, Flatevågen og Tresfjord ligg inne i kommuneplanen sin arealdel <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Folkehelsearbeid på tvers/skape felles eigarskap for folkehelse 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bidra til turveg frå Fagervik til Syltenausta 2. GodHelse – Samarbeidsavtale. Jobbe etter formåla i avtalen 3. Folkehelse i fokus i alt vi gjer 4. Det blir tilrettelagt for StikkUT!-turar kvart år 5. Synleggjer betre dei tilboda vi har 6. Avsett ressurs knytt til folkehelsearbeid 7. Frivilligsentralen koordinerer arbeidet med Stikk UT! mellom frivillige, kommune og friluftsrådet (turskildring, merking og registrering) 8. Vi søker miljødirektoratet for midlar til parkering i samband med turvegar 9. Kommunen hjelper til med kartlegging og planlegging 10. Nye turstiar og friluftsområde skal vurderast og leggest inn i ny kommuneplan
<p>Legge universell utforming til grunn for all planlegging så langt som råd</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Universell utforming er lovpålagd og det blir lagt til rette for i alle nybygg, til dømes Stella Maris • Er innarbeidd i saksbehandlingsrutinane • Vestnes kommune har innarbeidd krav til universell utforming på dei 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Legge til rette for sjølvbeteningsløysingar i Servicekontoret 2. Vi må bli betre på universell utforming i bygg og i andre uteområde

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<p>fleste nettsidene</p> <p>Utfordring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få på plass bevisstgjerer for universell utfordring i alle kommunale bygg og offentlege uterom 	<p>3. Viktig å inkludere råda, som eldrerådet og råd for funksjonshemma</p>
<p>Trygge overgangar mellom barnehage- barneskule- ungdomsskule og vidaregåande skule</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Det er eigne rutine for overføring mellom barnehage og skule • Samarbeidsmøte mellom barnehage og skule for førskulebarn. Eigen rådgjevarressurs på ungdomskuletrinnet som informerer elevane og føresette om vidaregåande. Elevane har utdanningsval som fag alle åra på ungdomstrinnet <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fokus på heilskaplege tenester på tvers av sektorar 	<p>1. Ad-hoc utval innsatstrappa</p> <p>2. Planlegge og gjennomføre hospitering/ besøks-ordningar før overgang</p>
<p>Skular og barnehagar skal prioritere sunne matvanar og fysisk aktivitet for å førebygge overvekt hos barn og unge</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Helsesøster har informasjon om sunne matvanar til foreldre/føresette på skulen • Barnehagen har eigen kosthaldsplan. Alle barnehagar får nytte idrettshall/gymsal/symjehall utanom Helland barnehage • Tilgang til gode arenaer for svømmeopplæring og kroppsøving og det er vasstilvenning for førskulebarna (tilskot frå Statsforvaltaren) • Fokus på å lære gode matvanar i skulefaga • Tannpleiar med statusoppdatering om tannhelse til barnehagen ein 	<p>1. Fokus på mykje og riktig fysisk aktivitet i barnehage og skulen</p> <p>2. Informasjon og rettleiing - fokus på sunt kosthald i tråd med nye retningslinjer for mat og måltid utgitt av Sosial- og helsedirektoratet</p> <p>3. Fokus på retningslinjer for helsestasjon i høve førebyggjande av overvekt hos barn og unge</p> <p>4. Tettare kommunikasjon kring</p>

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<p style="text-align: center;">gong i året</p> <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skuledagen er til dels planlagt ut frå tilgjengeleg skuleskyss. Dette kan somme tider gå utover utetida til elevane • Kapasiteten ved dei gode arenaer for svømmeopplæring og kroppsøving 	<p style="text-align: center;">skule og barnehage om ledig halltid</p>
<p>Ingen born eller unge skal begynne med tobakk eller snus, eller andre rusmidlar</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skulehelsetenesta fanga opp utfordringar hos barn og unge. Helsefagleg kompetanse i skulen er nødvendig med tanke på kompleksiteten i sakene <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fange opp ungdom som fell utanom etablerte tilbod • Nok og riktige ressursar til førebyggjande arbeid 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informasjon og rettleiing på person og systemnivå 2. Samarbeid med politi og barnevern 3. Aktivt bruk av politirådet
<p>Legge forholda til rette for at innbyggjarane kan halde seg i betre fysisk form</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har mange flotte turveggar/stiar, idrettshallar og andre idrettsanlegg. I tillegg har alle bygder og sentrum tilgang på fjord og fjell til formålet • Vi leiger ut gymsal og det vert leigd ut forsamlingshus til innbyggjarane i kommunen som lågterskeltilbod • Turregistreringa Stikk UT! motiverer til turgåing på alle nivå • BUA gir alle innbyggjarar tilgang på gratis lån av utstyr for å vere aktiv ute • Postvegen er eit nytt lågterskel turmål 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Legge til rette for allsidig aktivisering på ulike arenaer i samarbeid med frivilligheita, lag og foreiningar 2. Koordinere StikkUT ordninga i kommunen

Foto: Stockbilde

Det internasjonale Vestnes

Om fokusområde

At Vestnes kommune har auke i folketalet skjer mykje på grunn av arbeidsinnvandring, asylsøkarar som ventar på bustadkommune og busette flyktningar. Som eksempel har over 10 % av barnehageungane foreldre med utanlandsk opphav og 20 % av nyfødde i 2012 hadde minoritetsspråklege foreldre. Dette mangfaldet må vurderast som ein ressurs i staden for eit problem. Sett på spissen kan det seiast at "Utan innvandring stoppar Vestnes."

For å sikre ei god samfunnsutvikling er det nødvendig å sørge for god integrering av utanlandske innbyggjarar. Arbeid, språk og god forståing og respekt for norsk kultur og historie er viktigast. Frivillige organisasjonar og kulturaktivitetar kan også vere døroppnarar til deltaking i lokalsamfunnet og viktige arenaer for integrering, saman med folkehelsearbeidet i kommunen. Vestnes kommune har eit godt utgangspunkt med god kompetanse i språkopplæring både i skulen og ved Vaksenopplæringa.

Folketalsutvikling

Vestnes kommune er ein kommune i vekst på trass av at det dør fleire enn det blir født dei siste åra. I 2024 er det derimot fleire som er født enn døyd til no. Hovudgrunnen til vekst er at Vågstranda og Hjelvika vart ein del av Vestnes kommune i 2021, i tillegg at vi har teke i mot mange flyktningar, spesielt frå Ukraina. Dette med bakgrunnen i krigen mellom Russland og Ukraina.

Mottak av flyktningar

Kommunestyret gjorde 08.02.24 PS-7/24 følgjande vedtak knytt til ny oppmoding om busetting av flyktningar:

Kommunestyret sitt vedtak

- Vestnes kommunestyre vedtek å busette 60 flyktningar i 2024, der familiegjenforeining kjem i tillegg
- Vestnes kommune har ikkje høve til å ta imot einslege mindreårige med mindre dei kjem med følgjeperson
- Vestnes kommunestyre syner til vurderingane i saka knytt til kva som skal til for å oppretthalde høg kapasitet for busetting i kommunen

I kommunestyret 20.06.24 PS-43/24 vart det vedteke å auke talet på mottak av flyktningar til 100.

Kommunestyret sitt vedtak

- Vestnes kommunestyre vedtek å busette 100 flyktningar i 2024, der familiegjenforeining kjem i tillegg.
- Vestnes kommune har ikkje høve til å ta imot einslege mindreårige med mindre dei kjem med følgjeperson.

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Arbeid er viktigast. Vestnes kommune skal difor ha eit godt samarbeid med næringslivet for å lykkast med å få busette flyktningar i arbeid	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Eining for kvalifisering og integrering (EKI) har fokus på samarbeid mellom næringslivet og NAV om praksisplassar og språktreningsplassar • NAV som ein viktig samarbeidspart for EKI og har omorganisert oppfølginga av flyktningar. Det er fokus på å sikre tilgang på ledige stillingar og tiltaksplassar • Samarbeide med den kommunale organisasjonen, bedrifter og dialog med NAV om praksisplassar og språktreningsplassar • NAV er tilført 2 stillingar i arbeidet med flyktninga 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oppfølging av flyktningar vert lagt til ungdomsteamet i NAV 2. Auka talet på samarbeidsmøter - ny samarbeidsavtale mellom EKI og NAV oppretta 3. Arbeidsgjevarkontakten byggast ytterlegare ut for å sikre tilgang på ledige stillingar og tiltaksplassar 4. Arbeidsretting knytt til intro-programmet 5. Møte med NAV uavhengig kvar i løpet flyktningen er. Utveksle informasjon om behov og tilgang i marknaden mellom NAV og EKI 6. Lage intensjonsavtaler (og ev. mentorordning) med einsskildre bedrifter

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>Vestnes kommune har som mål å få 80 % av busette flyktningar i arbeid etter at introduksjonsprogrammet er avslutta</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <p>Vi har høg måloppnåing (høgare enn nasjonale tal) i høve å få flyktningar i arbeid/skule etter intro-programmet er avslutta</p> <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 år etter busetting er det framleis ein for stor andel som ikkje er kome i arbeid/aktivitet. I denne gruppa har fleire liten eller ingen tilknytning til arbeidslivet, svake norskkunnskapar og lite formell kompetanse 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den nye intergreringslova gjer det mogleg med eit meir differensiert og tilpassa løp for den einskilde deltakar og såleis kan måloppnåinga bli enda betre 2. For brukarar med svake kvalifikasjonar skal opplæringstiltak som gjev formell kompetanse vektast. Sikre eit forsterka samarbeid med fylkeskommunen og andre utdanningsaktørar for å gi målgrupper kompetansehevande tilbod 3. Fokus på å bygge ut arbeidsgjevarkontakten ytterlegare for å sikre tilgang på ledige stillingar og tiltaks plassar
<p>Vestnes kommune skal vere ein attraktiv plass å bu for alle, og ein stad med trivsel og engasjement</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har ein kombinasjon av kommunale og private bustadar som vert nytta, men i 2022 og 2023 er det i all hovudsak private bustadar • Vi tilrettelegg gjennom arealplan. Elles støttar vi ofte opp om velforeiningar, idrettslag og andre med praktiske ting i prosjekt for fellesskapet i alle bygdelag • Oppretting og drift av nettsida iVestnes, denne gir ei god oversikt over kva som røyrr seg i Vestnes kommune. Sida gjer det lett å kome i kontakt med Frivilligsentralen som koplar innbyggjarar med organisasjonar og aktivitet • BUA (utstyrsentralen) bidreg til at ein kan halde på med aktivitetar kostnadsfritt 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utnytte ordningar knytt til Husbanken 2. Tidleg ute å annonsere i høve bustadar ved busetting av til dømes flyktningar 3. Bruk av nettportalen www.ivistnes.no gir informasjon til innbyggjarane og dei som eventuelt vil flytte hit 4. Bruk av <u>nettsidene til Vestnes kommune</u> med informasjon om kommunen og kommunale tenester

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Om kommunen har nok eigna bustadar å tilby, avheng av marknaden generelt. Det er viktig at vi også har nok sosialbustadar som dekker andre behov • Leigeprisane har auka etter auka renter og truleg flyktningstraumen 	
<p>Vestnes kommune skal jobbe heilskapleg for å sikre ei god integrering av alle innbyggjarane i kommunen. Kommunen skal i dette arbeidet spele på lag med næringslivet</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har gjennom NAV oppretta eige marknadsteam for å strukturere marknadsarbeidet • Har samarbeidsavtalar med bedrifter om inkludering • Velkomstbrev og velkomstpakke. Alle nye innbyggjarar får tilbod og aktivitet. Pakka kan dei hente på biblioteket • Røde Kors har oppretta gratisbutikk • Prosjekt i samarbeid med Vestnes næringsforum, NAV Vestnes, EKI og Møre og Romsdal fylkeskommune der integrering og inkludering i arbeidslivet skjer gjennom å skape møtearenaer mellom arbeidssøkjjar og arbeidsgjevar. <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fleire har liten eller ingen tilknytning til arbeidslivet og har liten formell kompetanse • Introduksjonsprogrammet er kortare enn tidlegare, vanskeleg å oppnå tilstrekkeleg norsknivå og 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samarbeide med Næringsforum for å nå til dømes utanlandske arbeidarar som ønskjer å bu i Vestnes. Her kan www.ivistnes.no og www.vestnes.kommune.no nyttast for å spreie informasjon 2. Arbeidsgjevarkontakten må byggast ytterlegare ut for å sikre tilgang på ledige stillingar og tiltaksplassar 3. Organisere fleire faste samarbeidspunkt og samarbeidsmøte

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<p>konkurrere med andre med same kompetanse i det ordinære arbeidslivet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få tilstrekkeleg samarbeid mellom kommune og næringsliv. Fokus i kommunen som arbeidsgjevar og næringsliv i forhold til inkludering 	
<p>Opplæring i norsk språk, kultur og samfunn er det mest effektive tiltaket for god integrering</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Introduksjonsprogrammet inneheld obligatoriske element som opplæring i norsk og samfunnskunnskap. I tillegg skal det vere arbeidsretta element i opplæringa. I 2020 starta EKI med undervisning i faget Livsmeistring som eit obligatorisk kurs, jf. integreringslova • Vi har låge prisar ved vaksenopplæringa • Biblioteket som ein viktig integreringsarena, gjennom informasjon, deltaking på ulike arrangement m.m. • Einingar (eige vedtak) tek imot personar som treng språkpraksis. Til dømes i barnehagane m.m. <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fleire tilfredsstillar ikkje kravet om norsk i arbeidsretta tiltak og ikkje nok kjennskap til norsk arbeidsliv og kultur 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samarbeid for å gjere tilboda til dømes ved biblioteket kjend 2. Halde fram og styrke samarbeidet på tverrfagleg i kommunen til dømes for sikre god språkopplæring, språkpraksisplassar med meir 3. Fokus på at tilsette i EKI skal ha god kompetanse og dialog med deltakarane på kva utfordringar som møter dei i eit nytt land 4. Samarbeid med andre instansar og at dei kan besøke EKI og fortelje om tilboda deira 5. Halde økonomikurs for flyktningane
<p>Kultur, frivillige og folkehelsearbeidet er andre sentrale</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Biblioteket er ein fin integreringsarena 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Drift av nettsida iVestnes, denne gir ei god oversikt over kva som rører seg i Vestnes kommune. Sida gjer det lett å

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>verkemiddel i dette arbeidet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Introduksjonsprogrammet inn eheld informasjon om kulturlivet, det å være frivillig og folkehelsearbeid. Elevar ved Vaksenopplæringa deltek på arrangement på Biblioteket. I faget Livsmeistring får deltakarane til dømes informasjon om ulike frivillige organisasjonar og korleis kontakte dei 	<p>kome i kontakt med Frivilligsentralen som koplar innbyggjarar med organisasjonar og aktivitet</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Samarbeid mellom bibliotek og EKI for å gjere tilbodet kjend og utnytte synergjar. Samarbeid om innhald og aktivitet. Invitere bibliotek og frivillige organisasjonar til å besøke EKI og fortelje om deira tilbod 3. Nettsidene til Vestnes kommune informerer om dei kommunale tenestene

Foto: Espen Nybø

Samferdsel og pendling

Om fokusområde

Visjonen stadfester Vestnes kommune si strategiske og sentrale plassering. Nye samferdselsprosjekt gjer Vestnes enda sterkare integrert både i Molderegionen, Ålesundsregionen og arbeidsmarknaden i Rauma. Dette gir tilgang til eit vidt spekter av arbeidsplassar. 26 % av den yrkesaktive befolkninga pendlar ut frå Vestnes . Molde er største arbeidsstad for dei som ikkje har arbeid i eigen kommune. Innpendlinga til kommunen er knapt halvparten av utpendlinga.

Samferdsel

E39 Vik – Julbøen

Strekninga frå Vikkrysset via undersjøisk tunnel til Otrøya og bru over Julsundet til Julbøen har ferdig reguleringsplan frå 2016. Det er seinare (2021) gjort ei mindre endring av kryssområdet på Vik. Ved godkjenning av denne endringa, bestemt kommunestyret at det også skal leggast fram ei ny reguleringsendring for å få til ei mest mogleg optimal løysing for bussknutepunkt og pendlarparkering. Denne endringa er så langt ikkje gjort.

På grunn av ein rekkefølgebestemming skal det ikkje settast trafikk på strekninga før parsellen Julbøen – Molde står ferdig. Også Ørskogfjellet – Vik skal vere ferdig før opning av fjordkryssinga, jf. kommunestyret sitt vedtak i mars 2021. E39 - prosjektet skal i tillegg kombinerast med ein (spektakulær) fylkesveg over Kjerringsundet, mellom Sundsbøen på Otrøya og Tangen på Gossen, slik at også Gossen blir landfast.

E39 Ørskogfjellet – VikFo

rslag til detaljreguleringsplan er vedtatt i kommunestyret 15. juni 2023. Det er foreslått tunnel frå ovanfor Bakkesetra på Fremstedalen til Ura/Vik Industriområde. Planforslaget er avslutta 700-800 meter før kommunegrensa mot Ålesund og løyser såleis ikkje behova for kryss sentralt på Ørskogfjellet.

Planforslaget viser elles eit T-kryss på Fremstedalen, som Vestnes kommune har vurdert som ei uheldig og trafikkfarleg løysing.

E136 Vik – Rømmem

Det er førebels ikkje arbeidd vidare med planer for denne strekninga, men strekninga er heller ikkje formelt lagt bort som uaktuell for framtida. Situasjonen kan beskrivast slik: Møreaksen med traseen Ørskogfjellet - Vik truleg vil generere lite ekstra trafikk på Fv. 661 mellom Vik og Vestnes, men samtidig er det lite ønskeleg med meir trafikk i det heile tatt på denne strekninga.

Fv661

Reguleringsplan godkjent i 2018. Dette er eit trafikksikringsprosjekt med gang-/sykkelveg og avkjørselsaneringar. Framleis aktuelt for å gjere vegen tryggare, sjølv om det truleg ikkje blir mykje ekstra gjennomgangstrafikk på grunn av fjordkryssinga. Det er ikkje gjort vurderingar om tiltak på Fv661 mellom Vik og Fiksdal som følgje av potensiell «trafikklekkasje» over Nakkedalen.

E 136 – Hjelviktunnelen og Gjermundnessvingane

Sterkt behov for ny veg på desse strekningane av «Eksportvegen». Slike innspel er meldt inn til «Nye Veier AS», som har fått ansvaret for E39 Vestnes – Dombås. Behov for forbikøyringsfelt/krabbefelt frå rundkøyringa på Rømmem og opp bakken sørover, samt i bakkane på Fremstedalen opp til ny E39 bør også vurderast. Her er det Statens vegvesen som rår.

Strakstiltaka på E39 Vestnes ferjekai og reguleringsplanarbeid for flytting av Ferjekai og tilrettelegging for gang og sykkelvei

Statens vegvesen er no i gang med strakstiltak på E39 ferjekai. Strakstiltaka blir gjorde for å sikre trafikktryggleiken for mjuke trafikantar. Tiltaket skal ferdigstillast i 2024.

Strakstiltaka er del av ein større plan for E39 Vestnes ferjekai, der Statens vegvesen er i gang med detaljregulering for kaia og tilhøyrande landområde.

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Vestnes kommune skal vere førstevelet når våre eigne ungdommar er ferdig med studia og vurderer kvar dei skal	<p>Oppnådd:</p> <ul style="list-style-type: none"> www.iVestnes.no vil vere synleg for ungdommen. Her kjem det fram 	<p>1. God kvalitet i barnehage og skule. Kvalitet: Kommunal strategiplan for lesing og skriving. Denne strategiplanen må</p>

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>busette seg. Her kan dei i akseptabel pendlaravstand bu i Vestnes og arbeide i byane Ålesund og Molde, samt i andre nabokommunar</p>	<p>informasjon om arbeidsplassar, fritidstilbod, kulturelle tilbod m.m.</p> <ul style="list-style-type: none"> • www.vestnes.kommune.no informerer om dei kommunale tenestene • Vestnes kommune sin facebook blir brukt til informasjonskanal og er godt besøkt • Furneset er forsterka med at all persontrafikk (gratis) skal gå med ferje <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • For liten del av dei som studerar flyttar heim igjen (spesielt kvinner) til kommunen vår. Vi må difor gjer det attraktivt nok i høve arbeid, bustad, skule, kultur m.m. 	<p>inkludere ein plan for systematisk opplæring i bruk av kompensierende hjelpemiddel for elevar som har utfordringar knytt til lesing og skrivning</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Vi må vere til stades i ulike fora kor vi møter våre tidlegare innbyggjarar og andre for å synleggjere tilboda i Vestnes kommune. Til dømes delta på rekrutteringsmesser 3. Vi arbeider (og må halde fram med det) opp mot Statens Vegvesen og Samferdselsavdelinga i fylkeskommunen for å synleggjere utfordringane 4. Kommunal plan for digital kompetanse frå 1.-10. steg, inkludert koding og programmering 5. Jobbe godt med rekruttering av lærarar med fagkompetanse 6. Grunnopplæringa må henge saman, og delplanane skissert over må vere ein del av ein heilskapleg strategiplan for oppvekstsektoren i Vestnes. Den må gjelde heile 4-årsperioden, men med årleg rullering. Målet er at elevane i Vestnes skal få det same opplæringstilbodet uavhengig av kva skule dei går på
<p>Vestnes kommune vil arbeide målretta for å sikre offentleg transport tilrettelagt for</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det er teke opp i møte med Statens vegvesen (Møreakseprosjektet) og Fylkeskommunen at

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
<p>pendling. Hurtigbåten over Romsdalsfjorden (Romsdalsruta: Vikebukta-Helland -Molde) har vital betydning for den felles arbeidsmarknaden Molde – Vestnes, uavhengig av ferjefri fjordkryssing. Dette tilbudet må behaldast og vidareutviklast i likskap med Timekspressen. Før ferjefri fjord må ferjekapasiteten Vestnes – Molde styrkast med fleire ferjer og min. 20 minutts avgangar</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ferje kvart 20. min. (på dagtid) er innført frå 2021. Ferja er gratis for passasjerar <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Hurtigbåten er lagt ned frå 2021 Meir offentleg kommunikasjon til og frå Furneset (buss) enn i dag 	<p>hurtigbåten eventuelt bør reetablerast når det blir ferjefri fjordkryssing, i og med at køyreavstandane blir store og reisetida lang. Dette må ein arbeide vidare med</p> <ol style="list-style-type: none"> Vi arbeider (og må halde fram med det) opp mot Statens Vegvesen og samferdselsavdelinga i fylkeskommunen for å forbetre kollektivtransport, til dømes vil vi arbeide med tilkallingsbussar Tiltak knytt til gang- og sykkelveg ved Furneset
<p>Betre korrespondansen, slik at moglegheita for innbyggjarane i Vestnes kommune til å bruke flyplassane i Ålesund og Molde, samt jernbanen frå Åndalsnes blir optimalisert</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi kjem med innspel i planprosessar <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ferje Molde – Vestnes korresponderer ikkje godt med tidleg fly til Oslo 	<ol style="list-style-type: none"> Tett dialog både politisk og administrativt med Statens Vegvesen og fylkeskommunen for å peike på behovet for betre korrespondanse og knutepunktutvikling
<p>Vestnes kommune skal arbeide for å sikre best moglege løysingar i samband med ferjefri kryssing av Romsdalsfjorden, ny trase for E39 sørover og tilknytning austover til E136</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vedtatt reguleringsplan Vik - Ørskogfjellet <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ved realisering av Møreaksen kan det vere at sentrum i Vestnes ikkje blir same trafikknutepunkt som no. Då må vi sikre god bussskorrespondanse 	<ol style="list-style-type: none"> Tett dialog med Statens Vegvesen for å få på plass trafikktrygging og tiltak for kollektivknutepunkt på Vik
<p>Arbeide for utbetring av E136 opp Romsdalen og</p>	<p><u>Oppnådd.</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> Vi held fram med å gi innspel og sette fram krav

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
planlagde krabbefelt over Ørskogfjellet	<ul style="list-style-type: none"> Nye veier har fått oppdraget med utbetring av strekninga Dombås – Vestnes. Vestnes kommune har gitt innspel til viktige utbetningspunkt på strekninga Vestnes sentrum til Vågstranda <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Krabbefelt Fremstedalen er ikkje inkludert i planforslaget – Vik Ørskogfjellet. 	til oppgradering av vegstrekninga når det gjeld trafikktrygging og framkomelegheit
Vestnes kommune vil arbeide for at alle bygdelag får god tilgang på fullverdig internett og vil vere ein aktiv medspelar for utbygging av fiberkabel og mobilnett i kommunen	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Fiber er lagt ut i heile kommunen med unntak av Vågstranda og Hjelvika 	1. Arbeide mot at alle område får god mobildekning. Dette gjeld spesielt knytt til hyttefelta i kommunen
Vestnes kommune vil saman med nabokommunane arbeide for heilårsveg over Kjersemfjellet og at vegen skal bli fylkesveg. Dette vil styrke både samkvemmet med nabokommunane i sør og næringsutvikling og friluftsliv knytt til Kjersemfjellet og omland	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vestnes kommune har fått på plass ein heilårsveg fram til grensa <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ålesund må gjer det same slik at fylkeskommunen kan overta heile vegen 	
Systematisk vedlikehald av kommunale vegar for å ivareta investert kapital	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Det er sett av midlar i budsjettet kvart år for vedlikehald Kartleggingsarbeidet i samband med innkjøp av forvaltningssystem for veg (Rosy) er gjennomført Data og analyse som grunnlag for asfalteringsprogram føreligg 	1. Løpande arbeid med vedlikehald. Det er sett av midlar i økonomiplanen kvart år for å ta igjen etterslep

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<u>Utfordring:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Etterslep på kommunale vegar 	
<p>Arbeide for å sikre best mogleg intern offentleg kommunikasjon i kommunen</p>	<u>Oppnådd:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har god kontakt med busselskap og viktige brukargrupper, og prøver å få til forbetringar etter behov • Vi har no fleire venteskur/busskur som vert sett ut på stader med stor trafikk • Har lagt godt til rette på knutepunktet på Kataholmen <u>Utfordring:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Det er lågt passasjergrunnlag. Det er difor dyrt for fylkeskommunen å oppretthalde busstilbodet 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Halde fram samarbeidet med interne og eksterne samferdselsaktørar 2. Statens Vegvesen vil i løpet av 2024 utbetre tilhøva for mjuke trafikantar på Furneset ferjekai

Foto: Edmund Melkild

Klima, miljø og beredskap

Om fokusområde

Vestnes kommune har utarbeidd egne temaplanar både for klima- og energi og heilskapleg risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS). Dei siste åra har vist oss at vi er avhengige av lokal beredskap og at denne er godt trent og førebudd.

FNs berekraftsmål

FNs berekraftsmål har som mål å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheit og stoppe klimaendringane innan 2030. FNs berekraftsmål består av 17 mål og 169 delmål, jf. figuren under.

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Måla er som ein felles global arbeidsplan som gjev retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Måla vart laga på ein demokratisk måte gjennom innspel frå land over heile verda og nesten ti millionar menneske fekk sagt si meining gjennom ei spørjeundersøking.

Overordna ROS – analyse og beredskapsplan

Gjennom overordna ROS – analyse (heilskapleg ROS – analyse) ser vi på utvalde hendingar og sannsyn/konsekvensar av desse. Dette dannar grunnlaget for arbeidet med beredskapsplanen. I arbeidet med ROS – analyse, finn ein risikoreduserande tiltak. Desse tiltaka må forankrast i budsjett, økonomiplan og kommuneplanen sin handlingsdel, slik at til dømes tiltak som krev kjøp av utstyr vert lagt inn.

I 2023 vart det gjennomført ei ny overordna ROS – analyse. Den erstatta den gamle frå 2017. Dei risikoreduserande tiltaka som kom fram der var:

- Bistandsavtale
 - Fast rutine ved hendingar som brann og redning over kommunegrensa mot Rauma
 - Munnleg avtale med Ålesund og Raume kommune om gjensidig bistand ved brann. Ein ser også på andre moglege samarbeidsområde i fylket, til dømes leiarstøtte, stille med mannskap i større hendingar, utstyrsressursar m.m.
- Opplæring av mannskap for overflateredning redning til sjøs/i vann
 - Har tre lokale instruktørar. Disse gjennomfører øvingar vi har på dette temaet
 - Det vert arbeida med båtførarbevis og pålagt sikkerheitskurs for småbåt i tråd med sjøfartsdirektoratets krav er gjennomført for 8 personar. Vi har en alarmliste på båt, der dei som har sikkerheitskurs får varsling ved alarm der båt må ut. Har framleis litt lite båtførar
- Gjennomgang av beredskapsmessig utstyr
 - Tildelt midlar til dette formålet
- Plan for krisekommunikasjon
 - Tiltak i ny ROS – er under arbeid
- Gjennomgang av ny konsekvens i samband med Opstadhornet
 - Tiltak i ny overordna ROS – arealplan
- Hovudplan for avløp – temaplan som vert utarbeida i 2025 eller 2026
- Faganalyse datasikkerheit
 - Arbeida med dette knytt til ROR-IKT og lokalt gjennom øving og oppfølging av denne
 - Gjennomgang av kommunens arbeide med personvern- og datasikkerheit er tiltak i overordna ROS
- Rutine for oppfølging av bygging i strandsona 3,5 m i planverket
 - Havnivåstigning og stormflod, byggegrensing inn i arealplana – tiltak i overordnet ros
- Oppfølging av NVE sin rapport om rassikkerhet i Vestnes – arbeid starta opp
- ROS – analyse – tilsette sin sikkerheit
 - Til dømes har NAV laga slik analyse – arbeidet har starta i forbindelse med pågåande sak – også tiltak i overordna ROS
 - Gjennomført tiltak bygningsmessig ved Rådhuset
- Utarbeide krise-rutinar og øve på desse. Fleire planverk er under revisjon:
 - Revidere planverk i henhold til overordna ROS
 - Beredskapsplan - revidert i tråd med de opplysningene som er kjent
 - EPS-senter – ferdig
 - Smittevern - ferdig
 - Helseberedskap – må startast på
 - Atomberedskap – ferdig

Handlingsdel

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
Følgje opp målsettingane i Klima- og energiplanen, m.a. potensialet for småkraftanlegg	<p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Eksisterande klimaplan er utdatert og lite anvendeleg. Den gir eit dårleg utgangspunkt for vidare klima og miljøsatsing. Lite dekkande for dei ny utfordringane kommunen står ovanfor, gjeld både dei lovpålagte oppgåvene og «nye» klima- og miljøtrugslar. Ny handlingsdel må utarbeidast 	<ul style="list-style-type: none"> Arbeidet med kommuneplan starta hausten 2023. Klima, miljø og energi vil vere viktige tema Vidare arbeid med klima- og energiplan og måloppnåing avklarast i kommuneplanen
Utnytte eksisterande grunnlagsinvesteringar best mogleg ved planlegging av nye utbyggingsområde, både med tanke på økonomi og redusert bilbruk	<p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Det vil bli bygd fleire leilegheiter, småhus og rekkehus sentralt i bygdene Vi har planlagt noko for fortetting, til dømes Åsbygda, men har meir å gå på her 	<ol style="list-style-type: none"> I kommuneplanens arealdel skal utnytting av eksisterande areal vurderast
Gang- og sykkelvegar skal ha ein sentral plass i planlegginga	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi har arbeidd med gang- og sykkelveg gjennom t.d. sentrumsplanen og Buktavegen Godkjent gang- og sykkelplan frå Furneskrysset – Vik <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Betre skilting av gang- og sykkelvegar 	<ol style="list-style-type: none"> SVV har starta arbeidet med reguleringsplan Furneset ferjekai til Buktavegen Vi må arbeide med at gang- og sykkelvegar får nok fokus i dei store vegplanane i kommunen Vurdere strengare krav til private utbyggjarar kring dette Planlegg infrastruktur der det ligg tilrettelagt for gang- og sykkelveg
Verdifulle natur-, kultur- og miljøkvalitetar skal	<p><u>Utfordring:</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> Kartlegging av naturmangfald starta hausten 2023

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
takast omsyn til i all planlegging	<ul style="list-style-type: none"> Vedtatt planprogram for kommuneplan for naturmangfald 	
Avgrense omdisponering og oppsplitting av dei mest verdifulle jordressursane	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Jordvern blir ivareteke i saksbehandlinga <p><u>Utfordring</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Det blir gitt dispensasjonar frå kommuneplanens arealdel som kan føre til ein gradvis oppsplitting 	<ol style="list-style-type: none"> I arbeidet med kommuneplanen sin arealdel vil areal knytt til jordbruk bli avgrensa i tråd med lovverk
Avgrense konsekvensar for lokalsamfunnet ved uønska hendingar og ulykker	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Våren 2023 blei heilskapleg ROS- analyse for kommunen godkjent. ROS- analysen er grunnlaget for kommunen sin beredskapsplan som er revidert i tråd med analysen Nytt krisestøtteverktøy. RAYVN erstattar CIM Plan for evakuering/pårørande ble ferdigstilt i 2023 Det er utarbeidd ein atomberedskapsplan <p><u>Utfordring.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Oppfølging av ROS- analysen i planverket Det må til ein kvar tid arbeide for å lukke tiltak og avvik og oppdatere planverk Øving av mannskap og tilsette som har roller og ansvar i planverket 	<ol style="list-style-type: none"> Planlegge øvingar for til dømes kriseleiinga Det er interkommunalt samarbeid om oljevern Ein krisekommunikasjonsplan er under utarbeiding Det er oppretta beredskapsråd for å styrke samarbeidet om beredskap

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<ul style="list-style-type: none"> Implementere krisestøtteverktøyet RAYVN i organisasjonen og lage ein plan for opplæring 	
<p>Vestnes kommune vil arbeide for meir synleg politi og kortare responstid</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Inntrykk av at politiet er meir synleg no etter vi er saman med Rauma enn når organiseringa var knytt mot Ålesund <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Det er låg dekning av talet på politi sett opp mot innbyggjarar i heile Møre og Romsdal om ein samanliknar med andre fylke 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Politirådsmøte er eit godt møtefora der politiet, ordførar og kommunedirektør deltek fast. Dette er ein arena for gjensidig informasjon og drøfting
<p>Påverke helsestyresmaktene slik at ambulansetenesta blir utvida med 1 ekstra ambulanse, for å sikre beredskapen når den eine bilen er på transportoppdrag</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Halde fram arbeidet med å auke beredskapen knytt til ambulanse
<p>Halde fram oppgradering av mannskap og materiell i brannvesenet i samsvar med forskrift</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Årlege øvingar. Dei fleste har grunnkurs deltidsmannskap i høve regelverket <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Tilstrekkeleg mannskap ved alle stasjonar Viktig å følgje utviklinga knytt til dømes litium ion-batteri 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mannskap blir opplært og kursa i samsvar med forskrift og planverk 2. Vi gjennomfører jamleg ROS-analyse knytt til behov for kompetanse og utstyr 3. Opplæring på litium ion-batteri med tanke på bilar, busser, skip med meir

Kor skal vi? (Mål og strategiar)	Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover)	Kva gjer vi? (Tiltak)
	<ul style="list-style-type: none"> Tilstreккеleg mannskap i administrasjonen 	
<p>Det skal arbeidast for eit robust og berekraftig legevaktsamarbeid</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Vi har inngått legesamarbeid med Ålesund kommune på kveld og helg. Dette gjer at vi sikrar god kompetanse knytt til legevakt 	
<p>Følgje opp vedteken overordna beredskapsplan og heilskapleg ROS-analyse</p>	<p><u>Oppnådd:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Våren 2023 blei heilskapleg ROS- analyse for kommunen godkjent. ROS- analysen er grunnlaget for kommunen sin beredskapsplan som er revidert i tråd med analysen Det er utarbeida atomberedskapsplan <p><u>Utfordring:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Oppfølging av ROS- analysen i planverket Det må til ein kvar tid arbeide for å lukke tiltak og avvik og oppdatere planverk Øving av mannskap og tilsette som har roller og ansvar i planverket 	<ol style="list-style-type: none"> Oppdatering av planverket i forhold til samfunnsutviklinga Planlegge øvingar

Sentrale kapittel

Foto: Illustrasjon

Budsjettvedtak

Formannskapet si innstilling

1. Handlingsplan 2025-2028

Vestnes kommunestyre vedtek kommuneplanen sin handlingsdel 2025-2028 slik det går fram i kommunedirektøren sitt forslag til budsjett 2025, økonomi- og handlingsplan 2025-2028.

2. Budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028

Vestnes kommunestyre vedtek økonomiplan for 2025-2028 og årsbudsjett for 2025 i samsvar med bevilgningsoversiktene etter §5-4, slik det går fram i kommunedirektøren sitt forslag til budsjett 2025, økonomi- og handlingsplan 2025-2028.

3. Klima og miljø

Vestnes kommunestyre vedtek klimabudsjettet med tiltak slik det går fram i kommunedirektøren sitt forslag til budsjett 2025, økonomi- og handlingsplan 2025-2028.

4. Investering og låneopptak

Vestnes kommunestyre vedtek investeringsbudsjettet for 2025 i samsvar med bevilgningsoversiktene

etter § 5-5, slik det går fram i kommunedirektøren si innstilling til budsjett 2025, økonomi- og handlingsplan 2025-2028

- Vestnes kommunestyre godkjenner låneopptak på kr 14,9 mill. kroner til finansiering av kommunen sine investeringar, jf. Kommunelova §14-15 første ledd
- Vestnes kommunestyre godkjenner låneopptak på 15 mill. kroner til finansiering av vidareutlån til bustadformål, jf. Kommunelova §14-17
- Vestnes kommunestyre godkjenner bruk av trekkrettigheit og opptak av likviditetslån ved behov med inntil 150 mill. kroner. Dette i samsvar med kommunen sitt økonomi- og finansreglement

5. Eigedomsskatt

- I medhald av Eigedomsskattelova §§ 2 og 3, skriv Vestnes kommunestyre ut eigedomsskatt for 2025 på alle faste eigedommar i heile kommunen. På tidlegare skattlagte verk og bruk skriv Vestnes kommune ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn).
- Generell skattesats vert halden uendra på 7,0 promille. For bustad og fritidsbustad vert skattesatsen halden uendra på 4,0 promille.
- Det vert ikkje rekna botnfrådrag for bustaddelen i bustadar og fritidsbustadar jf. Eigedomsskattelova §§ 11, 2. ledd.
- Som standard vert det 4 betalingsterminar jf. Eigedomsskattelova § 25. Vestnes tilbyr fleksibel fakturering, der ein kan velje mellom 1, 4 eller 12 terminar.
- For utskriving av eigedomsskatt på bustadeigedomar skal kommunen bruke Skatteetaten sitt formuesgrunnlag for dei bustadane der dette er berekna (§ 8 C-1 i Eigedomsskattelova). Elles skal Vestnes kommune sine gjeldande eigedomsskattevedtekter med revideringar vedtekne av Vestnes kommunestyre nyttast.
- Vestnes kommunestyre fritiek etter § 7 i Eigedomsskattelova:
 - a. Eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne kommunen, fylke eller staten.
 - b. Eigedom som har historisk verdi.

6. Finansielle måltal

Vestnes kommunestyre vedtek følgjande finansielle måltal:

Finansielle måltal	2025	Langsiktig måltal
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	0,0 %	> 1,75 %
Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	1,6 %	> 5 %
Netto lånegjeld i % av driftsinntekter	68,9 %	< 75 %

Løyvingsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Rammetilskot	-250 628	-252 517	-259 967	-291 580	-290 800	-290 913	-291 030
Inntekt- og formuesskatt	-234 857	-254 677	-248 377	-261 420	-261 420	-261 420	-261 420
Eigedomsskatt	-25 666	-34 302	-34 302	-33 700	-34 200	-34 700	-35 200
Andre generelle driftsinntekter	-188 364	-185 025	-185 025	-169 451	-159 379	-134 771	-124 129
Sum generelle driftsinntekter	-699 516	-726 521	-727 671	-756 151	-745 799	-721 804	-711 779
Korrigert sum løyvingar drift, netto	653 055	667 888	669 038	705 503	692 453	672 703	661 273
Avskrivningar	47 162	48 333	48 333	48 137	48 613	49 401	50 401
Sum netto driftsutgifter	700 218	716 221	717 371	753 640	741 066	722 104	711 674
Brutto driftsresultat	702	-10 300	-10 300	-2 511	-4 733	300	-105
Renteinntekter	-4 251	-4 000	-4 000	-4 100	-3 900	-3 900	-3 900
Utbytte	-7 547	-6 400	-6 400	-6 800	-7 600	-7 600	-7 700
Gevinstar og tap på finansielle omløpsmiddel	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	27 557	33 500	33 500	32 000	28 400	28 800	29 500
Avdrag på lån	28 445	30 500	30 500	29 500	31 000	31 800	32 600
Netto finansutgifter	44 204	53 600	53 600	50 600	47 900	49 100	50 500
Motpost avskrivningar	-47 162	-48 333	-48 333	-48 137	-48 613	-49 401	-50 401
Netto driftsresultat	-2 257	-5 033	-5 033	-48	-5 446	-1	-6
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0	0
Avsettingar til bundne driftsfond	192	783	783	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-3 728	-900	-900	-206	-145	0	0
Avsettingar til disposisjonsfond	5 793	5 150	5 150	254	5 591	1	6
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidlegare års meirforbruk i driftsrekneskapen	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat	2 257	5 033	5 033	48	5 446	1	6
Framført til inndeckning i seinare år (meirforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Løyvingsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Sentraladministrasjon	38 005	60 246	60 894	56 269	66 019	68 919	65 119
Oppvekst og kultur	197 803	191 383	192 533	210 248	200 048	188 098	182 798
Helse og omsorg	370 069	375 710	375 710	397 494	385 404	375 804	373 574
Samfunn og samskaping	47 768	45 565	44 917	46 422	46 149	45 382	45 282
Inntekter og finans	1	0	0	0	0	0	0
Sum løyvingar drift, netto	653 645	672 904	674 054	710 434	697 621	678 204	666 774
Av dette:							
Avskrivninger	47 162	5 133	5 133	5 137	5 313	5 501	5 501
Motpost avskrivninger	-42 929	0	0	0	0	0	0
Netto renteutgifter og -inntekter	-108	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	192	783	783	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-3 728	-900	-900	-206	-145	0	0
Korrigert sum løyvingar drift, netto	653 055	667 888	669 038	705 503	692 453	672 703	661 273

Løyvingsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Investeringar i varige driftsmidlar	35 772	23 050	23 050	18 180	29 375	26 625	28 865
Tilskot til andre sine investeringar	0	0	0	0	0	0	0
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	2 325	2 300	2 300	2 600	2 600	2 600	2 600
Utlån av egne midlar	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	38 097	25 350	25 350	20 780	31 975	29 225	31 465
Kompensasjon for meirverdiavgift	-5 707	-4 310	-4 310	-3 180	-5 415	-4 985	-5 433
Tilskot frå andre	-882	-725	-725	-150	-250	-250	-250
Sal av varige driftsmiddel	-1 045	-2 300	-2 300	-2 300	-2 300	-2 300	-2 300
Sal av finansielle anleggsmiddel	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne middel	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-29 183	-18 015	-18 015	-14 850	-23 710	-21 390	-23 182

Budsjett 2025, Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Sum investeringsinntekter	-36 816	-25 350	-25 350	-20 480	-31 675	-28 925	-31 165
Vidareutlån	12 533	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Bruk av lån til vidareutlån	-12 533	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Avdrag på lån til vidareutlån	1 420	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Mottatte avdrag på vidareutlån	-2 501	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Netto utgifter vidareutlån	-1 081	0	0	0	0	0	0
Overføring frå drift	0	0	0	0	0	0	0
Avsetningar til bundne investeringsfond	1 081	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Avsetningar til ubunde investeringsfond	1 045	0	0	2 300	2 300	2 300	2 300
Bruk av ubunde investeringsfond	-2 325	0	0	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Dekning av tidlegare års udekkede beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring frå drift og netto avsetningar	-199	0	0	-300	-300	-300	-300
Framført til inndecking i seinare år (udekt)	0	0	0	0	0	0	0

Løyvingsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringar i varige driftsmidlar

Beløp i 1000

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
Sentraladministrasjon								
Sentraladministrasjon	607	1 500	1 500	1 200	2 800	1 200	1 200	6 400
Sum Sentraladministrasjon	607	1 500	1 500	1 200	2 800	1 200	1 200	6 400
Oppvekst og kultur								
Oppvekst og kultur	1 703	1 400	1 400	1 950	1 900	900	2 740	7 490
Sum Oppvekst og kultur	1 703	1 400	1 400	1 950	1 900	900	2 740	7 490
Helse og omsorg								
Helse og omsorg	19 522	0	0	580	0	0	0	580

Budsjett 2025, Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
Sum Helse og omsorg	19 522	0	0	580	0	0	0	580
Samfunn og samskaping								
Samfunn og samskaping	13 940	20 150	20 150	14 450	24 675	24 525	24 925	88 575
Sum Samfunn og samskaping	13 940	20 150	20 150	14 450	24 675	24 525	24 925	88 575
Investeringar i varige driftsmidlar	35 772	23 050	23 050	18 180	29 375	26 625	28 865	103 045

2. Tilskot til andre sine investeringar

Beløp i 1000

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
Investeringar i varige driftsmidlar	0	0	0	0	0	0	0	0

3. Investeringar i aksjer og andelar i selskap

Beløp i 1000

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
Kjøp av aksjer og andelar	2 325	2 300	2 300	2 600	2 600	2 600	2 600	10 400
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	2 325	2 300	2 300	2 600	2 600	2 600	2 600	10 400

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Rekneskap 2023	Opph. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	38 097	25 350	25 350	20 780	31 975	29 225	31 465	113 445

Kommunedirektøren si innleiing

Dette dokumentet består av kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplan og budsjettet 2025-2028. Meir konkret syner kommuneplanen sin handlingsdel korleis Vestnes kommune skal følgje opp kommuneplanen som er vårt overordna styringsdokument, i tillegg til lovpålagde oppgåver og nasjonale styringssignal. Økonomiplanen skal gje ei realistisk oversikt over sannsynlege utgifter, inntekter og prioriterte oppgåver i planperioden på 4 år. Budsjettet for det første året er bindande, medan økonomiplanen for dei tre siste åra er retningsgjevande. Økonomiplanen og kommuneplanen sin handlingsdel vert rullert årleg.

Kommunedirektøren har hatt fokus på også i denne budsjettprosessen å legge fram mest mogleg konkrete tiltak og ikkje nytte klassiske «ostehøvel» prinsipp og uspesifiserte tiltak. I tillegg er det lagt inn plusstiltak der ein aukar ramma til kommunalområda sett opp mot endringar i drifta. Dette for å få eit berekraftig og realistisk budsjett. I den administrative prosessen har ein arbeidd ut frå ein etablert prosessmal. Her har kommunalområda kome med tiltak som er analysert sett opp mot konsekvensar og mogleghetsrom. Kommunalsjefane har deretter summert opp tiltaka og kome med forslag til kommunedirektøren. Tilsvarande har det vore arbeidd med kommuneplanen sin handlingsdel. I begge desse prosessane har tillitsvalte og verneombod delteke. Dette dannar grunnlag for kommunedirektøren sitt forslag til budsjett, økonomi- og handlingsplan 2025-2028.

Demografisk utvikling og kompetansemangel

Både i Møre og Romsdal og i Vestnes kommune dør det fleire enn det blir født dei siste åra, noko som i utgangspunktet fører til reduksjon i innbyggjarar. I 2024 har vi derimot til no hatt ei positiv utvikling der det er født fleire enn det dør i Vestnes kommune. Dei siste åra har spesielt flyktningar ført til at Vestnes, er ein kommune i vekst. Dei demografiske endringane påverkar allereie Vestnes kommune. Der det tidlegare var klart fleire personar i alderen 0-19 enn 65 år og eldre har det no endra seg. Dette gjer at vi får fleire pensjonistar og færre i barnehage og skulepliktig alder. I tillegg til dei kompetanseutfordringane vi har i dag - vil det då vere fleire som treng helse og omsorgstenester, medan vi har færre til å yte desse tenestene. Dette tek utfordringsbiletet over til det dei fleste kommunar slit med, nemleg å rekruttere kompetent personell. Det er ikkje noko fasitsvar korleis vi skal klare å rekruttere fleire fagarbeidar, men Vestnes kommune har starta med å oppkvalifisere 30 av våre tilsette

som helsefagarbeidarar (20) og barne- og ungdomsarbeidarar (10) som ønskjer å ta den teoretiske delen av fagbrevet. Dette er eit spennande tiltak som gjev meir kompetanse innan helse og omsorg og i oppvekst.

Vestnes kommune har gjort ein stor innsats på å ta imot flyktningar over mange år. Dei siste åra har tala på busetting av flyktningar auka betydeleg med bakgrunn i krigen i Ukraina. Dette gjer at vi har styrka store delar av det kommunale tenesteapparatet for å kunne handtere dette. Noko som igjen har gitt mange synergieffektar som til dømes: Fleire arbeidsplassar, meir robuste tenester for alle innbyggjarane, motverka låge fødselstal og fått innbyggjarar som kan bidra i samfunnet, i arbeidslivet med meir. Likevel ser vi at vi no er på eit nivå der det blir krevjande å halde fram med å busette ca. 100 flyktningar kvart år dei neste fire åra. Dette med bakgrunn i tenesteyting og tilgang på bustadar. Kommunedirektøren føreslår difor at vi 2025 tek imot 80 flyktningar, men begynner å trappe ned frå 2026 til 60 flyktningar, 60 også i 2027, deretter 40 i 2028. Det er viktig å understreke at mange flyttar til andre kommunar og tilbake til heimlandet som gjer at det totale talet på flyktningar i kommunen er lågare enn det vi har vedteke dei siste åra. Det er også viktig å ikkje trappe ned for fort, gunna vi ikkje klarer å redusere ressursinnsatsen like fort, noko som kan føre til høgare utgifter enn inntekter.

Økonomi

Nasjonalt er det store utfordringar i kommunenorge. Storparten av kommunane melder om meirforbruk i 2024 der utfordringane er knytt til lågare skatteinngong, utskrivingsklare pasientar, ressurskrevjande brukarar, enkelttiltak i skulane, auke i sosialhjelp, mangel på vikarar som medfører bruk av vikarbyrå med meir. Dette er i all hovudsak av eit «spegelbilete» av utfordringane i Vestnes kommune.

Vestnes kommune har over år hatt meirforbruk i drifta og vart i 2022 meldt inn i ROBEK – registeret. I 2022 fekk vi eit særst godt økonomisk resultat, som førte til at vi kom oss ut av ROBEK året etter. I 2023 leverte vi også eit rekneskap i pluss, noko som har gjort at vi no har knappe 10 mill. kroner på disposisjonsfond. Økonomistatus for 2. tertial syner derimot til at vi vil gå med eit vesentleg meirforbruk i 2024. Sjølv om vi kom ut av ROBEK er symptoma dei same med eit alt for høgt driftsnivå. Prognosen er framleis usikker, men det er svært truleg at vi vil få eit meirforbruk i 2024, som må dekkast inn i 2025 og 2026 om vi skal unngå å bli meldt inn i ROBEK igjen. Det er også ein moglegheit å bli direkte innmeldt i ROBEK i 2025 dersom meirforbruket blir større enn 3 % av driftsinntektene.

Den økonomiske statusen syner at vi må halde fram omstillingstakta for å sikre ein berekraftig økonomi, sikre gode tenester og for å kunne investere for framtida som til dømes ny ungdomsskule, kulturskule med meir.

I arbeidet med budsjett, økonomiplan og kommuneplanen sin handlingsdel 2025 – 2028, har ikkje kommunedirektøren funnet moglegheit til å sette av midlar til disposisjonsfond i 2025. Dette skuldast i hovudsak endring knytt til utbetaling av tilskot for vertskommunebrukarar som vert redusert med om lag 14. mill. kroner. For resterande del av økonomiplanen er det rom i 2026 til å sette av på disposisjonsfond. Dette er viktig med tanke på at ein truleg må dekke inn eit ev. meirforbruk frå 2024 i 2025 og 2026.

Vertskommunebrukarar

Ei klar utfordring for Vestnes kommune i 2025 og åra framover er å tilpasse seg drifta knytt til vertskommunebrukar. Etter HVPU – reforma vart innført var det tenkt at brukarane som budde som på «Hellandheimen» og som kom frå andre kommunar, flytta heim igjen. Derimot hadde fleire av desse

budd så lenge i Vestnes at det var naturleg at dei vart buande vidare. Dette er det vi omtalar som vertskommunebrukarar. I samband med dette vart det innført ei skjermingsordning som sikra aktuelle kommunar tid til å omstille drifta etter at vertskommunebrukarane fell frå. Skjermingsordninga blei i 2024 avvikla/endra, men Vestnes kommune fekk ei særordning i 2024 saman med Kvæfjord kommune. Framlegget for Statsbudsjettet for 2025 var utan slik særordning for Vestnes kommune. Om dette vert vedteke, vil det sei at vi mistar ca. 14 mill. kroner i 2025, medan det var 3 mill. kroner i 2024 med nemnte ordning. Det er også viktig å påpeike at pensjonskostnadane for tilsette er der framleis sjølv om vertskommunebrukarane fell frå. Det er ekstremt krevjande å omstille drifta for slike summar på så kort tid og dette er truleg Vestnes kommune si største økonomisk utfordring i tida framover.

Nettopp at Vestnes kommune er ein vertskommune knytt til menneske med utviklingshemming, gjer at vi har ein langt større pleie- og omsorgssektor enn samanliknbare kommunar og har behov for langt fleire tilsette. Dette fører til at demografisk utvikling og mangel på kompetent arbeidskraft er ekstra krevjande for Vestnes kommune. Vi har mange stillingar i pleie- og omsorgssektoren som er vakante. Dette fører til stor bruk av overtid og vikarbyrå som er svært kostnadskrevjande, men heilt avgjerande om vi skal klare å levere lovpålagde tenester. Utfordringsbiletet som er skissert over krev vi at «tenker utanfor boksen» og gjer ting på ein annan måte enn i dag. Dette er alt frå innovasjon, arbeidstidsordningar (turnus), «jobbgilding», velferdsteknologi, digitalisering med meir.

Omstilling – ein kontinuerleg prosess

Vi har dei siste åra vore i ei stor omstilling for å redusere driftsnivået og sikre gode tenester også i framtida. At det no er endringar på vertskommuneordninga gjer at omstillinga må intensiverast betydeleg. Vi alle må vere budd på å redusere utgiftene betydeleg. Dette vil vere krevjande for innbyggjarar, politikarar, tilsette og administrasjonen. For Vestnes kommune er lønnsutgifter den klart største utgiftsposten og vi må difor ned i talet på stillingar, reduksjon i bruk av variable lønnsutgifter som vikarbyrå og overtid, samt halde ein restriktiv innkjøp- og investeringspolitikk. Tal frå til dømes kommunebarometeret syner at det er ikkje noko fasitsvar at til meir enn puttar inn av pengar, til betre blir kvaliteten. Tvert imot ser vi mange effektive kommunar har god kvalitet. Vi må difor redusere utgiftene, men samstundes arbeide med å behalde kvaliteten og på sikt auke den. Dette er bakgrunnsbiletet kommunedirektøren tok med seg inn i budsjettprosessen.

Den økonomiske situasjonen gjer at det i år, som dei siste åra, ikkje er store investeringar i økonomiplanen. Det er avgjerande at Vestnes kommune no får kontroll over den økonomiske situasjonen slik at vi i framtida også kan investere og gi gode tenester til innbyggjarane. Dette oppfattast nok lite positivt, då vi alle hadde ønska å vere i ein situasjon der vi snarast kunne bygd ny ungdomsskule, ny kulturskule og renovert Helland barneskule og Tomrefjord skule. Slik økonomien er no, vil det derimot vere økonomisk uforsvarleg å føreslå store investeringar i økonomiplanen.

Ny kommuneplan

Vestnes kommune sin kommuneplan er utdatert, og tida er heilt klart inne for å få ny plan med dagsaktuelle mål. Vi er no i sluttfasen med kommuneplanen sin samfunnsdel og starta opp på arealdelen. Kommunedirektøren er svært nøgd med prosessen knytt til kommuneplanen sin samfunnsdel, der vi har fått medverknad frå innbyggjarar i alle aldersgruppe, frivillige lag, den kommunale organisasjonen og politisk nivå. Kommuneplanen er vårt viktigaste planverk og styringsverktøy. Det er avgjerande no at politisk nivå og organisasjonen styrer etter dette planverket dei neste åra – det må vere ein «raud tråd» i alt vi gjer. Det er også viktig at aktuelle mål vert vurdert i høve

måloppnåing og at naudsynte tiltak vert sett inn. Evalueringa og tiltaksfastsetting gjerast i dette dokumentet knytt til kommuneplanen sin handlingsdel.

Avsluttande ord

Dette er det siste budsjett, økonomiplan og kommuneplanen sin handlingsdel eg legg fram for Vestnes kommune, dette då eg går over i anna arbeid. Når eg ser tilbake, har dei siste 5 åra vore prega av fleire globale kriser som Covid-19 og krigen i Ukraina, men også større lokale hendingar. Alt dette har sett sine spor i Vestnessamfunnet. Dei siste åra har vi teke imot over 300 flyktningar i all hovudsak frå Ukraina. Krigen i Ukraina har også medført globale endringar som til dømes manglande tilgang på energi og varer. Ein konsekvens av dette er prisauke på varer og tenester, samt auke i renteutgifter. Dette påverkar igjen berekrafta i kommunal sektor. Ein vonar for 2025 at renteutgiftene vil vere stabil eller gå ned.

Det har denne gongen vore ekstra krevjande å kome i mål med budsjett, økonomiplan og kommuneplanen sin handlingsdel. Dette spesielt med bakgrunn i føreslått endring i vertskommunetilskotet, men også grunna vi har vore utan kommunalsjef økonomi i denne perioden. For å kome i mål, har det kravd store prosessar med mange involverte partar. Kommunedirektøren er nøgd med resultatane frå prosessane og dei bidraga vi har fått frå heile organisasjonen, tillitsvalte og verneombod. Det som peikar seg ut som den største utfordringa er å omstille helse- og omsorgssektoren til eit lågare driftsnivå, samstundes som talet på eldre aukar. Omstillingar er heilt naudsynte, og svært krevjande, men avgjerande for å få balanse mellom tenesteproduksjonen og dei økonomiske føresetningane vi har. Dette vil igjen gi handlingsrom for å utvikle organisasjonen, gi rom for naudsynte investeringar og gi gode tenester også i framtida.

Eg har vore kommunedirektør i Vestnes kommune no i underkant av 5 år. I denne perioden har eg vore så heldig og møtt mange som brenn for kommunen vår og ønskjer å gjere ein forskjell, om det er i form av å utvikle næringslivet, samfunnet, tenesyting med meir. Eg vil rette ein stor takk til tilsette, tillitsvalte, verneombod, politisk nivå og eksterne aktørar for eit særst godt samarbeid. Det har vore lærerikt, utfordrande og ikkje minst skapt mange gode minner som eg vil ta med meg!

Kommunedirektøren har gjennom framlegg til budsjett 2025, økonomi- og handlingsplan 2025-2028 gitt sine tilrådingar. Ved handsaming av formannskapet sitt framlegg i kommunestyremøte 12. desember, er det kommunestyret sine prioriteringar og vedtak som fastsett kommunen sine mål og rammer for perioden.

Kristian Skålhavn

Kommunedirektør

Foto: Frank Skorgen

Heilskapleg styring

Heilskapleg styring i ein kommune vektlegg å styre og rapportere resultat på fleire dimensjonar, som til dømes: Økonomi, tenesteyting, organisasjon/medarbeidarar og samfunnsutvikling. Dette krev tydelege mål, samanhengar mellom mål/strategiar og tiltak, samt evne til å lære og fornye seg basert på eigne resultat, altså ein «lærande organisasjon». Vidare krev det gode plandokument, internkontrollsystem og møteplassar som innbyr til dialog.

Overordna planverk

Plansystemet i Vestnes kommune

Kommunal planstrategi skal vedtakast kvar valperiode innan eitt år etter at nytt kommunestyre er konstituert. Eit viktig mål med planstrategien er å få ei oversikt over kommunen sine planar og styringsdokument, med ei vurdering og prioritering av kva for planarbeid ein bør starte opp eller vidareføre i fireårs-perioden.

Alle kommunar skal ha ein kommuneplan. Kommuneplanen består av ein samfunnsplan og ein arealplan. Kommuneplanen er kommunens overordna plan, og kommunestyret sitt viktigaste styringsdokument. Kommuneplanen gir føringar for tema og verksemdsplanar og administrative og politiske vedtak generelt.

Samfunnsdelen vart vedteken i kommunestyre den 10. februar 2015. Arealdelen vart vedteken av kommunestyret 1. oktober 2015.

Kvart år skal følgjande styringsdokument utarbeidast på overordna nivå:

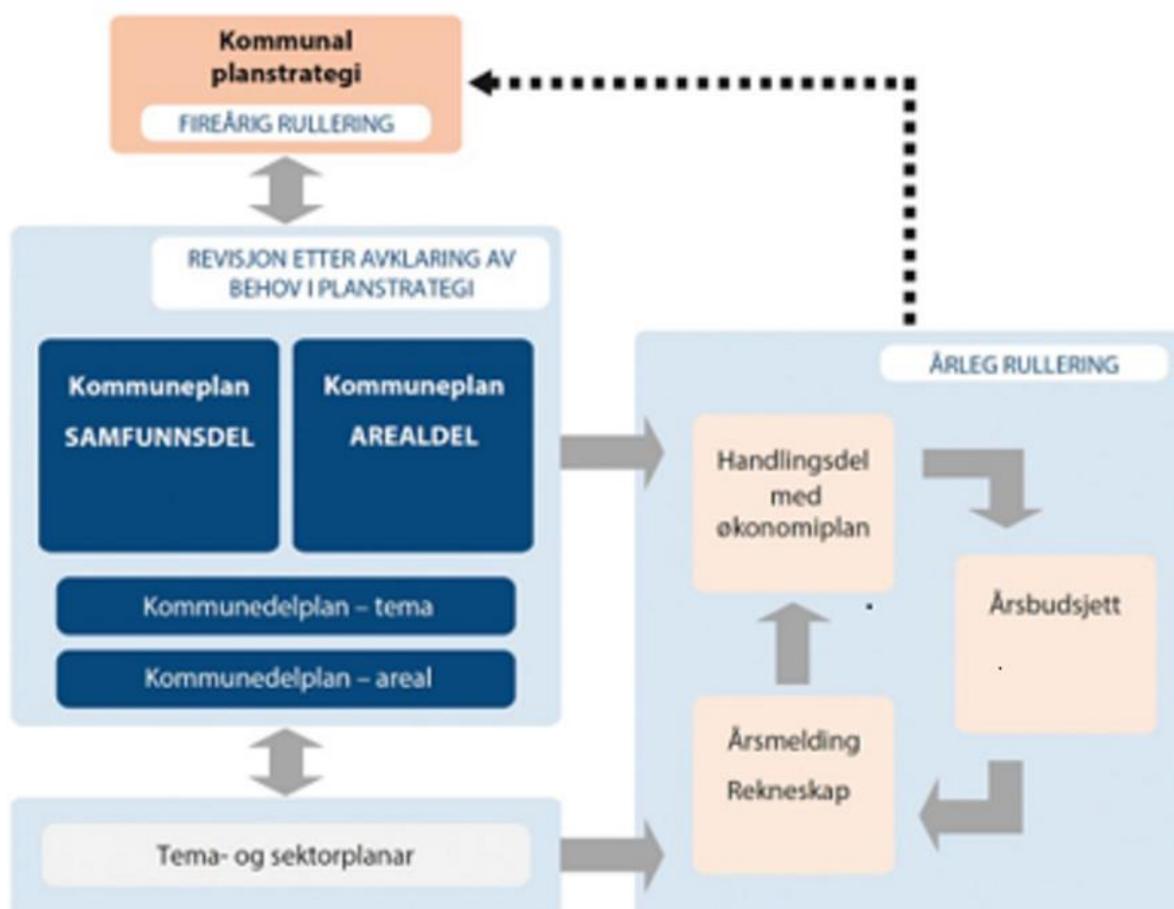
- Kommuneplanen sin handlingsdel, jf. Plan- og bygningslova § 11-1 og kommunelova 14-4, 5. ledd
- Økonomiplan og årsbudsjett, jf. kommunelova kap. 14

I den nye kommunelova er følgjande ordlyd teken inn i § 14-4 – Økonomiplan og årsbudsjett:

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Oppbygging av overordna planverk

Figuren nedanfor synleggjer oppbygginga av planverket vårt. Dei ulike planane er beskriver i punkta nedanfor.

Overordna risiko og sårbarhetsanalyse (ROS – analyse)

ROS - analysen er utført på eit overordna nivå, og inneberer ei kartlegging av farar og potensiell risiko. Analysen er ei grovanalyse som gir eit oversiktsbilete, og vil vere utgangspunkt for vidare analyser/utgreiingar og utarbeiding av ein revidert beredskapsplan. Vidare må funna her takast med i utarbeiding av kommuneplan (areal- og samfunnsdel) og vere knytt opp mot kommuneplanen sin handlingsdel, økonomiplan og budsjett. Dette slik at funna i ROS – analysen vert teke inn i høve tiltak som til dømes kan:

- Ivaretakast gjennom kommuneplanen sin arealdel direkte
- Synleggjer kva for tilhøve som må utgreiast vidare
- Synleggjer innkjøp av utstyr, ulike investeringar med meir

Kommuneplanen sin samfunnsdel

- Skal ta stilling til langsiktige utfordringar, mål og strategiar for lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon
- Bør beskrive og vurdere eventuelt alternative strategiar for utviklinga
- Skal vere grunnlag for sektorane sine planer og verksemd
- Skal gi retningslinjer for korleis kommunens mål og strategiar skal gjennomførast i kommunal verksemd
- Kan ha kommunedelplanar for spesifikke tema eller verksemdsområde

Kommuneplanen sin arealdel

- Skal vere ein arealplan for heile kommunen, som viser samanhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk
- Skal angi hovudtrekka i arealdisponeringa og rammer/vilkår for nye tiltak og ny arealbruk som kan settast i verk
- Skal ta omsyn til både bruk og vern av areala
- Kan detaljerast med kommunedelplanar
- Skal i tillegg til plankart/arealformål innehalde omtale og føresegner

Kommuneplanen sin handlingsdel

I tillegg til samfunnsdelen og arealdelen, har kommuneplanen ein handlingsdel som operasjonaliserer samfunnsdelen og arealdelen til kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover) og kva gjer vi? (Tiltak).

- Skal angi korleis kommuneplanen skal følgjast opp dei 4 komande åra
- Skal reviderast årleg
- Økonomiplanen kan inngå i handlingsdelen, eller:
- Økonomiplanen kan rett og slett utgjere handlingsdelen (plan og bygningslova § 11-1, 4. ledd)

Økonomiplan og årsbudsjett

Innhaldet i økonomiplanen og budsjettet er regulert i kommunelova kap. 14. Økonomiplanen skal vise korleis langsiktige utfordringar, mål og strategiar i kommunale og regionale planar skal følgast opp dei neste 4 åra. Både økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets prioriteringar og bevillingar og dei måla og premissane som økonomiplanen bygger på.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settast opp i balanse og vere berekraftig, realistiske, fullstendige og oversiktleg. Årsbudsjettet er bindande i motsetnad til økonomiplanen som kan endrast kvart år.

Ny kommuneplan

Vestnes kommune sin kommuneplan vart vedteken i 2015 og gjeld fram til 2025 eller til ny plan er laga, kommuneplanen er lenka her: <https://www.vestnes.kommune.no/tenester/administrasjon-og-okonomi/planar-og-styringsdokument/kommuneplan/>

Vi er no godt i gong med ny kommuneplan og kommuneplanen sin samfunnsdel vil vere ferdig om kort tid. I høve kommuneplanen sin arealdel, er dette arbeidet godt i gong, og arealdelen vil bli ferdig i 2025.

Vi er derfor inn i ei spanande tid der vi skal «sette ny kurs» for vår kommune.

Internkontroll

Vestnes kommune etablerte i 2023 eit nytt overordna internkontrollsystem.

I kommunelova står det følgjande presisert knytt til internkontroll, jf. § 25-1:

§ 25-1. Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering*
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.*

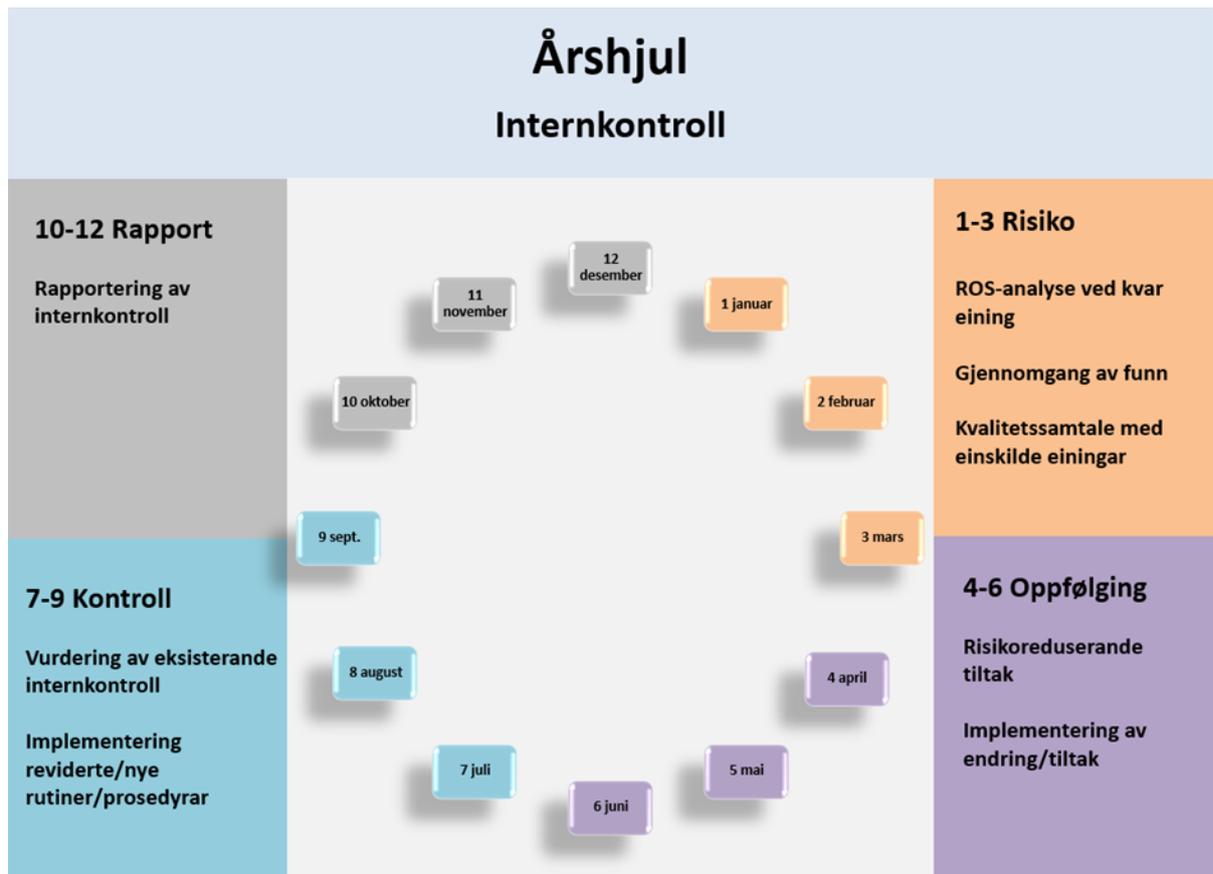
I 2023 har det vore arbeidd mykje med å utvikle det overordna internkontrollsystemet. Dette arbeidet har vore viktig for å støtte lovkravet, men også i høve å utvikle organisasjonen. Dette har vore arbeidd vidare med i 2024 for å vidareutvikle systemet.

Kommunen sine hovudoppgåver er regulert i eit breitt sett av lovverk og forskrifter.

Måla for kommunen kjem fram i kommuneplanen (her samfunnsdel og arealdel). I samband med budsjett og økonomiplan, vert også handlingsdelen for kommuneplanen vedteke. Der framkjem det ein oversikt over dei 7 fokusområda. Kvart av fokusområda inneheld ulike mål og strategiar. For kvart mål/strategi står det: Kor er vi? (Kva har vi oppnådd og utfordringane framover) og Kva gjer vi? (tiltak).

Vestnes kommune vart i 2022 organisert etter 3-nivå modellen, sjå [PS-13/22 – Organisatorisk gjennomgang av Vestnes kommune](#). Det vil seie at kommunedirektør er øvste leiar, deretter har kommunalsjefane delegert mynde innan fag, økonomi og personal. Einingsleiarane har fått vidaredelegert dei same områda frå sin kommunalsjef (eventuelt også vidaredelegert til avdelingsleiar). Kommunalsjefen er næraste overordna til einingsleiarane. Ei slik organisering gjer at vi får avgjerslemynde nærast mogleg innbyggjaren. Vidare sikrar det tydelege liner i organisasjonen.

Den overordna internkontroll er delt i 4 fasar, jf. figuren under.

- Fase 1: «Risiko»:** I første fase vil vi gjennomføre ei ROS-analyse i kvar eining som handlar om å identifisere og analysere interne og eksterne risikoar og korleis desse skal prioriterast. Her vil mellom anna avviksmeldingar vere viktige verktøy få finne desse risikoane eller farane. Dette i tillegg til tilsynsrapportar med meir. Det blir ROS-analysert alt frå om vi leverer lovpålagde tenester, følgjer krav innan HMS med meir. Vurderingane her gjerast av leiarar, tillitsvalte og verneombod. I dei einingane kor ein ser størst utfordringar vil ein gjennomføre kvalitetssamtale. I kvalitetssamtalen vil mellom anna kommunalsjef og kommunedirektør delta saman med tillitsvalte, verneombod, aktuelle leiarar med meir. Her vil ein gå djupare inn i problemstillingane.
- Fase 2: «Oppfølging»:** I andre fase handlar det om å følgje opp og sette inn risikoreducerande tiltak der det trengs. Det same gjeld implementering av tiltaka.
- Fase 3: «Kontroll»:** Tredje fase går på å avdekke behov for og forbetre ulike rutinar og prosedyrar. Dette mellom anna for så sikre at vi gir lovpålagde tenester.
- Fase 4: «Rapport»:** I fjerde fase kjem hovudfunna fram i årsrapporten og korleis ein arbeider med desse. I tillegg vert det i tertialrapportane omtala status for arbeidet.

Det er etablert ei eiga rutine kor desse fasane vert nærare omtala.

Vestnes kommune har ulike rapporteringskanalar. Hovudrapporteringa gjer vi i årsrapporten. Her synleggjer vi året som har vore på overordna nivå og ned på einingsnivå. Vidare ser vi på utfordringane framover.

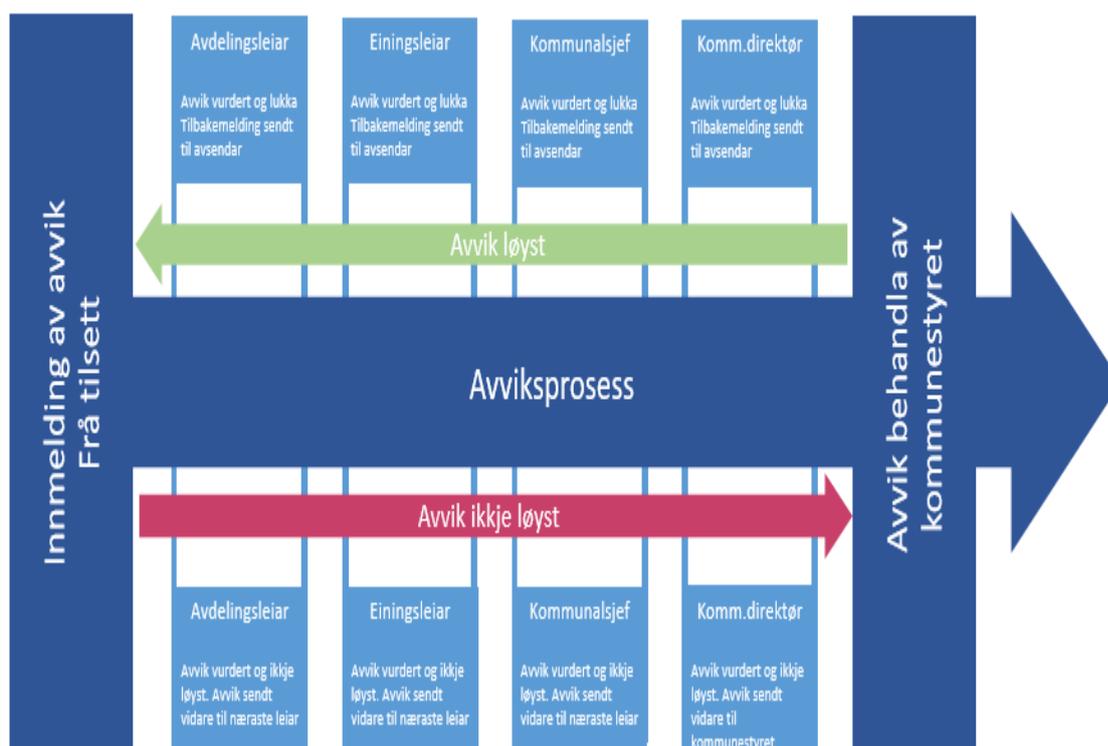
I kommuneplanen sin handlingsdel (dette dokumentet), rapporterer vi korleis vi ligg an i høve mål og strategiar som ligg i kommuneplanen sin samfunnsdel.

Som ein del av oppfølgingsansvaret knytt til skule, skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskuleopplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skuleeigar, det vil sei kommunestyret og den øvste leiinga ved dei private grunnskulane. Barneverntenesta legg også fram tilstandsrapport årleg.

I tertialrapportane synleggjer vi status kring økonomi og eventuelle tiltak, sjukefråvær, overordna internkontroll og oppfølging av politiske saker.

Avvik

Arbeid med avvik er eit viktig verktøy i arbeidet med eit overordna internkontrollsystem. Vestnes kommune har gjennomgått og revidert rutineane for avvik. Avvik handlar om å oppdage, melde, rette opp og førebygge brot, fastsett i eller i medhald av gjeldande lovverk, rutiner, prosedyrar med meir. Figuren nedanfor er nyleg utvikla og synleggjer flytskjemaet i avvikshandteringa.

Alle leiarar skal oppmode tilsette om å melde avvik. Det er næraste leiar som i all hovudsak behandlar avvik som den tilsette melder. Om avviket gjeld næraste leiar eller om avviket ikkje vert behandla innan ein viss periode eller ein ikkje klarer å løyse avviket, går avviket vidare til leiaren over. Om vi ikkje klarer å lukke avviket i line, går avviket til kommunedirektøren. Klarer ikkje kommunedirektøren å lukke avviket, skal det meldast til kommunestyret.

Kommunedirektøren ser at det er avgjerande at vi har fokus på kva eit avvik er, korleis vi melder det og at det er låg terskel for å melde. Dette er særskilt viktig for å få fram område der vi bryt lova, forskrifter med meir og der vi har generell forbetningspotensial. Det er eit kontinuerleg arbeid for å sikre at alle tilsette har informasjon om kvifor og korleis vi melder avvik.

Registrering av avvik blir mellom anna gjort i internkontrollsystemet Risk Manager. Avviksregistrering er inndelt i områda HMT, informasjonssikkerheit, forbetring, tenestekvalitet og intern varslng. I tillegg er pasientavvik med meir no flytta til Risk Manager då Helseplattformen ikkje har eige avvikssystem. Bygningsmessige avvik blir registrert i eige fagsystem.

Foto: Edmund Melkild, Bygdebladet

Befolkningsutvikling

Ei av dei største utfordringane for Vestnes kommune og mange andre distriktskommunar er demografiske endringar og befolkningsutviklinga generelt. Fylkesstatistikken viser til at ein konsekvens av sentralisering er sterk aldring i utkanten. Dei unge flyttar til sentrale strøk, medan dei eldre blir buande igjen på bygda. Framskrivingane som SSB har gjort av folketalet, viser at alle kommunane i landet vil ha ei eldre befolkning i 2050 og at den eldste befolkninga vil vere i utkantane.

I løpet av dei siste 10 åra har folketalet i Vestnes kommune auka med 8 % (540 personar). Ei av årsakene til auka i folketalet skuldast grensejusteringa med Rauma kommune i 2021. Vestnes kommune fekk då tilført 411 personar frå Vågstranda og Hjelvika. Ser ein vekk frå desse innbyggjarane, har folketalutviklinga auka med 1,9 % (129 personar). Denne auka skuldast hovudsakleg flyktningstraumen frå Ukraina.

Etter kvart som den eldre befolkninga aukar, er det venta at fødselsoverskotet går ned. Det store etterkrigskullet blir 80 år i 2026, og representerer starten på ein lang periode med fleire eldre, noko som vil føre til auka utgiftsbehov både for kommunane og for offentleg sektor generelt.

Befolkningsprognosen for den eldste aldersgruppa er mest sikker. Dei yngre aldersgruppene vil kunne bli påverka av mellom anna flytting og utvikling i busetting og arbeidsplassar. Den største auka er i aldersgruppa 80-89 år. Dette er ei gruppe som byrjar å få behov for tenester frå kommunen, og vil derfor påverke pleie- og omsorgssektoren i stor grad i dei komande åra. Helsepersonellkommissjonen skriv også om utfordringa i [NOU 2023: 4 Tid for handling — Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste](#) om korleis demografiutviklinga framover vil auke etterspurnaden etter helsepersonell, samtidig som veksten i tilgjengeleg arbeidskraft går ned. Frå midten av 2030-talet vil talet på personar i yrkesaktiv alder falle. Denne utviklinga vil forsterke seg ytterlegare etter 2040. Demografiutviklinga betyr altså både ei auke i tal på eldre og ein reduksjon i tal på personar i arbeidsfør alder – **samtidig**.

Befolkningsutvikling per årsak

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Folketal ved inngangen av kvartalet	6 615	6 708	6 611	6 577	6 559	6 536	6 532	6 958	6 936	7 051	7 147
Fødde	62	62	68	51	52	66	60	53	43	50	28
Døde	50	64	67	58	67	58	51	72	82	66	25
Fødselsoverskot	12	-2	1	-7	-15	8	9	-19	-39	-16	3
Innvandring	176	116	89	39	60	46	29	74	128	70	17
Utvandring	32	30	36	47	34	20	11	45	28	23	26
Innflytting, innenlands	222	151	192	191	178	165	205	206	267	285	107
Utflytting, innenlands	283	332	282	200	211	202	219	238	210	219	93
Netto innvandring og flytting	83	-95	-37	-17	-7	-11	4	-3	157	113	5
Folkevekst	93	-97	-34	-18	-23	-4	15	-22	115	96	8
Folketalet ved utgangen av kvartalet	6 708	6 611	6 577	6 559	6 536	6 532	6 547	6 936	7 051	7 147	7 155

Ved inngangen til 2024 var det registrert 7 147 innbyggjarar i Vestnes kommune. Per 01.07.2024 var innbyggjartalet auka til 7 155. Befolkninga auka i første halvår 2024 med 0,11 % (8 personar). Auka i folketalet i Vestnes kommune dei siste tre åra skuldast hovudsakleg flyktningstraumen frå Ukraina. Dette kjem fram i tabellen over, som viser ei positiv nettoinnflytting som følgje av innvandring. Fødselsoverskotet derimot har vore negativt dei siste åra, noko som betyr at det er fleire som har døydd enn som har blitt født.

I løpet av første halvår i 2024 er det busett 52 flyktningar. Kommunen vedtok å ta i mot 130 flyktningar i 2022, 100 flyktningar i 2023 og 100 flyktningar i 2024. Auken i folketalet i åra 2014-2015 har samanheng med asylmottak som var etablert i kommunen på den tida. Nedgangen i 2015 skuldast nedlegging av asylmottaket. Over tid ser ein at det er innvandring frå utlandet som har halde folketalet oppe i Vestnes kommune. Trenden det siste tiåret er også ei negativ flytting innanlands, det vil sei at det flyttar fleire frå Vestnes til andre kommunar enn det flyttar tilbake.

Det er verdt å merke seg at prognosen for befolkningsutviklinga berre tek avgrensa omsyn til situasjonen som kommunane no står i knytt til flyktningstraumen frå Ukraina. Det er framleis venta at talet på busette flyktningar vil halde fram med å auke. Utslaget denne auka vil ha på folketalet er enno særst usikker, og i vidare tal er det ikkje lagt inn noko auke i folketalet utover det som ligg til grunn i SSB sin prognose (framskrivingsalternativ middel vekst).

Demografi

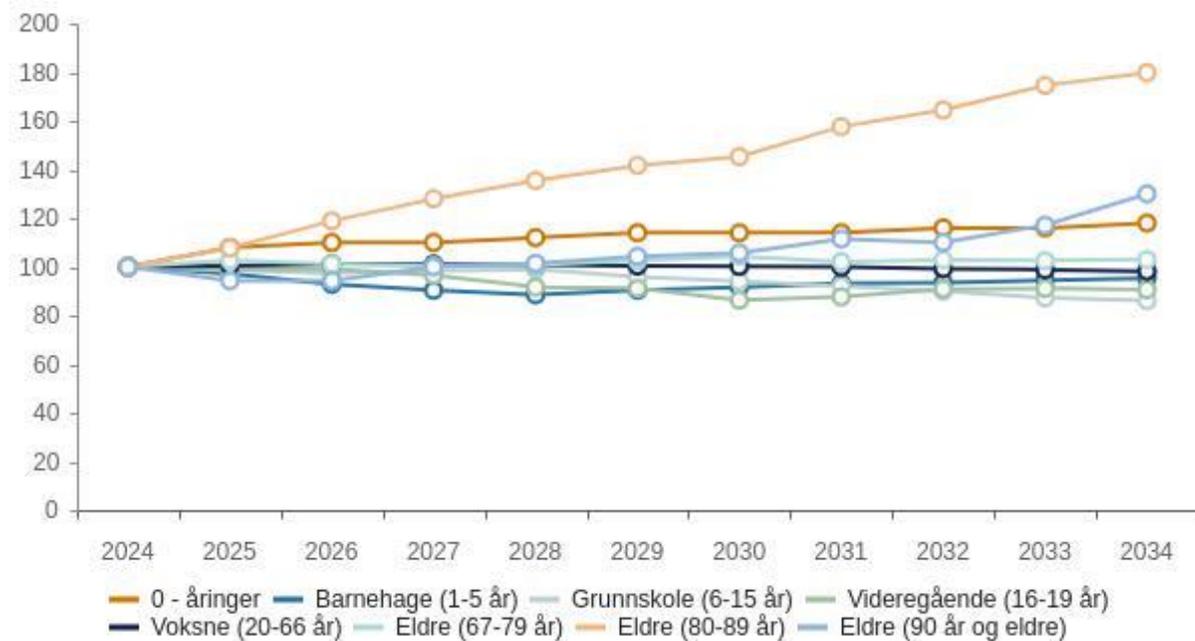
Befolkningsprognose

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
0 - åringer	50	54	55	55	56	57	57	57	58	58	59
Barnehage (1-5 år)	323	314	300	292	286	292	296	301	302	305	308
Grunnskole (6-15 år)	818	806	796	804	809	784	770	753	736	714	705
Videregående (16-19 år)	373	369	370	360	342	340	322	327	339	340	338
Voksne (20-66 år)	4 076	4 093	4 123	4 118	4 111	4 090	4 084	4 072	4 044	4 028	4 003
Eldre (67-79 år)	1 130	1 160	1 143	1 134	1 139	1 159	1 179	1 154	1 163	1 159	1 164

Budsjett 2025, Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

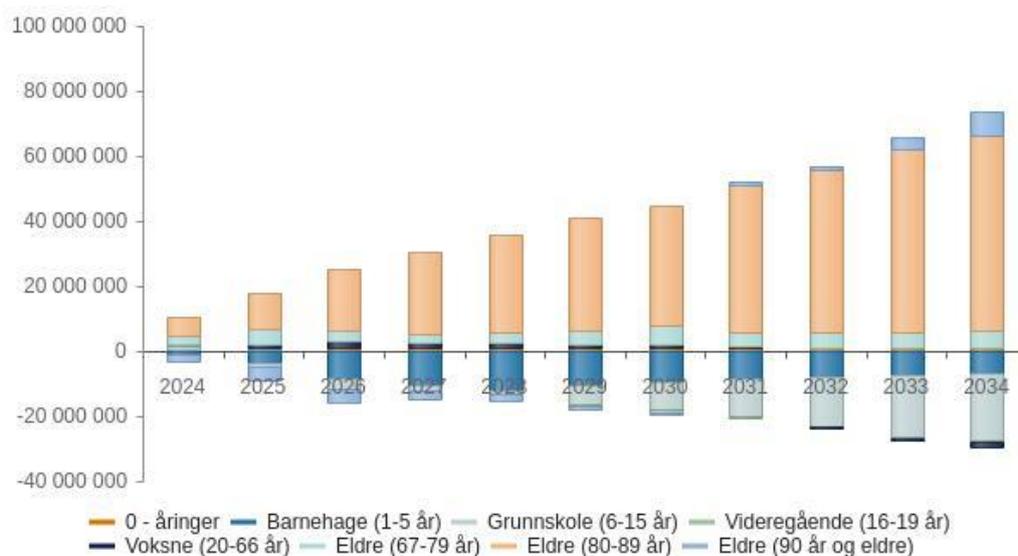
Eldre (80-89 år)	307	331	365	393	416	435	446	484	505	536	552
Eldre (90 år og eldre)	70	66	66	70	71	73	74	78	77	82	91
Total	7 147	7 193	7 218	7 226	7 230	7 230	7 228	7 226	7 224	7 222	7 220

Prognose vekst

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
0 - åringene	100,0 %	108,0 %	110,0 %	110,0 %	112,0 %	114,0 %	114,0 %	114,0 %	116,0 %	116,0 %	118,0 %
Barnehage (1-5 år)	100,0 %	97,2 %	92,9 %	90,4 %	88,5 %	90,4 %	91,6 %	93,2 %	93,5 %	94,4 %	95,4 %
Grunnskole (6-15 år)	100,0 %	98,5 %	97,3 %	98,3 %	98,9 %	95,8 %	94,1 %	92,1 %	90,0 %	87,3 %	86,2 %
Videregående (16-19 år)	100,0 %	98,9 %	99,2 %	96,5 %	91,7 %	91,2 %	86,3 %	87,7 %	90,9 %	91,2 %	90,6 %
Voksne (20-66 år)	100,0 %	100,4 %	101,2 %	101,0 %	100,9 %	100,3 %	100,2 %	99,9 %	99,2 %	98,8 %	98,2 %
Eldre (67-79 år)	100,0 %	102,7 %	101,2 %	100,4 %	100,8 %	102,6 %	104,3 %	102,1 %	102,9 %	102,6 %	103,0 %
Eldre (80-89 år)	100,0 %	107,8 %	118,9 %	128,0 %	135,5 %	141,7 %	145,3 %	157,7 %	164,5 %	174,6 %	179,8 %
Eldre (90 år og eldre)	100,0 %	94,3 %	94,3 %	100,0 %	101,4 %	104,3 %	105,7 %	111,4 %	110,0 %	117,1 %	130,0 %
Total	100,0 %	100,6 %	101,0 %	101,1 %	101,2 %	101,2 %	101,1 %	101,1 %	101,1 %	101,0 %	101,0 %

Demografiutgifter

Grafen viser forventa utviklingstrekk for brutto utgiftsbehov i tida framover med bakgrunn i framskriven befolkningsendring. Her blir dei økonomiske effektane av endring i befolkningsprognosen frå eit år til neste år vist. Tala er akkumulerte tal berekna ut frå basisåret 2023. Modellen er ingen fasit, den gir berre anslag basert på ei rekke gitte føresetnadar. Modellen gir ein indikator på trend og utvikling dei neste ti åra.

Det er eit stort aukande utgiftsbehov på aldersgruppa eldre, spesielt innan aldersgruppa 80-89 år. I planperioden utgjer til dømes utgifter til denne gruppa om lag 30 mill. kroner. Utgiftsbehov for same aldersgruppa for komande tiårsperiode utgjer over 60 mill. kroner, medan utgiftsbehovet innan grunnskule og barnehagar vil gå ned med om lag 27 mill. kroner. Aldersgruppa vaksne (20-66 år) er den aldersgruppa med flest yrkesaktive. Prognosen viser at vi får færre personar i yrkesaktiv alder, noko som vil bli ei stor utfordring i tida framover, med tanke på stadig fleire eldre som treng tenester frå kommunen. Færre yrkesaktive vil også bidra til lågare skatteinntekter.

Som vi ser av graf og tal over, så vil det skje ei markant endring som får konsekvensar for dei største tenestoområda. For å kunne etablere ei forsvarleg drift i samsvar med behovet innan dei ulike tenestoområda, vil det vere heilt avgjerande å lukkast med å vri ressursbruken frå område med færre brukarar (barn og unge) til område med auking i talet på brukarar (eldre). Dette er nødvendig fordi utgiftsbehovet innan helse og omsorg vil auke kvart år, medan utgiftsbehovet innan oppvekst vil gå ned.

Når staten styrker kommunen sine inntektsrammer for å kompensere for auka utgiftsbehov som følgje av at det blir fleire eldre, vil dei same inntektene reduserast når talet på barn går ned. Det er nettoverknaden av fleire eldre og færre barn som utgjer kor mykje staten totalt kompenserer kommunane. Utfordringa for Vestnes kommune er å dreie bruken av kommunale midlar frå oppvekstsektoren over til helse- og omsorgssektoren.

For å møte dei demografiske endringane, krev det innovasjon og nye løysingar, spesielt innan helse og omsorg. I ei tid med aukande demografiutfordringar treng vi nye løysingar som kan bidra til meir velferd og tenester med relativt sett færre til å utføre jobben. Løysingar kan vere alt frå nye måtar å arbeide på, dreieing av ressursbruken lenger ned i omsorgstrappa, velferdsteknologi, effektiv utnytting av Helseplattformen med meir. Dette må prioriterast og stå i fokus, og arbeidast godt med i tida framover.

Foto: Edmund Melkild

Rammevilkår og økonomisk utvikling

Rammevilkår

I dette kapitlet vil det bli gjennomgått dei overordna økonomiske rammevilkåra for kommunen og dei økonomiske utsiktene for Vestnes kommune framover.

Statsbudsjettet

Kommunedirektøren legg til grunn regjeringa sitt forslag til statsbudsjett for 2025, som blei lagt fram 7. oktober 2024 og tilleggsforslag til statsbudsjettet som blei lagt fram 1. november 2024. Dersom det skjer endringar i Stortinget si behandling av budsjettet som har konsekvensar for Vestnes kommune, vil kommunedirektøren orientere om dette og ta omsyn til det i budsjettrevisjon for 2025.

I regjeringa sitt forslag til statsbudsjett er det lagt opp til ein realvekst i kommunane sine frie inntekter på 5,15 mrd. kroner (1,2 %), som er over det anslaget som blei varsla i kommuneproposisjonen. Av veksten i frie inntekter utover demografi og pensjon, er om lag 1,7 mrd. kroner knytt til omleggingar i inntektssystemet, 250 mill. kroner er knytt til bemanning i barnehagar, og 150 mill. kroner er relatert til opptrappinga for psykisk helse og rus.

I regjeringa sitt tilleggsforslag til statsbudsjettet er det forslag om å auke kommunane sitt rammetilskot i 2025 med 4,3 mrd. kroner. I tillegg til oppjustering av realveksten, er rammetilskotet oppjustert med 198,1 mill. kroner som følgje av at endring av kontantstøtte var utegløymd i det opprinnelege forslaget til statsbudsjettet.

Kommuneøkonomien er framleis stram. Det som kan gje auka handlingsrom innafor dei frie inntektene er om skatteinntektene blir høgare enn forventa. Men og skatteinntektene blir styrt ved at det blir lagt opp til at 40 % av kommunesektoren sine totale inntekter skal vere skatteinntekter. Dette blir gjort ved å bestemme den kommunale inntektsskatteøren, som angir kor stor andel av skatt på alminneleg inntekt for personlege skattyttarar som går til kommunesektoren. Regjeringa legg opp til at skatteøren for formue skal halverast over ei toårsperiode. Samtidig blir skattegrunnlaget for kommunesektoren endra,

med at netto eigarinntekter frå og med 2025 blir tatt ut. Inntektsbortfallet som følgje av desse to endringane, samtidig som at skatteandelen på 40 % vidareførast, inneber at den kommunale skatteøren for alminneleg inntekt må aukast. For 2025 blir det føreslått at denne blir sett til 12,75 %, som er ein auke på 1,8 % frå 2024.

I tillegg til realvekst i frie inntekter er rammetilskotet auka med netto 3,4 mrd. kroner for å finansiere oppgåveendringar og korreksjonar. Endringane som har direkte påverknad på tenesteproduksjonen er lista opp i tabellen under.

Dei fleste endringane som kommunen får kompensasjon for gir auka kostnader i tenesteproduksjonen. Dei mest vesentlege endringane er lagt inn i rammene til sektorane, og blir spesifisert under «nye tiltak».

Innlemming og oppgåveendringar i 2025	Landet	Vestnes sin andel
Oppvekst og kultur		
Gevinster ved nytt prøvegjennomføringssystem i grunnskulen	-5 621	-8
Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehage - heilårseffekt av endring i 2024	1 898 986	2 141
Ny opplæringslov - heilårseffekt av endring i 2024	60 700	81
SFO - 3. trinn i gratis 1/2 plass frå skuleåret 2024/25 - heilårseffekt av endring i 2024	1 111 986	1 491
Auka minstesats KVP-mottakere fra 1. juli 2024 - heilårseffekt av endring i 2024	17 177	17
Helse og omsorg		
Barnevernsreform - overgangsordningen spesialiserte fosterhjem	8 534	11
Pensjon for fosterforeldre	63 500	83
Vaksinasjon mot covid-19 og pneumokok	198 300	296
Auka behov sosialhjelp endringar i eingongsstønad ved fødsel og adopsjon	31 230	30
SUM	3 384 790	4 142

Lønns- og prisvekst

Lønns- og prisvekst, den såkalla kommunale deflatoren, er anslått å vere 4,1 %. Av denne utgjør årslønnsveksten 4,5 %, som er ca. 60 % av deflatoren. Prisveksten er berekna til 3,5 %. At prisveksten er høgare enn konsumprisindeksen, har samanheng med at kommunesektoren sin samansetning av varer- og tenestekjøp er annleis enn innbyggjarane.

Den kommunale deflatoren er lagt til grunn i budsjettet. Det er ikkje lagt inn lønn- og prisauke i perioden 2025-2027. Alle endringar i budsjettet er i 2025-kroner.

Finanskostnader

Dei siste åra har ein stadig større del av driftsramma gått med til å dekke finanskostnader. Ei auke i renter og avdrag må dekkast inn gjennom reduksjon i tenesteproduksjonen. Økonomiplanen legg opp til eit særskilt investeringsnivå for å bremse gjeldsutviklinga.

Lånerenta var på eit historisk lågt nivå under pandemiperioden. Frå 2022 har renta auka gradvis grunna uro i verdsmarknaden med krigen i Ukraina og høg inflasjon. For 2025 er det lagt til grunn ei gjennomsnittleg flytande rente på 4,4 %. Det er då teke utgangspunkt i prognosen for rentekurva til 3 mnd. nior som er lest av i starten av oktober. At kommunen har fastrente på om lag 4,2 % av gjeldsporteføljen bidreg positivt på netto renteutgifter.

Det vil vere mange investeringsbehov framover som er fornuftige å få gjennomført. Det kan mellom anna nemnast ny ungdomsskule, kulturskule og rehabiliteringar. Dette er store investeringar som ikkje kan gjennomførast før økonomien er vesentleg meir berekraftig og lånegjelda er redusert. Det må tøffe prioriteringar til, og dei prosjekta som blir prioritert må enten gje gevinst i tenesteproduksjon eller vere prekære for at tenesteproduksjon skal oppretthaldast.

Demografidrivne utgifter

Staten forutsett at kommunane greier å nedjustere utgiftene til barnehage og skule for å kunne finansiere auka utgifter til dei eldre. Dette kjem til uttrykk gjennom utgiftsutjamninga i rammetilskotet. For 2025 blir Vestnes kommune trekt om lag 12 mill. kroner i rammetilskotet knytt til lågare barnetal i aldersgruppa 0-15 år.

Befolkninga blir eldre og det vil bli færre yrkesaktive for kvar pensjonist. Dette vil medføre auka utgifter til pensjon og press på helse- og omsorgstenestene. Ser ein på utviklinga i talet på pensjonistar kontra innbyggjarar i arbeidsdyktig alder, vil talet stige jamt det neste tiåret. Dette tydeleggjer viktigheita av betre ressursbruk og omprioriteringar for å framleis kunne utvikle velferdssamfunnet. Det blir viktig å fortsette å satse spesielt på helsetenester i heimen, velferdsteknologi og større tilrettelegging av førebyggjande eigenomsorg. Videre må det planleggast for at tilgangen på arbeidskraft og kompetanse blir meir avgrensa, samtidig som at vi må utnytte potensiale hjå medarbeidarane vi allereie har gjennom å sørge for kompetanseutvikling.

For Vestnes kommune har vi hatt eit auke folketal, dette kjem i all hovudsak knytt til mottak av flyktningar. Vi har mange flyktningar som kan bidra i samfunnet og i arbeidslivet med meir. Det er derimot ikkje alle som kjem seg i arbeid, eller det går tid før dei kjem seg i arbeid. Dette genererer auka utgifter knytt til økonomisk sosialhjelp. Auke i sosialhjelp skuldast også ei dyrtid der renter- og prisvekst er to nøkkelfaktorar.

For nærare omtale om den demografiske utviklinga sjå kapittel «Befolkningsutvikling».

Vertskommune

Den største spenninga til Statsbudsjettet for 2025 var knytt til vertskommunefinansieringa. Det blei varsla i 2023 at dåverande skjermingsordning skulle bli tatt bort frå 2024. Fram til 2024 var det ei ordning kor reduksjon av vertskommunetilskotet ikkje skulle vere større enn ein reduksjon på kr. 400,- per innbyggjar. Nedtrappingsordninga har vore svært gunstig for Vestnes kommune som har mange vertskommunebrukarar og lågt innbyggjartal. Vestnes kommune er av dei kommunane i landet med høgast tilskot per brukar.

Til tross for aktivt arbeid opp mot Stortinget, både frå politisk og administrativt hald, blei det ikkje lagt inn noko skjermingsordning knytt til vertskommunefinansieringa i forslag til statsbudsjett for 2025. Det betyr at Helsedirektoratet vil berekne nivå av tilskot basert på direkte fråfall av bebuarar. Forslaget låg også inne i fjorårets statsbudsjett, men då fekk Vestnes kommune (og Kvæfjord kommune) ei avgrensing på maks 3 mill. kroner i nedtrekk. Denne avgrensinga ligg ikkje inne frå 2025. Det vil difor vere særskilt vanskeleg å vite nivå på tilskot i åra framover, sidan vi ikkje veit tal på bebuarar som fell frå kvart år. Mange av vertskommunebebuarane er gamle og har dårleg helse, så fråfallet kan bli høgare enn det som er lagt til grunn. Tala blir ytterlegare beskrivne under kapittelet «Driftsbudsjett».

Avvikling av skjermingsordning vil få betydeleg negativt utslag for Vestnes kommune. Det vil vere ei særskilt stor utfordring å greie å omstille drifta frå eitt år til eit anna basert på fråfall av bebuarar, med eit inntekststap som vil vere vesentleg og varierende. Den største utfordringa er knytt til dei særskilte høge pensjonskostnadane som følgje av at Vestnes kommune tok over det som tidlegare var ein sentralinstitusjon med dei tilsette som var der. Dette har gjort at kommunen har hatt langt fleire tilsette frå 1992 til no enn den ville hatt om den ikkje tok på seg dette samfunnsopdraget.

Krigen i Ukraina

Som følgje av krigen i Ukraina har vi busett særskilt mange flyktningar dei siste åra. Kommunen tok i mot 143 flyktningar i 2022, 111 flyktningar i 2023 og det er vedteke å ta i mot 100 i 2024. I budsjettet er det lagt til grunn ei busetting av 80 nye flyktningar i 2025 (kommunedirektøren må her legge til grunn eit tal før saka har vore politisk handsama), og deretter ei nedtrapping på 60-60-40 dei påfølgjande åra. Det er knytt stor usikkerheit til desse tala, og er avhengig av både kor mange flyktningar som kjem til Noreg og korleis staten vel å fordele flyktningane til kommunane.

Auka busetting betyr auka tilskot frå staten knytt til integreringsarbeid og busetting. Integreringsperioden er definert til fem år, og kommunen mottok integreringstilskot i denne perioden. Auka busetting betyr også auka utgifter. Oppvekstsektoren og helse- og omsorgssektoren må byggje opp tenestnivået for å kunne handtere flyktningane som kjem. Etter kvart som talet på flyktningar avtek må tenestene byggjast ned. Å byggje ned i same takt viser seg ofte å vere krevjande. I 2025 vil kommunen få ei høgare auke i integreringstilskot enn auke i utgifter knytt til mottak av flyktningar. Nettoeffekten er på 38,2 mill. kroner og er nytta til å finansiere fleire tenester. Det må samstundes presisere at flyktningane også nyttar dei tenestene på lik linje med andre innbyggjarar. I tillegg gjev dette nye arbeidsplassar og gjer desse tenestene meir robuste mot fråvær og gjev eit større fagmiljø.

Nytt inntektssystem

Stortinget vedtok nytt inntektssystem for kommunane i midten av juni 2024. Målet med det nye inntektssystemet er å legge til rette for at alle kommunar kan gi gode og likeverdige tenester til innbyggerane sine. Inntektssystemet fordeler rammetilskot og skatteinntekter til kommunane, som utgjer dei såkalla frie inntektene til kommunane. Fleire av elementa som ble endra i inntektssystemet blei lagt fram for kommunestyret i juni (jf. KST-40/24).

For Vestnes kommune har nytt inntektssystem bidratt til at kommunen får ei auke i dei frie inntektene. Berekningane som departementet har føretatt viser at Vestnes kommune får om lag 11,3 mill. kroner meir i frie inntekter som følgje av nytt inntektssystem. I tillegg kjem ei auke i refusjonskravet knytt til ressurskrevjande brukarar som følgje av endringar i satsar og berekningsmodell, som utgjer om lag 3,3 mill. kroner.

Finansielle måltal

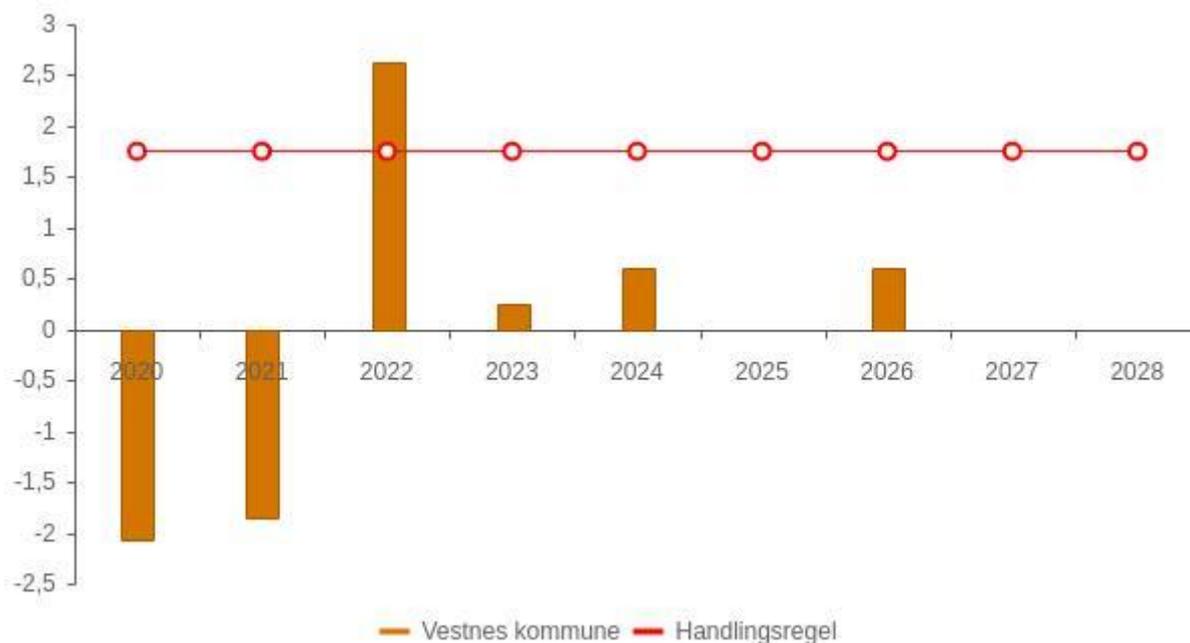
Kommunestyret er pliktig til å forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevna bli ivaretatt over tid (jf. kommunelova § 14-1). Kommunestyret skal vedta finansielle måltal. Desse skal indikere om kommunen sin samla økonomi utviklar seg i riktig retning, og seie noko om kommunen si handlingsfriheit dei komande åra. Dersom ein oppnår målkrava kan det gje rom for nødvendige investeringar framover og gjere kommunen meir robust med tanke på framtidige økonomiske svingingar.

Vestnes kommune har i finans- og økonomireglementet vedteke å ha følgjande 3 finansielle måltal:

- *Netto driftsresultat*
- *Disposisjonsfond*
- *Gjeldsgrad*

Det er vidare vurdert korleis desse tre måltala vil utvikle seg i tråd med kommunedirektøren sitt framlegg til budsjett og økonomiplan, og korleis utviklinga vil vere sett i høve dei langsiktige målsettingane som kommunestyret tidlegare har vedteke.

Netto driftsresultat (resultatgrad)

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Vestnes kommune	-2,1 %	-1,9 %	2,6 %	0,3 %	0,6 %	0,0 %	0,6 %	0,0 %	0,0 %
Handlingsregel	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %

Netto driftsresultat viser kor mykje som kan disponerast til avsetning og bidra til å finansiere investeringar etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. For å oppretthalde eit stabilt investeringsnivå utan reell auke av gjeld, er det naudsynt at netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene (også omtalt som resultatgrad) held seg på eit relativt høgt nivå. Netto driftsresultat er det viktigaste nøkkeltalet for å beskrive om kommunen har god økonomisk styring.

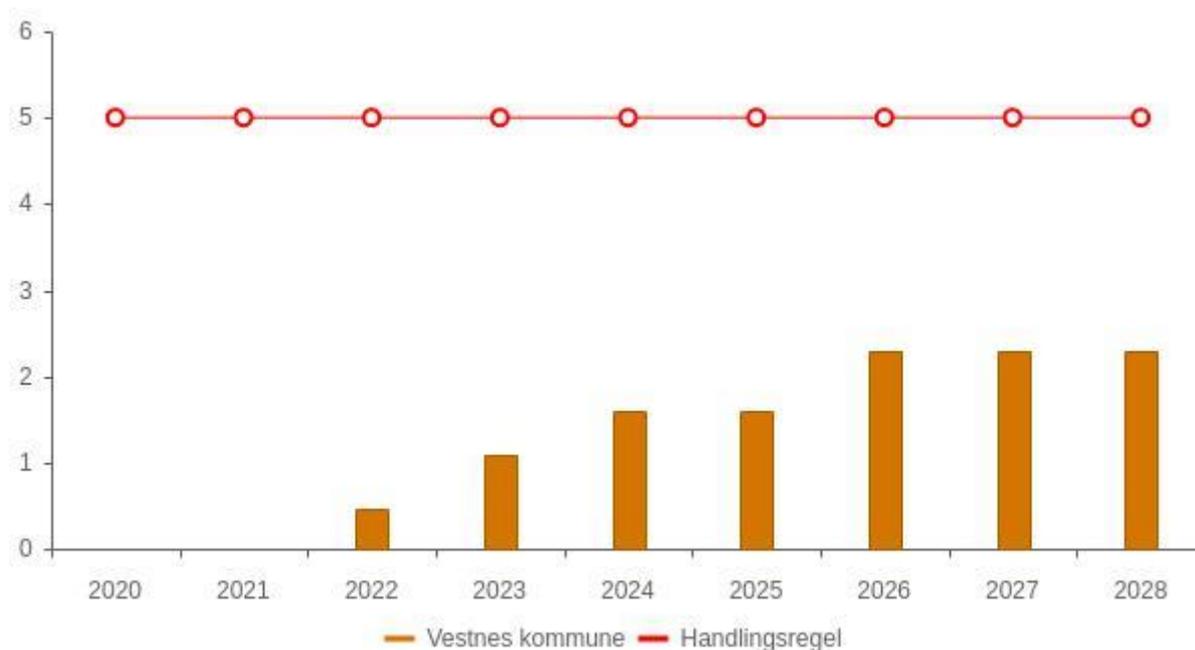
Teknisk berekningsutval anbefaler at kommunesektoren bør ha eit netto driftsresultat på 1,75 % over tid som eit minimum. Vestnes kommune har i handsaming av økonomi- og finansreglement for 2024-2028 vedteke at den langsiktige målsettinga skal vere 1,75 %. Det vil for Vestnes kommune bety eit positivt netto driftsresultat på 16,3 mill. kroner i 2025. Ut frå den økonomiske situasjonen som kommune står i, vil det vere lite realistisk å nå den langsiktige målsetjinga i planperioden.

Netto driftsresultat har variert mykje frå år til år. Vestnes kommune har over mange år hatt ei alt for høgt driftsnivå, noko som førte til at kommunen blei meldt inn på ROBEK i 2022. Opphaldet på ROBEK varte berre eitt år, sidan driftsresultatet i 2022 blei særst godt. Det gode resultatet i 2022 kom ikkje av ei særst effektiv drift, men av fleire ekstraordinære inntektsposter. Tenesteproduksjonen er ennå alt for høg. Utviklinga visar at det må store endringar til i drifta for å oppnå ein berekraftig økonomi. I budsjett- og økonomiplan 2025-2028 er det budsjettert med eit netto driftsresultat som er positivt, men likevel eit godt stykke under anbefalt nivå.

For å kunne oppnå eit positivt driftsresultat dei neste åra er det lagt inn ei rekke tiltak for å redusere driftsnivået i tenesteproduksjonen. Det er heilt avgjerande at alle tiltak som kommunedirektøren legg fram blir gjennomført og gir dei økonomiske effektane som er førespegla.

Grafen over viser korleis resultatet har utvikla seg frå 2020, og korleis nøkkeltalet vil utvikle seg i åra framover dersom ein legg til grunn kommunedirektøren sitt forslag til budsjett- og økonomiplan. Kommunedirektøren finn ikkje å kunne sette av til disposisjonsfondet i 2025. Det vert sett av omlag 5,6 mill. kroner i 2026, medan det har ikkje vore mogleg å finne noko å sette av til disposisjonsfondet i 2027 og 2028. Bakgrunn for at måлтаlet går ned i 2027 og 2028 skuldast i hovudsak vesentleg reduksjon i sentrale inntekter. Eit eventuelt positivt netto driftsresultat dei første åra vil truleg gå med til å dekke inn tidlegare års meirforbruk, dersom siste prognose endar opp med å bli faktisk årsresultat. Det betyr at det kan ta fleire år før kommunen får sette av midlar på sparekontoen sin, som sårt er tiltrengt.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

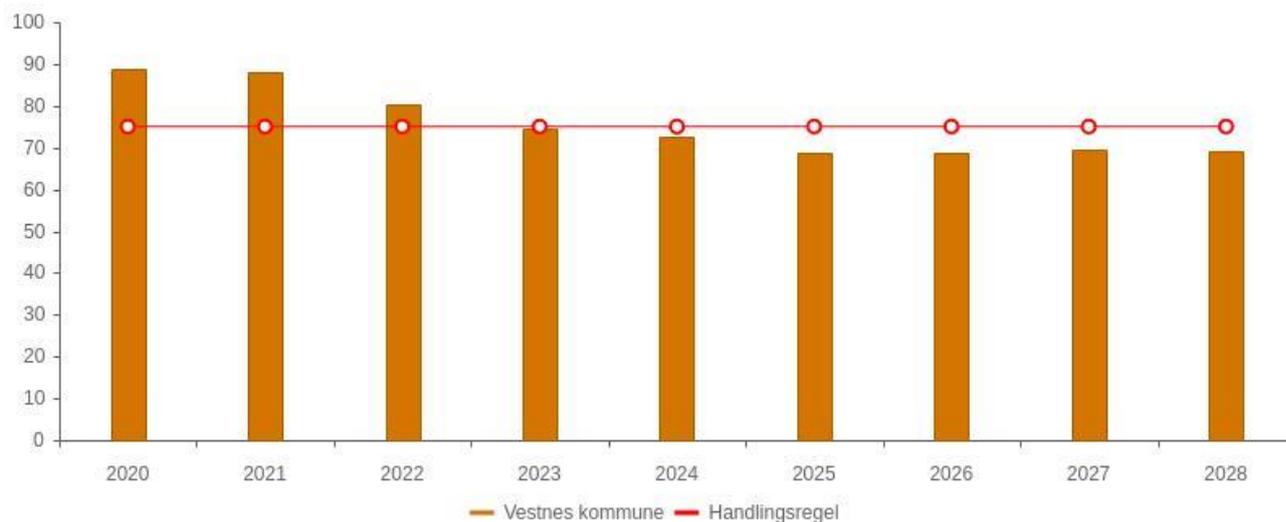
Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Vestnes kommune	0,0 %	0,0 %	0,5 %	1,1 %	1,6 %	1,6 %	2,3 %	2,3 %	2,3 %
Handlingsregel	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %

Måлтаlet for disposisjonsfond heng saman med måлтаlet for netto driftsresultat. Disposisjonsfond er oppsparte midlar som kommunen fritt kan nytte til finansiering av både drift- og investeringsutgifter. Dette er «bufferen» kommunen kan ha til å handtere svingingar i inntekter og utgifter. Utan eit tilstrekkeleg disposisjonsfond, vil uventa bortfall av inntekter eller auke i utgifter slå direkte inn på tenesteproduksjonen. Statsforvaltaren tilrår at kommunane bør ha eit disposisjonsfond som utgjør 5-10 % av brutto driftsinntekter.

Med bakgrunn i eit godt resultat i 2022 og 2023 blei det anledning til å sette av midlar på disposisjonsfond. Kommunen har difor 9,7 mill. kroner på disposisjonsfond, som utgjør 1,08 % av driftsinntektene. Dersom vi legg til grunn årsprognosa i siste tertialrapport vil kommunen bruke opp heile disposisjonsfondet i 2024, og må bruke dei eventuelle avsette midlane på disposisjonsfond i 2025 og 2026 til å nedbetale tidlegare års meirforbruk.

Ut frå den økonomiske situasjonen og føresetnadane som ligg til grunn i økonomiplanen, ser kommunedirektøren det krevjande å skulle nå det langsiktige målet med eit disposisjonsfond som utgjer 5 % av driftsinntektene. Likevel bør ein på lang sikt strekke seg etter å kome dit kor ein har eit høgt nok disposisjonsfond til å handtere uføresette svingingar. Basert på budsjetterte driftsinntekter for 2025 utgjer dette om lag 46,5 mill. kroner.

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Vestnes kommune	88,9 %	88,0 %	80,5 %	74,4 %	72,8 %	68,9 %	68,9 %	69,6 %	69,3 %
Handlingsregel	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %

Gjeldsgrad visar samla lånegjeld til investeringar i høve driftsinntektene. Ei aukande gjeldsgrad betyr at gjelda stig meir enn driftsinntektene. Riksrevisjonen definerer nivået for høg lånegjeld til 75 % av inntektene.

I kommunelova står det at kommunen ikkje skal ta vesentleg finansiell risiko i gjeldsforvaltninga. Kva finansiell risiko kommunen toler vil vere avhengig av kommunen sitt disposisjonsfond og driftsnivå. Med bakgrunn i at kommunen har eit veldig lite disposisjonsfond som truleg blir tømt i 2024, og eit alt for høgt driftsnivå, er det eit viktig mål å redusere lånegjelda slik at den finansielle risikoen blir redusert.

Gjeldsgraden auka mykje i 2019 som følge av låneopptak til Helsehuset Stella Maris, og har etter det haldt seg relativt høg. Ein høg gjeldsgrad og ei rente som har auka jamt etter pandemiperioden har gjort at ein stadig større del av dei årlege driftsinntektene blir bunde opp til å dekke renter og avdrag. Det har vore eit særst nøykt investeringsnivå dei siste åra, noko som har bidratt til at gjeldsgraden har gått gradvis ned etter 2021. Dette er også ei målsetting i økonomiplanperioden 2025-2028, kor investeringsnivået er sett på eit minimum.

Det langsiktige målalet for gjeldsgrad er å kome under 75 %, noko vi er i dag. I økonomiplanperioden for 2025-2028 går gjeldsgraden vidare ned. Bakgrunn for at målalet går ned skuldast auke i driftsinntektene, eit særst nøykt investeringsnivå, samt at det blir betalt meir i avdrag enn opptak av lån.

Å budsjettere gjeldsgrad er krevjande sidan det er avhengig av mellom anna framdrifta på investeringsprosjekta. Dersom investeringsprosjekta har lågare framdrift enn budsjettert, vil dette påverke gjeldsgraden positiv fordi kommunen brukar mindre lån. I tabellen over er det tatt utgangspunkt i balanseverdier som er rapportert i 2023, og lagt til endringane som kjem fram i budsjettet. Ut frå det vil målalet bli 68,9 % i 2025. Det er viktig at gjeldsgraden er låg med tanke på å få økonomien på riktig spor.

Foto: Edmund Melkild

Driftsbudsjett

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Opph. bud. i fjor 2024	2025	Økonomiplan		
			2026	2027	2028
Rammetilskudd	-252 517	-291 580	-290 800	-290 913	-291 030
Inntekts- og formuesskatt	-254 677	-261 420	-261 420	-261 420	-261 420
Eiendomsskatt	-34 302	-33 700	-34 200	-34 700	-35 200
Havbruksfond	-6 000	-4 000	-10 000	-4 000	-10 000
Komp. Eldreutb./skule m.m.	-1 600	-1 700	-1 550	-1 550	-1 550
Integreringstilskott	-70 575	-70 596	-64 655	-52 701	-42 713
Vertskommunetilskott	-106 850	-93 155	-83 174	-76 520	-69 866
Sum frie inntekter	-726 521	-756 151	-745 799	-721 804	-711 779

Frie inntekter (skatt og rammetilskot)

Inntektssystemet definerer det statlege bidraget som kommunane får til drifta si i form av rammetilskot og skatteinntekter, og utgjer om lag 70 % av dei samla inntektene til kommunen. Dette er frie inntekter som kommunen kan disponere fritt, utan andre føringar enn gjeldande lovar og regelverk. Nivået på dei frie inntektene vert bestemt ut frå pris- og lønnsvekst, tillagt vekst i frie inntekter som blir korrigerert for innlemming av øyremerka tilskot, satsingar over rammetilskotet og oppgåveendringar.

Eit overordna føremål ved inntektssystemet er å jamne ut kommunane sine føresetnader for å gje eit likeverdig tenestetilbod til sine innbyggjarar. Ved fordeling av rammetilskot tek ein omsyn til strukturelle skilnader i kommunane sine kostnader og skilnader i skatteinntektene. Dette vert gjort ved at utmålinga av rammetilskot vert påverka av utgift- og inntektsutjamning.

Anslaget for frie inntekter for budsjettåret 2025 byggjer på statsbudsjettet som ble lagt fram 7. oktober 2024 og eit tillegg til statsbudsjettet, lagt fram 1. november 2024. Her legg regjeringa opp til ein realvekst i kommunane sine frie inntekter på om lag 5,15 mrd. kroner og eit tillegg på 4,3 mrd. kroner som mellom anna skal dekke veksten i pensjon- og demografikostnader. Ut frå anslaga er det budsjettert med 553 mill. kroner i frie inntekter i 2025 for Vestnes kommune, som er ei auke på om lag 45,8 mill. kroner i høve opphøveleg budsjett for 2024.

Rammetilskotet til kommunane for 2025 er berekna ut frå det nye inntektssystemet som vart lagt fram i Prop. 102 S (2023–2024) Kommuneproposisjonen 2025, jf. Innst. 440 S (2023–2024) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2024-2025).

Rammetilskot

Basert på KS sin prognosemodell, som byggjer på regjeringa sitt forslag til statsbudsjett for 2025, vil Vestnes kommune få ei rammeoverføring på 291,5 mill. kroner for 2025. Av dette utgjer 25,5 mill. kroner inntektsutjamning, som må sjåast i samanheng med skatteinntektene. I anslaget ligg det også inne ordinære skjønnsmidlar på 2,5 mill. kroner. Rammetilskotet aukar med 26,9 mill. kroner i høve opphøveleg budsjett for 2024. Ein del av denne auka skuldast nytt inntektssystem, kor effekten for Vestnes kommune utgjer om lag 11,3 mill. kroner.

I tabellen under ser ein kva element rammetilskotet (ekskl. inntektsutjamning) er samansett av.

Rammetilskot (i 1000 kr)	2024	2025	2026	2027	2028
Innbyggjartilskot	211 716	230 911	230 913	230 926	230 942
Utgiftsjamning	15 193	15 220	15 220	15 220	15 221
Distriktstilskot	6 264	8 798	6 631	6 631	6 631
Ordinære skjønn	1 100	2 500	2 000	2 000	2 000
Særskilte saker	5 393	9 509	9 509	9 509	9 509
Inntektsgarantiordning	- 518	- 867	- 500	-400	-300
Sum rammetilskot	239 148	266 071	263 773	263 886	264 003

Innbyggjartilskot

Dette er hovuddelen i rammeoverføringa. Her får kommunen ein lik sum per innbyggjar. For 2025 er tilskotet per innbyggjar sett til 31 470 kroner. Det er talet på innbyggjarar per 01.07.2024, som var 7 155, som er grunnlaget for berekninga.

Utgiftutjamning

Det er til dels store skilnader i kostnader i tenesteytinga mellom kommunane. Gjennom utgiftsutjamninga i inntektssystemet skal kommunane i prinsippet få full kompensasjon for dei kostnadsskilnadene som dei ikkje kan påverke sjølv. Det gjeld til dømes aldersfordelinga og strukturelle og sosiale tilhøve i kommunen. Denne kompensasjonen skjer i praksis gjennom kostnadsnøkkelen, som er sett saman av ulike kriterium med vektorer. Utgiftsutjamninga er ei rein omfordeling mellom kommunane.

Vestnes kommune har alltid vore over snittet på indeksen for utgiftsbehov og dermed fått ekstra kompensasjon. Behovsindeksen for 2025 er 1,055, som inneber at det er 5,5 % dyrare å drive Vestnes kommune enn landsgjennomsnittet. Ut frå det får kommunen 28,4 mill. kroner ekstra i rammetilskot.

Alderssamansetjinga betyr mykje for behovsindeksen. Ser ein på kriterieindeksen per kriterie, ser ein at Vestnes kommune vert trekt grunna lågare barnetal enn landsgjennomsnittet, medan kommunen mottek ekstra midlar grunna fleire eldre enn landsgjennomsnittet. Av tabellen under ser vi mellom anna at Vestnes kommune blir trekt om lag 12 mill. kroner i 2025 knytt til aldersgruppene 0-15 år som følgje av at kommunen har færre barn enn landsgjennomsnittet. For aldersgruppene over 67 år mottek kommunen 21 mill. kroner, sidan kommunen har fleire eldre i denne gruppa enn landsgjennomsnittet.

Kostnadsnøkkel	Antal	Indeks	Beløp (1000 kr)
0 år	55	0,799	-247
1-5 år	321	0,894	-7 888
6-12 år	550	0,978	-1 884
13-15 år	250	0,955	-1 729
16-22 år	599	1,007	82
23-24 år	138	0,777	-685
25-66 år	3 708	0,941	-3 806
67-79 år	1 139	1,337	11 391
80-89 år	323	1,151	4 911
over 90 år	72	1,223	4 523
Basistillegg	1	2,181	13 145
Sone	53 765	1,933	4 930
Nabo	18 547	1,457	2 412
Landbrukskriterium	0	2,113	1 084
Innvandrere 6-15 år ekskl Skandinavia	108	1,438	1 820
Flyktninger uten integreringstilskudd	66	0,282	-5 448
Dødlighet	55	1,013	300
Lavinntekt	261	0,822	-1 381
Personer med lav utdanning	1 758	1,214	1 545
Uføre 18-49 år	174	1,074	336

Opphopningsindeks ny	2	0,563	-1 368
Aleneboende 30 - 66 år	639	0,942	-605
PU over 16 år	38	1,421	4 581
Aleneboende 67 år og over	480	1,224	5 995
Sysselsatte 25-54 år heltid	1 492	0,799	-2 633
Pasienter med diagnose innen rus og psykiatri	359	0,878	-926
1 Kostnadsindeks		1,055	28 454

*Indeks 1 = landsgjennomsnittet. Ved høgare indeks får ein ekstra tilskot, medan lågare enn 1 blir det trekk i tilskotet

Korreksjonsordning for elevar i statleg og private skular

I utgiftutjamninga er det korrigert for elevar i statlege og private skular. Dette er elevar som kommunen ikkje har utgifter for, og må difor trekkast ut frå ramma. Beløp per elev er i 2025 sett til 133 100 kroner. Det er heimkommunen til elevar per 01.10.2023 som dannar grunnlaget for berekninga.

Tabellen under visar utviklinga i tal som går i private skular i kommunen. Kommunestyret vedtok i 2021 å etabler to nye privatskular. Dette gav effekt i redusert rammetilskot frå 2024. For 2025 utgjer trekk i rammetilskot 18,6 mill. kroner, som følgje av at 140 elevar går i private skular. Det er lagt til grunn same føresetnad i dei påfølgjande åra i planperioden.

År	Sats	Tal på elevar	Årleg trekk (1000 kr)
2023	113.000 kr	68	7 684
2024	121.700 kr	116	14 117
2025-2028	133.100 kr	140	18 634

Summen av beløpet som blir trekt inn på landsbasis blir så fordelt ut igjen til alle kommunane ut frå kommunen sin andel av utgiftsbehovet. For Vestnes kommune blir nettoeffekten av å ha elevar i private og statlege skular 13,2 mill. kroner i 2025.

Distriktstilskot

Distriktstilskot Sør-Noreg skal ivareta kommunar i Sør-Noreg med svak samfunnsmessig utvikling. Tildelinga tar utgangspunkt i distriktsindeksen, som målar grad av distriktsutfordringar i ein kommune og består av ulike indikatorar som målar forskjell i geografi, befolkningsvekst, arbeidsmarknad og levekår. Tilskotet blir høgare dess lågare indeksen er, som visar til større distriktsutfordringar.

For kommunar med 3 200 innbyggjarar eller fleire blir tilskotet gjeve med ein sats per kommune og ein sats per innbyggjar. Tilskotet blir rekna ut frå talet på innbyggjarar per 1. januar 2024. Vestnes kommune har ein indeks på 48, som gir kommunen eit distriktstilskot på 8,8 mill. kroner i 2025.

Skjønnsstilskot

Skjønnsstilskotet blir brukt for å kompensere kommunar for spesielle lokale forhold som ikkje blir fanga opp i den faste delen av inntektssystemet. Skjønnsstilskotet blir utdelt av Statsforvaltaren. For 2025 vil

kommunen få 2,5 mill. kroner i skjønnstilskot. Dette er knytt til at kommunen har særleg høge utgifter til mellom anna ressurskrevjande brukarar, barnevern og helse og omsorgstenester ved Gjermundnes. 0,3 mill. kroner av skjønnstilskotet er knytt til helse- og omsorgstenester ved Gjermundnes internat.

Saker med særskilt fordeling og inntektsgarantiordning

I rammetilskotet ligg det også tilskot som blir fordelt etter særskilt fordeling. Dette er enkeltsaker som ikkje er egna til å fordele ut frå innbyggjartal. For Vestnes kommune utgjer dette 9,5 mill. kroner og er knytt til følgjande:

- Grunnskuletilskot: 1,7 mill. kroner
- Tilskot til helsestasjon og skulehelseteneste: 1,4 mill. kroner
- Redusert maksimal foreldrebetaling i barnehage, sentralitetssone 5 og 6: 1,7 mill. kroner
- Tilbakeført ½ av nedvekting PU-kriterie: 2,5 mill. kroner
- Realvekst 2025 – nytt inntektssystem med særskilt fordeling: 2,2 mill. kroner

Dei to siste forhalda som er lista opp kjem som følgje av nytt inntektssystem. I samband med nytt inntektssystem frå 2025 er kriteriet personar med utviklingshemming (PU-kriteriet) vekta ned. For somme kommunar gjev dette relativt store negative fordelingsverknader. Halvparten av fordelingsverknaden blir tilbakeført gjennom særskild fordeling.

Kommunar som har ein vekst i rammetilskotet som er lågare enn 688 kroner per innbyggjar blir kompensert opp til denne grensa. Inntektsgarantiordninga er ei omfordelingsordning, der alle kommunane er med på å finansiere ordninga med eit likt beløp per innbyggjar. I 2025 er finansieringa på 121 kroner per innbyggjar, og utgjer for Vestnes kommune eit trekk i rammetilskotet på 0,9 mill. kroner.

Inntektsutjamning

Inntektsutjamning er kobla opp mot kommunen sine skatteinntekter, men omfordelinga skjer gjennom rammetilskotet da skatteinntektene ikkje kan flyttast mellom kommunane. Denne omfordelinga jamnar delvis ut skilnadar i skatteinntektene mellom kommunane. Kommunar med skatteinntekter under landssnittet, slik som Vestnes kommune, blir kompensert for 62 % av differansen mellom eigen skatteinngang og landssnittet. Nytt inntektssystem har auka kompensasjonsgraden med 2 %. I motsetning til resten av rammetilskotet er ikkje inntektsutjamninga eit fast og kjent beløp bestemt av Stortinget, men eit anslag som er til dels usikkert. For 2025 har kommunedirektøren lagt til grunn at vi får 25,5 mill. kroner i inntektsutjamning. Anslaget er basert på forslaget som ligg til grunn i statsbudsjettet.

Inntekts- og formueskatt

Skatteinntektene utgjer om lag 40 % av kommunens totale inntekter og litt over halvparten av dei frie inntektene. Skatteinntektene har difor stor betydning for inntektsnivået i kommunen. Det er store

variasjonar i skattegrunnlaget mellom kommunane, noko som skaper store skilnader i inntektsnivå. Gjennom ein eigen inntektsutjamning utjamnast delvis desse forskjellane mellom kommunane, ved at skatteinntekter blir omfordelt frå kommunar med skatteinntekter per innbyggjar over landsgjennomsnittet til kommunar med skatteinntekter per innbyggjar under landsgjennomsnittet. Vestnes kommune har lågare skatteinntekter enn landsgjennomsnittet og vert rekna som minsteinntektskommune. I 2023 hadde Vestnes ein skatteinngang som utgjorde 86,9 % av landsgjennomsnittet. I økonomiplanperioden er det lagt til grunn om lag same nivå som i 2023.

Skatt vert fordelt etter talet på innbyggjarar i kommunen. Busetting er difor særskilt viktig, sidan det mellom anna bidrar til at kommunen får auka rammeoverføring og skatteinntekter. Befolkningsprognosa til SSB visar at aldersgruppa 20-67 år i perioden 2025-2028 har ein marginal vekst på til saman 0,9 %. Bakgrunn for at det er vekst, og ikkje nedgang som tidlegare har vore prognostisert, skuldast eit høgt tal på mottak av flyktningar. Denne aldersgruppa er den viktigaste i vurderinga av utviklinga i talet på skatteytarar.

Kommunen sine skatteinntekter er satt til 261,4 mill. kroner i 2025, som er basert på nivået som er lagt til grunn i statsbudsjettet. Dette er ei auke på 6,8 mill. kroner i høve opphøvelag budsjett for 2024. Anslaget i statsbudsjettet er tatt utgangspunkt i nivået på skatteinntektene i 2023.

Skatteinntektene til Vestnes kommune er avhengig av utviklinga av skatteinntektene på landsbasis, samt innbyggjartal i kommunen. Skatt- og inntektsutjamninga er budsjettert med utgangspunkt i det som vart antydta i framlegg til statsbudsjett 2025. Skatteinntektene for 2025 er basert på innbyggjartal 01.01.2025. Sidan dette enno er ukjent, er det lagt til grunn innbyggjartalet 01.07.2024 med tillegg til SSB sin befolkningframskriving, som er estimert å vere 7 193 innbyggjarar.

Skjønnstilskotet blir brukt for å kompensere kommunar for spesielle lokale forhold som ikkje blir fanga opp i den faste delen av inntektssystemet. Skjønnstilskotet blir utdelt av Statsforvaltaren. For 2025 vil kommunen få 2,5 mill. kroner i skjønnstilskot. Dette er knytt til at kommunen har særleg høge utgifter til mellom anna ressurskrevjande brukarar, barnevern og helse og omsorgstenester ved Gjermundnes.

Andre sentrale inntekter

Eigedomsskatt

I KST-63/22 blei det vedteken at alle eigedommar som nyttar kommunal takst skulle retakserast. Nye satsar blei gjeldande frå 2024, og skal gjelde i 10 år. Eigedommar som nyttar skatteetaten sitt formuesgrunnlag blir justert opp sentralt.

For bustad og fritidsbustad vert skattesatsen halden uendra på 4,0 promille. Dette er maksimale promillesatsar i høve Eigedomsskattelova.

Overgangsordninga for eigedomsskatt på det særskilte skattegrunnlaget (maskinskatten) er frå 2025 opphøyrd. 2024 var siste året dette kunne krevjast inn. Dette medfører ei redusert inntekt på om lag 150 000 kroner.

Vestnes kommune har makssats for eigedomsskatt på næring, som er 7 promille. I kommunedirektøren sitt forslag er denne halden uendra i heile planperioden.

Havbruksfondet

Havbruksfondet ble oppretta i 2016 og er eit system som sikrar at kommunar som har anlegg innan oppdrettsnæringa får ein del av det offentlege sine inntekter knytt til dette. Ved innføring av grunnrentebeskatning for havbruk blei det lagt til grunn at 50 % av inntektene skulle gå til kommunesektoren. Vertskommunane får hovuddelen av inntektene i form av overføringar frå havbruksfondet (produksjonsavgift og auksjonsinntekter).

Havbruksfondet fordeler kommunesektoren sin andel av inntektene frå vekst i oppdrettsnæringa og inntekter frå avgifta på produksjon av laks, aure og regnbogeaure. Fordeling mellom kommunar skjer med utgangspunkt i kommunen sin del av total nasjonal biomasse, slik det går fram av Akvakulturregisteret 1. september kvart år.

Avgiftsinntektene frå produksjonen i 2024 vil bli utbetalt hausten 2025 etter fordelingsnøklar. Vertskommunar vil òg få auka inntekter frå auksjonar av nye konsesjonar, som finn stad annakvart år. Neste ordinære auksjonsrunde vert hausten 2026.

Det er budsjettert med ei utbetaling frå Havbruksfondet i 2025 på 4 mill. kroner. Det må presiserast at dette er usikre tal.

Rente- og investeringskompensasjon

Kommunen mottok rentekompensasjon frå Husbanken knytt til tidlegare gjennomførte investeringar knytt til omsorgsbustader og sjukeheim, samt noko for kyrkjebygg og skule- og symjeanlegg. Det er Husbanken si eiga flytande rente som ligger til grunn for berekninga av rentekompensasjonen. I økonomiplanperioden er det estimert at kompensasjonen vil utgjere om lag 1,7 mill. kroner i 2025. Dei påfølgjande åra er det lagt inn ein liten reduksjon som følgje av forventa renteutvikling.

Integreringstilskot

Ein kommune som tek imot flyktningar, mottok statleg integreringstilskot som skal bidra til å få kommunen i stand til å busette og integrere flyktningane på ein god måte. Integreringsperioden er definert til fem år, og kommunen mottok integreringstilskot i denne perioden. Talet på flyktningar innafor denne perioden avgjer størrelsen på tilskotet. Satsane blir bestemt i statsbudsjettet.

Med bakgrunn i krigen i Ukraina har Vestnes kommune tatt i mot sær mange flyktningar dei siste åra. Dette har hatt stor påverknad på kommuneøkonomien og tenesteproduksjonen. I 2024 har kommunen sagt seg villig til å ta imot 100 flyktningar, som er lagt til grunn ved berekning av tilskot for perioden 2025-2028. Det er stor usikkerheit knytt til kor mange flyktningar kommunen vil ta i mot i 2025 og åra framover. I kommunedirektøren sitt forslag er det lagt til grunn ei busetting av 80 nye flyktningar i 2025, 60 i 2026 og i 2027 og 40 i 2028. Det er knytt stor usikkerheit til desse tala, og er avhengig av både kor mange flyktningar som kjem til Noreg og korleis staten vel å fordele flyktningane til kommunane. Gitt føresetnadane vil dette gje 70,6 mill. kroner i integreringstilskot i 2025.

Auka busetting betyr også auka utgifter. Store delar av auka integreringstilskot blir gjenspegla i auka budsjetttrammer til kommunalområdene oppvekst og kultur og helse og omsorg. Dette blir nærare omtala under kommunalområda.

Vertskommunetilskot

Til tross for aktivt arbeid opp mot Stortinget, både frå politisk og administrativt hald, blei det ikkje lagt inn noko skjermingsordning knytt til vertskommunefinansieringa i forslag til statsbudsjett. Det betyr at Helsedirektoratet vil berekne nivå av tilskot basert på direkte fråfall av bebuarar. Eit fråfall av bebuar (som blir berekna frå inngangen til året før tilskotsåret) vil føre til ein direkte andelsmessig reduksjon i tilskotet. I 2023 var gjennomsnittskostnaden per vertskommunebrukar på om lag 3,2 mill. kroner for Vestnes kommune. For 2025 vil vertskommunetilskotet bli 93,2 mill. kroner.

Det er særst vanskeleg å vite nivå på tilskot i åra framover, sidan dette avhenger av fråfall av bebuarar. I berekning av tilskot frå 2026-2028 er det lagt inn fråfall av 3 bebuarar i 2025 og 2 dei påfølgjande åra. Mange av vertskommunebebuarane er gamle og har dårleg helse. Det kan difor bli høgare fråfall enn det som er lagt til grunn.

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

	Opph. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
Lønnsoppgjjer	18 500	19 500	19 500	19 500	19 500
Premieavvik	-9 000	-17 000	-8 000	-5 000	-8 000
Sum sentrale utgifter	9 500	2 500	11 500	14 500	11 500

Utgifter det ikkje er naturleg å fordele til rammeområda blir plassert på eit sentralt fellesområde (som blir rapportert under sentraladministrasjonen). Dette gjeld mellom anna premieavvik, og midlar som skal bli fordelt ut frå ulike fordelingsnøklar slik som avsetning til årets lønsoppgjjer.

Avsetning til lønsoppgjjer

I budsjettet er det lagt inn 5,2 % lønnsauke med utgangspunkt i opphavsleg budsjett for 2024, slik at lønsoppgjjer for 2024 ligg i ramma til kommunalområda. I statsbudsjettet for 2025 blei den kommunale deflatoren for lønnsvekst anslått å vere 4,5 %. I budsjettet er det lagt inn same prosentsats for lønnsauke, med verknadsdato frå 1. mai. Ut frå desse føresetnadane er lønnsputten estimert til 19,5 mill. kroner. Lønnsputten for 2025 er plassert sentralt og vil bli fordelt ut på einingane etter at resultatane frå forhandlingane er kjent.

Kommunedirektøren føreset at lønnsgriding blir dekt innanfor rammeområda, slik at det ikkje blir sett av midlar for å kompensere for lønnsgriding som skjer utanfor dei ordinære lønsoppgjjerane.

Pensjon

Vestnes kommune har to pensjonsleverandørar: Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens Pensjonskasse (SPK). Det er lagt til grunn anslag frå pensjonskassene KLP og SPK for å fastsetje framtidige pensjonskostnadar. Ei auke i reguleringspremien påverkar meir pensjonskostnadane til Vestnes kommune enn i ein samanliknbar kommune. Dette har samanheng med at Vestnes kommune overtok pensjonsansvaret frå Fylkeskommunen for personane som var tilsett på Hellandheimen grunna ansvarsreforma.

Pensjonspremie er det beløpet kommunen betaler inn til pensjonsleverandørane. Premien har likviditetseffekt og blir utgiftsført i driftsrekneskapen. Differansen mellom betalt pensjonspremie og

berekna pensjonskostnad blir omtalt som premieavvik, og dette blir inntektsført i rekneskapen. For å sikre at det over tid er samsvar mellom betalte premier og rekneskapsførte pensjonskostnadar, må kommunen også utgiftsføre premieavviket over sju år. Dette blir kalla amortisering av premieavvik.

Verken føring av premieavvik eller amortisering av premieavvik har likviditetseffekt. Premieavviket for 2025 har KLP berekna til omlag 44 mill. kroner og kjem til syne i neste års rekneskap som ein redusert kostnad. Amortiseringa av premieavviket utgjør om lag 21 mill. kroner i 2025, og kjem som utgift i rekneskapen. Samla er det gjort eit forsiktig anslag, og budsjettet ein netto kostnadsreduksjon på 17 mill. kroner som blir ført sentralt (inntektsført premieavvik).

For tenesteområda er det budsjettet ein pensjonskostnad på 21,5 % av lønsutgiftene (arbeidsgivars andel). Det er tatt utgangspunkt i prosentsatsane som er stipulert av KLP og SPK. Premieavvik blir budsjettet sentralt, og inngår derfor ikkje i dei totale pensjonskostnadane som blir belasta einingane. Dette for å halde pensjonskostnadane meir stabil på einingane.

Faktisk resultat av pensjonskostnad vil alltid vere usikkert, sidan dette mellom anna blir påverka av storleiken på lønn- og trygdeoppgjær. Dei siste par åra har vi opplevd uventa høg lønns- og prisvekst. Dette har ført til særleg høg reguleringspremie, noko som gir eit høgt premieavvik og dermed ein auke i pensjonskostnadane. I 2025 aukar pensjonskostnadane samla med om lag 3,6 mill. kroner samanlikna med prognosen for 2024 frå KLP.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Opph. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
Renteinntekter	-4 000	-4 100	-3 900	-3 900	-3 900
Utbytter	-6 400	-6 800	-7 600	-7 600	-7 700
Renteutgifter	33 500	32 000	28 400	28 800	29 500
Avdrag på lån	30 500	29 500	31 000	31 800	32 600
Kalkulatoriske avdrag/renter	5 133	0	0	0	0
Avskrivningar	43 200	43 000	43 300	43 900	44 900
Netto finansinntekter/finansutgifter	101 933	93 600	91 200	93 000	95 400
Finansutgifter i tenesteområda	0	0	0	0	0
Totale finansutgifter	101 933	93 600	91 200	93 000	95 400
Motpost avskrivningar	-48 333	-43 000	-43 300	-43 900	-44 900

Renter og avdrag utgjør ein vesentleg del av kommunen sine utgifter. Store investeringar dei siste åra har ført til auka lånegjeld, som igjen fører til auke i rente- og avdragsutgifter som må dekkast over driftsrekneskapen. Lånerenta var på eit historisk lågt nivå under pandemiperioden, men har etter det gradvis steget. I 2024 har styringsrenta vore uendra på 4,5 %. Det er venta at inflasjonen vil bremse opp og normalisere seg, og at renta difor vil bli sett ned i løpet av våren 2025. Renteutgiftene for 2025 blir difor redusert med om lag 1,5 mill. kroner i høve opphøveleg budsjett for 2024. Det er då teke utgangspunkt i eit særleg nøkternt nivå knytt til nye investeringar.

Netto renteutgifter

Renteutgiftene i planperioden blir noko redusert grunna eit forventet lågare rentenivå enn det som har vore i 2024. Flytande rente tek utgangspunkt i forventet marknadsrente for 3 månaders NIBOR, tillagt eit marginpåslag på 0,6. For 2025 er det budsjettet med ei gjennomsnittleg flytande rente på 4,4 %. Renta er forventet å gå enda litt ned utover planperioden. I åra 2026-2028 er det lagt til grunn ei snittrente på

rundt 3,9 %. Renteutgifter som er belasta driftsbudsjettet er berekna ut frå dagens låneportefølje tillagt kommunedirektøren sitt forslag til investeringar i økonomiplanperioden.

Vestnes kommune har i dag ei gjeldsportefølje kor om lag 42 % består av fastrente. Dei to fastrentelåna har ei rente på 2,1 % og 2,7 %, noko som bidreg positivt på netto renteutgifter når den flytande renta er ein del høgare.

I renteinntektene inngår renter av bankinnskot, morarenteinntekter og renteinntekter frå vidareutlån. Basert på tal frå 2. tertial 2024 ligg renteinntektene litt høgare enn budsjettert. Med bakgrunn i forventa rentenedgang, er budsjetterte renteinntekter for 2025 lagt på same nivå som for 2024.

Når det gjeld startlån så ser vi at renteutgifter og renteinntekter ikkje går i balanse. Dei siste åra, kor renta har auka, har det ført til at ein stadig større del blir belasta drifta i form av meirforbruk. Renteutgiftene kommunen har på startlån er høgare enn det som blir betalt tilbake frå låntakar. Dette har mellom anna samanheng med at dei fleste som tek opp startlån vel fastrente på 5 år. Mange utlån har difor ei lågare fastrente enn den renta kommunen har på innlånet (som er dagens flytande rente frå Husbanken). I økonomiplanperioden er det lagt inn eit netto meirforbruk knytt til startlån på om lag 2 mill. kroner per år.

Avdrag

Avdraga er budsjettert tilsvarande det som er utrekna som minsteavdrag. Utrekninga er basert på kommunedirektøren sitt forslag til investeringar og låneopptak. Mottekne avdrag og betalte avdrag knytt til Husbanken (startlån) blir ført i investeringsrekneskapan og inngår ikkje her.

Avdraga har dei siste åra blitt lågare enn budsjett. Dette har samanheng med ubrukte lånemidlar og at nokre av investeringsprosjekta har blitt forsinka eller utsett. Budsjetterte avdrag for 2025 er på 29,5 mill. kroner.

Utbytte

Ut frå signala som er gitt frå Vestnes Energi er det ikkje venta større endringar i høve det som er lagt til grunn i økonomiplan for 2024-2027. Nivået på utbytte frå dagens økonomiplan er difor vidareført. Det er i tillegg lagt inn forventa utbytte frå Gjensidige forsikring og Attvin AS på 0,6 mill. kroner, som er nivået som blei utbetalt i 2024.

Avsetnader og årsoppgjersdisposisjonar

Beløp i 1000

	Opph. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
Avsetning til bundne driftsfond	783	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-900	-206	-145	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	5 150	254	5 591	1	6
Netto avsetningar	5 033	48	5 446	1	6
Netto avsetningar og årsoppgjersdisposisjonar i tenestekområda	0	0	0	0	0
Totale avsetningar	5 033	48	5 446	1	6

Vestnes kommune har som langsiktig målsetting å etablere eit økonomisk berekraftig driftsnivå, slik at kommunen kan bygge og behalde sin økonomiske handleevne over tid. Med bakgrunn i positive resultat i 2022 og 2023 har kommunen greidd å sette av 9,7 mill. kroner på disposisjonsfond. Prognosane for 2024 visar eit vesentleg meirforbruk, og legg ein til grunn siste årsprognose vil kommunen få eit meirforbruk på om lag 18 mill. kroner etter at disposisjonsfondet er tømt. Etter at tertialrapport for 2. tertial vart lagt fram, har det skjedd endringar på inntektssida som truleg gjer at vi får eit betre resultat. Likevel er det forventa at vi ikkje kjem i balanse. Vi har da to år på å dekke inn meirforbruket for å ikkje hamne på ROBEK igjen. Sidan kommunen mest truleg vil få eit meirforbruk i 2024, er det då særskilt krevjande at kommunedirektøren ikkje har funne rom for å sette av til disposisjonsfond i 2025 (med unntak av om lag 0,25 mill. kroner). Kommunedirektøren har derimot funne rom for å sette av om lag 5,6 mill. kroner på disposisjonsfond i 2026. Dette er midlar som truleg vert nytta til å dekke inn meirforbruket i 2024. Dette gjer då at kommunen ikkje får bygd opp eit tilfredsstillande disposisjonsfond på lang tid.

Når det gjeld avsetning og bruk av bundne driftsfond er dette knytt til sjølvkostfonda.

Disponering av driftsramma

Disponering av midlar til tenesteområda

Kommunestyret skal etter økonomireglementet vedta netto driftsramme på sektornivå. Kommunedirektøren har fullmakt til å fordele budsjettet vidare til dei ulike einingane innanfor sektorane. Det blir arbeidd parallelt med rammene til einingane fram mot den endelege fordelinga etter at kommunestyret har vedteke budsjettet.

Budsjettramma for 2025 er bygd opp frå revidert budsjett for 2024, korrigert med årets lønnsvekst og forventa prisauke til neste år slik at det er ei reell vidareføring av budsjettrammene. Vidare er ramma justert med vedtekne endringar og kommunedirektøren sine forslag til tiltak og tilpassingar. Under tekniske justeringar er ramma korrigert for tiltak som ikkje er blitt gjennomført i 2024, samt for tiltak som kommunedirektøren ønskjer å synleggjere på nytt.

Lønns- og prisvekst (kommunal deflator) for 2025 er anslått til 4,1 %, og er satsen som er lagt til grunn som prisauke i budsjettet for 2025. Når det gjeld lønnsvekst er det lagt inn 5,2 % auke, slik at lønnsoppgjeret for 2024 blir tatt omsyn til i ramma. Lønnsauke for 2025 er budsjettert sentralt (på eit fellesansvar under sentraladministrasjonen). Her er det lagt til grunn signala som er kome sentralt, med ein lønnsvekst på 4,5 %. Lønnsoppgjere for 2025 vil bli fordelt ut på einingane etter at lønnsoppgjeret er gjennomført.

Dei siste par åra har vi opplevd uventa høg løns- og prisvekst. Dette har gitt ei vesentleg auke i pensjonskostnadane. Det er budsjettert at pensjonskostnadane i gjennomsnitt vil utgjere 21,5 % av lønnsutgiftene (arbeidsgivars andel). Premieavviket blir budsjettert sentralt, og inngår ikkje i dei totale pensjonskostnadane som blir belasta einingane.

Også i 2025 vil tenesteområda vere prega av flyktingstraumen frå Ukraina. Tala på mottak av flyktingar neste år er usikre. Basert på det som er lagt inn av føresetnader vil ramma knytt til å handtere flyktingstraumen utgjere 20,45 mill. kroner i oppvekstsektoren, og 12 mill. kroner i helse- og omsorgssektoren. Kommunen mottok meir tilskot enn det tenesteområda har av direkte utgifter knytt

til flyktningar, noko som betyr at integreringstilskotet også bidreg til å finansiere andre tenester i kommunen. Tiltaka er nærare beskrive under kvar sektor.

I kvart kommunalområde ligg det inne eit tiltak som går på omstilling og effektivisering. Dette gjeld i hovudsak kutt i årsverk. Vestnes kommune har eit alt for høgt driftsnivå, og for å få ein berekraftig økonomi må vi ta ned lønnsutgiftene. Dette gjeld både fastlønn og variabel lønn (som overtid, vikarbyrå m.m.). Kommunedirektøren voner det ikkje blir oppseiingar. I ei stor bedrift som Vestnes kommune har vi som regel mange vakante stillingar, anten fordi nokon har sagt opp, rekrutteringsutfordringar eller at nokon har gått av med pensjon. Kommunedirektør og kommunalsjefane skal difor godkjenne eventuelle eksterne utlysingar slik at ein alltid først vurderer interne overflyttingar slik at vi kan ta ned årsverk. Det er også i samarbeid med tillitsvalte laga retningslinjer på korleis vi skal handtere reduksjon i årsverk. Fordelinga mellom kommunalområda er meint å vere rettleiande, kor det må vere rom for å kunne omfordele etter kvart som vi ser moglegheitene. Det er viktig at det snarast mogleg blir starta arbeidet med å identifisere kor ein kan ta ned lønnsutgifter. Ei eventuell omfordeling mellom kommunalområda må politisk vedtakast knytt til sak om budsjettrevidering.

I ramma til den enkelte sektor ligg det ikkje inne avsetning og bruk av fond, avskrivningar og kalkulatoriske renter og avdrag. Dette blir synleggjort under bevilgningsoversikt drift (1A) og blir presentert sentralt og ikkje på kommunalområda.

Tabellen under viser kommunedirektøren sitt forslag til budsjetttramme per sektor. Det er egne kapittel for kvar kommunalområde, kor prioriteringar og endringar i budsjettamma blir nærare omtala.

Driftsutgifter per tenesteområde (1B)

Beløp i 1000

	Opph. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
Sentraladministrasjon	50 746	53 768	54 518	54 418	53 618
Oppvekst og kultur	191 383	210 248	200 048	188 098	182 798
Helse og omsorg	375 710	397 494	385 404	375 804	373 574
Samfunn og samskaping	40 549	41 491	40 981	39 881	39 781
Inntekter og finans	0	0	0	0	0
Driftsutgifter per tenesteområde	658 388	703 002	680 952	658 202	649 772

Foto: Frank Skorgenes

Investeringsbudsjett

I perioden fram til 2016 var det liten auke i lånegjelda til Vestnes kommune, og nye lån var sjeldan høgare enn betalte avdrag. Frå 2016 har lånegjelda auka mykje, som følgje av fleire større investeringar. Det kan nemnast Tomrefjord idrettsbygg, Buktavegen, Sjøfronten og ikkje minst Helsehuset Stella Maris. Det høge investeringsnivået dei siste åra har bidratt til høge låneopptak, og auka gjeld fører til at renter og avdrag legg eit stadig større beslag på driftsbudsjettet.

På grunn av den økonomiske situasjonen til kommunen er investeringsnivået i planperioden sett til eit minimum. Målet er at låneopptak skal vere mindre enn betalte avdrag. Dette er det lagt opp til kvart år i økonomiplanperioden. Det betyr at gjeldsgraden vil gå ned. I budsjettet for 2025 foreslår kommunedirektøren ei brutto investeringsramme på 20,5 mill. kroner, kor 5 mill. kroner er knytt til sjølvkostområde. I økonomiplanperioden er det foreslått ei samla brutto investeringsramme på 112,3 mill. kroner, kor 26 mill. kroner er knytt til sjølvkostområde. Vidareutlån kjem i tillegg. Av erfaring kjem nye investeringsbehov kvart år, så prosjekt og investeringsramme utover i planperioden vil kunne endre seg.

Ikkje alle investeringar som er spelt inn er prioritert i 2025. Det er gjort ei krevjande prioritering på kva prosjekt som bør gjennomførast sett opp mot eit økonomisk forsvarleg investeringsnivå. Det er ingen store enkeltinvesteringar i 2025, men fleire mindre investeringstiltak. Dei største enkeltinvesteringane er knytt til sjølvkostområdet og asfaltering som kvar er på 5 mill. kroner. Kommunen står framføre store utbyggingar innan skulesektoren med Vestnes ungdomsskule, rehabilitering av Helland barneskule og Tomrefjord skule, samt nye lokalar til kulturskulen. Slik den økonomiske situasjonen er no, er desse investeringane ikkje lagt inn i investeringsprogrammet dei neste 4 åra. Når den økonomiske situasjonen er under kontroll, må ein i seinare økonomiplanperiode finne rom for å kunne prioritere skuleutbygging og rehabilitering.

Sidan investeringane må haldast på eit minimum for at kommunen skal kome i økonomisk balanse, må enkelte investeringstiltak utsetjast til seinare økonomiplanperiode. Det er vurdert at nokre tiltak innan barnehagesektoren må vike framfor tiltak innan skulesektoren. Skulane har ikkje vore prioritert dei siste åra grunna påvente av ny ungdomsskule. Sidan dette blir utsett på ubestemt tid, ser ein det naudsynt å foreta enkelte investeringar på uteområde, samt inventar og utstyr i skulane.

Investerings tiltaka i tabellen under er spelt inn, men ikkje lagt inn i økonomiplanperioden. Kommunedirektøren rår til at investeringsbehov i barnehagane, som går på bygg og uteområde, blir sett på i ei samla vurdering rundt barnehagestruktur som blir lagt fram til politisk handsaming i løpet av 2025.

Prosjekt	Beskriving	Kostnadsramme
Uteområde Helland barnehage	Utbetring av uteområde, med mellom anna oppgradering av leikeapparat, klatrestativ og solskjerming over sandkasser.	0,6 mill. kroner
Uteområde Tomrefjord barnehage	Oppgradering av uteområdet. Dette gjeld oppgradering av leikeapparat, samt å få plass ein asfaltert sykkelsti til barna innafor gjerdet.	1,1 mill. kroner
Skur til søppeldunkar og sykklar Helland barnehage	Barnehagen oppleve eit behov for å sette opp eit eige skur utanfor gjerde til barnehagen på Øvre, der det er plass til søppelstativ og matavfall. I tillegg til å kunne sette frå seg sykklar der.	0,5 mill. kroner
Oppgradering Myra kulturbygg	Må sjåast i samanheng med bygging av ny ungdomsskule. Tiltaket blir ikkje prioritert i denne omgang.	1,2 mill. kroner
Vassrøyr på Myråområdet	Sjå kommentar under tabellen - kjem som eiga sak i 2025	

Vestnes kyrkjelege fellesråd søker Vestnes kommune om investeringsmidlar til standardheving/påkosting av Vågstranda kyrkje. Dette har blitt kostnadsrekna til 1,66 mill. kroner. Mellom anna må det skiftast ut bordkledning som er roten. Ny og sterkare dør mot aust må lagast. Det må gjerast noko med luker i tårn og omrammingar kring vindu i tårn. Vannstokkar kring bygget må skiftast og forsterkast. Skraping og maling av heile kyrkja med ei maling som sit betre. Dette vil føre til vesentleg standardheving for kyrkja og Vestnes kyrkjelege fellesråd meiner dette blir å sjå på som ei investering.

Kommunedirektøren har undersøkt saka med revisjonen og konklusjonen pr. no er at dette ikkje er investering, men vedlikehald og såleis ei driftsutgift. Dette med bakgrunn i at tiltaket ikkje ser ut til å vere ei heilskapleg rehabilitering. Kommunedirektøren vil ha dialog med kyrkjeleg fellesråd i 2025 for å utgreie saka vidare.

Ei investeringssak som har ligge på vent lenge er bygging av nytt sentralkjøkken. Anbefalt løysing kring sentralkjøkken blei behandla i juni (jf. KST-40/24), kor det blei vedtatt å utsette saka med bakgrunn i ønske om meir utgreiingar og kartleggingar. Dette vil bli arbeidd med vidare i 2025. Dersom ny løysing krev større bruttoramme enn det som tidlegare har blitt vedteken, må kommunestyre ta stilling til lånefinansiering og inndekking når saka skal handsamast.

Den største enkeltinvesteringa som blei vedteken for 2024 var utskifting av vassrøyr på Myråområdet, eit viktig tiltak for å sikre vassleveransen i kommunen. Investeringsramma var på 5 mill. kroner. I løpet av 2024 har det vorte utarbeidd eit forprosjekt, kor også eksterne har bistått. Forprosjektet indikerer at tiltaket vil bli vesentleg meir omfattande, både med tanke på omfang og investeringsramme, enn det

som blei føreslått i budsjettet for 2024. Med bakgrunn i det som blir indikert i forprosjektet føreslår kommunedirektøren at det blir lagt fram ei eiga sak kring investeringstiltaket i løpet av første tertial 2025. Vi vil då få bli betre tid til å kunne arbeide med å gje ei grundigare utgreiing kring omfang, alternativ og økonomi.

Nokre av investeringsprosjekta som det er gitt løyving til i 2024 vil ikkje bli ferdigstilt eller vere påbegynt. Når rekneskapan for 2024 vert avslutta vil det i kommunestyremøte på nyåret bli lagt fram sak om unyttta løyvingar og kva for prosjekt som bør få ny løyving i 2025.

Nedanfor følgjer ein omtale av satsingane i økonomiplanperioden.

Investeringstabell for kommunen samla

Vestnes kommune

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter Vestnes kommune	Økonomiplan				Sum
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Asfaltering	5 000	5 000	7 000	7 000	24 000
Avlevering interkommunalt arkiv	0	1 600	0	0	1 600
Avløp, renovering og utbygging	5 000	7 000	7 000	7 000	26 000
Barnehageskogen – Helland barnehage	0	0	500	0	500
Bil EKI	500	0	0	0	500
Bil, Dagsenter Strandbo	580	0	0	0	580
Digitale læremiddel	900	900	900	900	3 600
El-minigraver	0	0	800	0	800
Enøktiltak	500	0	0	0	500
Ergonomiske tilrettelegging Helland barnehage	250	0	0	0	250
Fjerne oljekjel og oljetank	0	0	750	0	750
Flaumsikringstiltak	500	0	0	0	500
Fortau Sjøgata nord	0	2 000	0	0	2 000
Gangveg Bakneset bustadfelt	0	4 000	0	0	4 000
Garderobeløysing - Helland barneskule	-0	0	350	0	350
IKT samarbeid Romsdal	1 200	1 200	1 200	1 200	4 800
Industrivaskemaskin	0	0	400	0	400
Interaktive skjermer klasserom	300	0	0	0	300
Inventar aulaen v/Helland barneskule	0	0	0	340	340
Kjøp av aksjer og andelar	2 600	2 600	2 600	2 600	10 400
Kjøp av areal	500	500	500	500	2 000
Minnelund	0	0	0	1 500	1 500
Ny vegbru, Talberg	0	2 000	0	0	2 000
Nye elevstolar, Helland barneskule	0	400	0	0	400
Oppgradering fasade kjøkkenbygg (kantine på Myra)	1 000	0	0	0	1 000
Oppgradering møterom	0	0	0	300	300
Renovasjonsdunker	0	350	0	0	350
Reservekraft Myraområde	0	1 500	1 500	1 500	4 500
Riving av Myratun	0	1 200	0	0	1 200
Riving Strandbo	0	-0	0	7 500	7 500
Robotklipparar	0	0	600	0	600

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2025	2026	2027	2028	2025-28
SD anlegg	0	625	625	625	1 875
Tak - Myra kulturhus	0	0	4 000	0	4 000
Tilbakeslagskum Aktivitetssenteret	300	0	0	0	300
Trafikktryggingstiltak	300	500	500	500	1 800
Uteområde Tomrefjord skule	1 100	0	0	0	1 100
Uteområde utleigebustader	0	600	0	0	600
Åtgangskontroll	250	0	0	0	250
Sum Vestnes kommune	20 780	31 975	29 225	31 465	113 445
Sum	20 780	31 975	29 225	31 465	113 445

Asfaltering

Kostnader til forarbeid før asfaltering vert også dekt her, slik som oppgradering og eller utkiling av stikkrenner, fornying av berelag, sluk og liknande. Prosjektet inkluderer også trafikktryggingstiltak som fartshumpar og skilting.

Kostnadane med asfaltering har auka svært mykje dei siste åra samanlikna med den generelle prisauken. Frå 2022 til 2024 har sjølve asfalten (inkludert legging) auka med om lag 50 %. Transporten har auka med om lag 60 % i same periode, medan klebing har hatt ein prisauke på om lag 40 %. Både auka energiprisar og krig/uro i verda elles har direkte innverknad på asfaltkostnaden.

Brutto investeringsramme er føreslått til 5 mill. kroner i 2025 og 2026, og 7 mill. kroner i 2027 og 2028. Budsjettet er nøktern med bakgrunn i kostnadsauken og behovet for å ta vare på den kommunale vegkapitalen og hente inn etterslepet.

Avlevering interkommunalt arkiv

Tiltaket gjeld rydding og katalogisering av arkiv som står i ytre einingar og inne på kommunehuset. Dette vil utgjere rundt 221 hyllemeter med arkiv, kor ein da har prioritert det som er viktigast. Arkivlokala i ytre einingar er for det meste ikkje godkjente arkivlokale og oppfyller heller ikkje GDPR-krav. Dersom vi får tilsyn frå Arkivverket vil vi bli pålagt å ordne opp. Opprydding vil også gi effektiviseringsgevinstar, mellom anna ved å finne fram saker ved spørsmål om innsyn, noko vi brukar mykje tid på i dag. Basert på eit motteke tilbod er kostnadsramma berekna til om lag 1,6 mill. kroner. Tiltaket er lagt inn i 2026.

Avløp, reovering og utbygging

Tiltaket er ein samlepost for alle prosjekt som blir føreslått gjennomført innafor området avløp. Det kommunale avløpssystemet består av ledningsnett med kummar (om lag 90 km.), pumpestasjonar (16 stk.), større slamavskiljarar (13 stk.) og 2 renseanlegg/silanlegg. Investeringsbeløpet skal også dekke innkjøp av nødvendig utstyr for drift av fagområdet. Mange av prosjekta vert samarbeidsprosjekt med t.d. vassverk og andre leidningsetatar.

Utover i planperioden vil investeringane knytt til avløp auke. Dette med bakgrunn i behov for oppgradering av fleire pumpestasjonar og nye reinseanlegg. Sidan dette er eit sjølvkostområde vil gebyr dekke renter og avdrag for låneopptaka.

For 2025 vil dei 5 mill. kroner vere fordelt på følgjande prosjekt:

- Oppgradering av pumpestasjonar: 1,0 mill. kroner. Dette gjeld oppgradering av mellom anna styring/overvaking, pumper, ventilar og sikring vassinntak mot tilbakeslag.

- Slamavskiljar Vågstranda: 2,5 mill. kroner. Det kommunale utsleppet frå bustadfeltet på Vågstranda har i dag ikkje slamavskiljar. I kostnaden ligg både sjølv etableringa av slamavskiljaren, etablering av bilveg fram til anlegget og innkjøp av grunn m.m.
- Ny leidning Fiksdal: 1,5 mill. kroner. Sentralt plassert slamavskiljar er etablert i høve utbygging av bustadfelt i Fiksdal. Ny avskjerande leidning vil "fange opp" fleire kommunale utslepp, og samle desse til den sentrale slamavskiljaren. Dette vil føre til at mange private slamanlegg kan koplast ut.

Barnehageskogen – Helland barnehage

Barnehageskogen er ein tilrettelagt arena for allsidig leik. Skulen og barnehagen brukar same uteområde, og det er rift om desse plassane. Reiskapsbu og toalettrom i "barnehageskogen" brann ned i 2020. Det låg ikkje føre forsikringssum som kan nyttast i ei oppbygging. Ved at vi ikkje lenger har reiskapsbu for oppbevaring av ved, bålpanne, utstyr og reiskap m.m. vert bruken redusert. Det er estimert at oppbygginga av «barnehageskogen», inkludert drenering, vil ha ei kostnadsramme på om lag 0,5 mill. kroner og er lagt inn i 2027.

Bil EKI

Leasingperioden på 3 år er utgått på US 14800, VW Caddy. Dette er ein bil som løyser dei behova som EKI har. Det blir forslått at bilen løysast ut/ kjøpast. Kostnadsramme er sett til 0,5 mill. kroner. Tiltaket er lagt inn i 2025.

Bil, Dagsenter Strandbo

Dagsenter Strandbo har all matkøyring for sentralkjøkkenet og køyrer middag ut til heile kommunen kvar dag. Dette gjeld også på helg og høgtid. Dagsenter Strandbo eig 3 bilar og desse er i drift store delar av døgnet og slitasten er stor. Forutan matkøyring, hentar og bringast tenestemottakarar til dagtilbodet, og på ettermiddag og helg leiest dei ut til bustadane for ulike oppdrag og aktivitetar. Bilane er slitt og det er periodevis store rekningar på vedlikehald. Det er difor behov for ein ny og oppdatert varebil. Tiltaket har ei kostnadsramme på 0,58 mill kroner og er lagt inn for 2025.

Digitale læremiddel

Datasikkerheit er noko som blir høgt prioritert i ROR-IKT. Eldre PC-ar utgjer ein sikkerheitstrussel. Når PC-ane er seks år, så er dei for gamle i høve krava som er sett i kommunen. Det medfører at vi har 327 for lite PC-ar til elevane innan tre år sett opp i mot desse krava. I tillegg er det same krav til PC-ar til tilsette. Vi ser det same problemet med nettbretta som nyttast i småskulen. I investeringsbudsjettet er det lagt inn ei fellesanskaffing av to trinnsett kvart år (1. nettbrett og 5. PC-ar), som utgjer ei kostnadsramme på 0,9 mill. kroner kvart år i økonomiplanperioden.

El-minigraver

Dagens maskin (dieseldrift) er ein 2006/2007 modell, som er klar for utskifting. Maskina er dimensjonert for kyrkjegardsgraving, men blir og brukt til andre småoppdrag innfor veg, park og avløp. Det blir føreslått å kjøpe inn ei elektrisk driven maskin, som og bidrar positivt i forhold til klimasatsing og vårt klimabudsjett. Estimert pris er på 0,8 mill. kroner, og er lagt inn som tiltak i 2027.

Enøktiltak

I fleire bygg, t.d. bygg der det foregår undervisning, må mange lyskjelder skiftast ut dels på grunn av at dei er eldre, og dels fordi det er behov for betre lys i areala. Når kommunen går over til LED-lys vil ein også gå over til system med lysstyring, noko som vil gje lågare straumforbruk på sikt. For å få best effekt er det best å ta «bygg for bygg». Dette er og eit tiltak knytt til klimabudsjettet. For 2025 er tiltaket berekna til 0,5 mill. kroner.

Ergonomiske tilrettelegging Helland barnehage

Tiltaket gjeld innkjøp av møbler til Helland barnehage som skal bidra til ergonomisk tilrettelegging. Dette gjeld i hovudsak hev-senk stallebord. Ergonomisk tilrettelagte møbler kan bidra til mindre belastningsskadar og er eit viktig HMT-tiltak. Det er estimert at innkjøpet vil koste om lag 0,25 mill. kroner og er føreslått gjennomført i 2025.

Fjerne oljekjel og oljetank

Det er ikkje lengre lov å fyre med fossilt brensel. Ved skulebygget i Tresfjord er det ein oljetank som er nedgravd. Etter forureiningslova må kommunen som eigar hindre forureining frå tanken. Tanken må tømast og reingjerast. Etter at dette er gjort er det ønskjeleg å fjerne tanken, og stelle til området (planere og asfaltere). Tanken ligg på nordsida av skulebygget, og tiltaket vil føre til betre utnytting av arealet. Vi bør også fjerne oljekjelen som står i skulebygget. Kostnadsanslaget er usikkert. Tiltaket er føreslått gjennomført i 2027, med ei kostnadsramme på 0,75 mill. kroner.

Flaumsikringstiltak

NVE vart kontakta med spørsmål å delta i å reparere/retablere elveførebygginga i Sjøelva (Tresfjord). Dette hadde ikkje NVE budsjettmidlar til, og det blir difor lagt opp til eit meir avgrensa tiltak i kommunal regi. Elles gjeld det fleire tiltak knytt til eksisterande bustadfelt. Tiltaka skal bidra til å sikre verdier og hindre skade på eigedom og infrastruktur. Estimert kostnadsramme er sett til 0,5 mill. kroner og er føreslått gjennomført i 2025.

Fortau Sjøgata nord

Prosjektet er å få etablert eit fortau (om lag 60 meter) langs nordsida av Sjøgata mellom Knipa og Sjøgata 17/REMA 1000. Dette vil forbetre og trygge nettverket for mjuke trafikkantar, og samsvare med hovudgrep nr. 2 i den vedtekne reguleringsplanen for Vestnes sentrum (PS -33/23). Viltveksande hekk på strekninga er tenkt erstatta med støyskjerm. Tiltaket er også aktualisert i samband med utbygginga av ny bustadblokk på Sjøgata 17. Tiltaket er lagt inn i økonomiplanen med 2,0 mill. kroner i 2026.

Gangveg Bakneset bustadfelt

Dette er eit tiltak knytt til trafikktryggingssplana, og kan sjås på som to delprosjekt.

- Del 1: Langs Gjermundnesvegen. Estimert kostnadsramme på 1,1 mill. kroner
- Del 2: langs Baknesvegen. Estimert kostnadsramme på 2,3 mill. kroner

Erfaringane frå tidlegare prosjekt er at ein kan få tilskot frå fylkeskommunen til mellom anna belysning (delar). Belysning på heile strekninga vil ha ein kostnad på om lag 0,6 mill. kroner. Totalt vil investeringsramma for prosjektet vere på 4 mill. kroner og er føreslått gjennomført i 2026.

Garderobeløysing - Helland barneskule

Ei fellesanskaffing av nye garderober i 1. etasje på barneskulebygget. Dette vil vere ein oppgradering av eksisterande garderober som er over 30 år gamle. Garderobane som nyttast i dag er slitte, uhygieniske og upraktiske med tanke på at det er felles våt- og tørrgarderober. Estimert kostnadsramme på 0,35 mill. kroner. Tiltaket er usett til 2027.

IKT samarbeid Romsdal

Kommunestyret vedtok i sak KST-43/13 og gå inni eit forpliktande langsiktig og strategisk IKT samarbeid i Romsdal frå 01.01.2014. I tillegg til årlege driftskostnadar er dei også ansvarleg for nyinvesteringar på dataanlegg til samarbeidskommunane. Vestnes kommune sin andel av investeringane i 2025 er 1,2 mill. kroner.

Industrivaskemaskin

Som eit HMT-tiltak blir det foreslått å bytte ut den gamle vaskemaskinen på brannstasjonen og etablere eit system for tørking av klede. Dette for betre å kunne vaske klede som er forureina av sot og/eller brannrøyk i høve aksjonar eller øvingar. Per i dag føregår tørking på tørkesnor i vognhallen, kor det tek eit par dagar før klede er klar for beredskap etter vask. Innkjøp av ei industrivaskemaskin er estimert til om lag 0,4 mill. kroner og er foreslått gjennomført i 2027.

Interaktive skjermer klasserom

Det er behov for å oppgradere til digitale tavler/interaktive skjermar i alle klasserom i skulane. Dette vil gi betre moglegheiter for undervisning med presentasjonar, både for elevar og lærarar, og er naudsynt for å utnytte den digitale satsinga i skulen fullt ut. Dei første innkjøpa blei føretatt i 2023 (ungdomsskulen). Vidare var det planlagt å innføre dette på mellomsteget og deretter på barnesteget. Oppgraderinga er planlagt fullført våren 2025. Investeringsramma er på 0,3 mill. kroner i 2025.

Inventar aulaen v/Helland barneskule

Stolane i aulaen ved Helland barneskule er slitt etter om lag 20 år i bruk. Aulaen ved Helland barneskule har mange brukarar i tillegg til elevane som får undervisning der kvar dag. Eksterne brukarar er t.d. kulturskulen, lag og organisasjonar som brukar salen på kveldstid og 17. mai arrangement. Det er utfordrande å ha større arrangement i aulaen grunna for lite tilgang på stolar. Kan og få konsekvensar ved ekstern utleige då vi ikkje kan tilby større arrangement i aulaen. Det blir foreslått å legge inn innkjøp av nye stolar i 2028, med ei kostnadsramme på 0,34 mill. kroner.

Kjøp av aksjer og andelar

Basert på estimert premiereserve vil eigenkapitalinnskotet til KLP bli om lag 2,6 mill. kroner i 2025. Kapitalinnskotet kan ikkje finansierast med lån, og er difor føresett dekkja av sal av tomter eller eigedom. Greier ein ikkje å dekkje dette ved bruk av investeringsinntekter må innskotet bli dekt ved bruk av disposisjonsfond, ubunde investeringsfond eller over drifta.

Kjøp av areal

I løpet av eitt år har kommunen behov for erverv av ulike type areal i tilknytning til eksisterande formålsbygg, utviding av kommunale veier/parkeringsplassar, sikring av areal i tilknytning til friluftsmål, utbygging av kommunal infrastruktur m.m. Det blir foreslått ein fellespott for denne type prosjekter på 0,5 mill. kroner per år.

Minnelund

Vestnes kyrkjeleg fellesråd har kome med søknad om ønska investeringsmidlar for å kunne etablere ei namna minnelund for urnegraver på Vestnes kyrkjegard. Det er stadig feire som ønskjer kremasjon i høve dødsfall, men samtidig ikkje ønsker ei ordinær grav med gravstein. Kostnadsramma det blir søkt om er på 1,5 mill. kroner og er teke utgangspunkt i ei tilsvarande minnelund som ligg på Vatne kyrkjegard. Tiltaket er lagt inn i 2028.

Ny vegbru, Talberg

Vegbrua på Talberg er ei gamal bru, som er oppbygd av stålbjelkar og tredekke som har noko usikker kvalitet. I 2021 blei det utført spesialkontroll og klassifisering. Konklusjonen blei at den fortsett toler Bk10/60 t, men at det bør gjerast noko med korrosjonen på stålkonstruksjonen.

Aktuelle tiltak på kort sikt er å sprøyte synlege stålkonstruksjonar med rusthemmande olje. Men fortsett korrodering vil medføre redusert bereevne, så det bør leggest til rette for utskifting innafor økonomiplanperioden. Teknisk kan det vere aktuelt å erstatte brua med rør/kulvert (diameter 2,8 meter), i staden for å bygge opp ei ny tradisjonell bru.

Tiltaket er lagt inn i 2026 og har ei estimert kostnadsramme på 2 mill. kroner.

Nye elevstolar, Helland barneskule

Elevstolane på mellomtrinnet ved Helland barneskule byrjar å bli klar for utskifting. Elevane vil då få stolar som kan tilpassast kvar enkelt elev. Det er berekna 130 elevstolar til mellomsteget, noko som utgjer om lag 0,4 mill. kroner. Tiltaket er sett inn i 2026, sidan stolane enno kan nyttas nokre år.

Oppgradering fasade kjøkkenbygg (kantine på Myra)

Bygget var tidlegare opprusta med ny takteking og nokre vindauger. Det er nødvendig å skifte resten av vindauga på grunn av råteskade. Ved nedbør er det vasslekkasje frå vindauga. Ytterdør er frå då bygget var nytt og må også skiftast. Bygget har dårleg oppvarmingssystem og ved kalde vinterdagar må ein sett inn store vifteomnar. Ved å montere varmpumper vil inn klima bli betre. Tiltaka vil gje lågare energikostnader. Tiltaket er lagt inn med 1 mill. kroner i 2025.

Oppgradering møterom

Det blir føreslått ei kostnadsramme på 0,3 mill. kroner til AV- utstyr i møterom på rådhuset i 2028.

Renovasjonsdunker

Dette tiltaket gjeld å investere i 4 «aktive» renovasjonsdunkar i Vestnes sentrum. Dunkane er mellom anna utstyrt med sensor for å varsle behov for tømning, og komprimering av avfallet for å utnytte volumet. Funksjonane er drivne av solcellepanel integrert i lokket av dunken. Desse vil mellom anna hindre at fugl dreg utover søppel og redusere faren for at arbeidsfolket vil skade seg.

Planlagt plassering er 1 stk. på rasteplass/bobilplass ved Straumen, 1 stk. ved leikeområdet på Kataholmen og 2 stk. fordelt på Sjøfronten del 1. Innkjøpsprisen ligg på om lag 80 000 kroner per stykk. Det er lagt inn ei kostnadsramme på 0,35 mill. kroner i 2026.

Reservekraft Myraområde

På Myraområde er det eit gammalt nødaggregat som må skiftast ut. Det visast til overordna ROS-analyse i 2022, behandla i kommunestyret 23.03.2023 (KST-16/23). I 2024 er det leigd inn kompetanse for å vurdere fleire mindre reservekraftanlegg knytt til bygg der det bur sårbare grupper, eventuelt eit felles anlegg for området. Det blir arbeidd med dette i 2025, og då får ein også utarbeidd eit grunnlag for ei seinare anskaffing og gjennomføring. Det er foreslått ei gradvis utskifting frå 2026. Kommunedirektøren føreslår ei kostnadsramme på 4,5 mill. kroner i økonomiplanperioden.

Riving av Myratun

Bygget står inne på området til Mariebo og Oppigarden, og vart tidlegare brukt til dagaktivitetar for demente som bur heime. Tenestetilbodet er flytta og bygget må fjernast då det er for kostbart å skulle vedlikehalde det. Slik det står i dag kan det utgjere ein risiko for bebuarane på Mariebo og Oppigarden. Det er sett inn mellombels tiltak. Etter riving må uteområdet stellast i stand. I samband med dette arbeidet er det planlagt å sette inn gangportar i gjerdet. I dag er det to køyreportar som bruker lang tid på å opne og lukke seg, og det hender at pasientar stikk av. Tiltaket vil auke pasientsikkerheita. Tiltaket er føreslått i 2026, med ei kostnadsramme på 1,2 mill. kroner.

Riving Strandbo

Strandbo står i dag til nedfalls. Bygget er ført opp på ei tid då det var vanleg å nytte bygningsmateriale med asbest. I tillegg til asbest, inneheld bygget også andre miljøgifter. For å unngå innanding av asbesthaldig støv, er det strenge reglar i arbeidsmiljølova om kven som har lov til å handtere asbesthaldig materiale. Eining for eigedomsdrift har sett opp sperregjerde rund bygget slik at uvedkommande ikkje skal ha lett tilgang. Det er ikkje mogleg å få ein fullstendig oversikt over omfang av miljøgifter i bygget. Dette vil først vise seg når ein startar sjølv rivinga. Kostnadsramma på 7,5 mill. kroner er berre eit anslag. Av erfaring veit ein at det er kostnadskrevjande å både rive og kvitte seg med miljøfarleg avfall. Tiltaket er sett inn på slutten av økonomiplanperioden.

Robotklipperar

Helland barnehage har spelt inn behov for robotklipperar for å få meir jamn «turnus» for plenklipping. Tiltaket er sett inn i 2026 for å kunne sjå kommunen under eitt, og lage ein samla innkjøpsplan. Føreslått kostnadsramme er sett til 0,6 mill. kroner.

SD anlegg

PC som nyttast til å styre SD-anlegget er svært gammalt og utdatert. Ryk eksisterande PC kan situasjonen bli at vaktmeistrane må ut på kvart einskild bygg når dei til dømes skal stille temperatur, mot at dei i dag kan sitte på kontoret å styre alle bygg. For å sikre stabilitet og hindre uventa kostnader, må arbeidet med å få lokale SD-anlegg over på serverparken til ROR-IKT kome i gang. Dette vil sikre både stabil drift, men og backup om serveren skulle falle ut. Sidan dette er eit arbeid som truleg vil føregå i ein periode på nokre år, er det foreslått å legge inn ei kostnadsramme på 0,62 mill. kroner i 2026-2028. Bakgrunn for å ikkje leggje inn noko i 2025 skuldast at midlane frå tidlegare år ikkje er nytta og kan difor bli føreslått overført til neste år.

I utgangspunktet var tanken at nytt anlegg skulle bli implementert ved etablering av ny felles ungdomsskule, og i framtidig oppgradering av Tomrefjord skule. Men sidan den lokale serveren på Tomrefjord skule allereie er øydelagt, må denne bli prioritert først. Prioriteringsrekkefølga er sett opp slik:

1. Tomrefjord skule
2. Helland skule
3. Vestnes kommunehus, Aktivitetssenteret og Senior Plaza
4. Tresfjord skule
5. Ressurssenteret
6. Tomrefjord Idrettsbygg

Tak - Myra kulturhus

Fleire takstein har lausna og inngangspartiet oppe har store råteskader med vassinntrenging. Taket må reparerast ved at møne- og valmsteinar vert erstatta med galvanisert beslag, alternativt må heile taket byttast ut. Prosjektet er estimert å ha ei kostnadsramme på om lag 4 mill. kroner som er basert på erfaringstal frå liknande prosjekt. Anslaget er likevel usikkert fordi ein ikkje veit kva som kan dukke opp av uføresette forhold. Om prosjektet er å betrakte som ei investering må ein også sjå nærare på. Er det berre snakk om vedlikehald (skifte takstein) så er dette å betrakte som ein driftskostnad. Prosjektet bør utgreiast meir før ein vel å sette i gang med prosjektet. Kommunen har rutiner for å følgje med om fleire takstein lausnar, og sett inn tiltak ved behov. Det er planlagt ei utgreiing i 2025, før ein vurderer vidare tiltak. Førebels er det lagt inn ei kostnadsramme er 4 mill. kroner i 2027.

Tilbakeslagskum Aktivitetssenteret

Kommunen har i fleire år vore plaga med innslag av spillvatn (kloakk) i kjellaren på Aktivitetssenteret. Dette gjer seg gjeldane anten viss det er store nedbørmengdar eller høgvatn. Det har også skjedd ved stor snøsmelting eller viss det er problemar med pumpestasjonen i Sjøgata. Det flyt spillvatn i heile kjellaren, og det går med tid til å avgrense skadane og å rydde opp. Når dette står på er parkeringsgarasjen utilgjengeleg for heimetenestene. Eksternt firma har vurdert dette og kome med forslag til løysing. Tiltaket er kostnadsberekna til 0,3 mill. kroner og er føreslått gjennomført i 2025.

Trafikktryggingstiltak

Dette prosjektet gjeld ulike tiltak innan trafikktrygging. I økonomiplanen er det lagt inn ei kostnadsramme på 0,3 mill. kroner i 2025, og 0,5 mill. kroner i 2026, 2027 og 2028. Det kan søkast trafikktryggingstilskot frå fylkeskommunen, og det er her lagt opp til at dei finansierer halvparten.

Uteområde Tomrefjord skule

Fire av leikeplassinstallasjonane er fjerne på grunn av slitasje og elde. Desse må erstattast med nye og/eller andre, og det er truleg at installasjonane må settast på eit anna område. Plassering vil mellom anna avhenge av storleiken på apparata, fallunderlag og tryggleikssone. I tillegg til pris på installasjonar, vil det komme på grunnarbeid, montering og fallunderlag. Etter ulike gravinga/utbetringar i skulegarden, har asfalten over tid blitt øydelagt. Det er no store holer som ikkje kan reparerast. Det er behov for at eit større område blir utbetra då det oppstår nye hol etter kort tid. Det er snakk om nødvendig grunnarbeid og ny asfalt. Tiltaket er berekna til 1,1 mill. kroner, og er føreslått gjennomført i 2025.

Uteområde utleigebustader

Det er behov for å gjere noko med uteområdet til nokre av utleigebustadene i sentrum. Bustadane har også utvendige boder som i realiteten ikkje kan brukast (dei har jordgolv og dørene er vanskeleg å låse), og må difor oppgraderast. Kostnadsramma er sett til 0,6 mill. kroner og er tenkt gjennomført i 2026.

Åtgangskontroll

Det visast til overordna ROS-analyse behandla i kommunestyret 23.03.2023 (KST-16/23) om tilsette sin sikkerheit ved rådhuset. Inngangspartiet på rådhuset er no sikra. Det er fleire inngangar til bygget som blir nytta av tilsette, publikum og politikarar. Ei arbeidsgruppe har vurdert omfanget av tiltaket. I 2024 er fleire ytterdører sikra. Det står att å sikre visse soner i rådhuset. Tiltaket vil også omfatte skifting av nokre dører. I samband med sikring av inngangspartiet til rådhuset har kommunen inngått rammeavtale for system for adgangskontroll. Dette vil sikre mindre nøkkeladministrasjon, og ikkje minst eit sikrere bygg både for tilsette og besøkande. Det er føreslått ei kostnadsramme på 0,25 mill. kroner i 2025 for å ferdigstille tiltaket.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Investeringer i varige driftsmidler	18 180	29 375	26 625	28 865
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 600	2 600	2 600	2 600
Sum finansieringsbehov	20 780	31 975	29 225	31 465
Kompensasjon for merverdiavgift	-3 180	-5 415	-4 985	-5 433
Tilskudd fra andre	-150	-250	-250	-250
Salg av varige driftsmidler	-2 300	-2 300	-2 300	-2 300
Bruk av lån	-14 850	-23 710	-21 390	-23 182
Videreutlån	15 000	15 000	15 000	15 000
Bruk av lån til videreutlån	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 500	1 500	1 500	1 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Avsetninger til ubundet investeringsfond	2 300	2 300	2 300	2 300
Bruk av ubundet investeringsfond	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Sum finansiering	-20 780	-31 975	-29 225	-31 465
Sum finansieringsbehov	20 780	31 975	29 225	31 465
Sum finansiering	-20 780	-31 975	-29 225	-31 465
Udekt finansiering	0	0	0	0

Investeringsbudsjettet blir finansiert med kompensasjon for meirverdiavgift, investeringstilskot, inntekter frå sal av anleggsmidlar, overføringar frå drift eller opptak av lån. I tabellen over blir det vist korleis investeringane til Vestnes kommune blir finansiert i økonomiplanperioden.

Opptak av lån vil påføre driftsbudsjettet framtidige rente- og avdragskostnader. Driftskostnader knytt til startlån og VAR-investeringar blir finansiert gjennom brukarbetalingar.

For 2025 er det budsjettet med eit låneopptak på 14,9 mill. kroner, kor lån til sjølvkostområde utgjer 4 mill. kroner. Vidareutlån kjem i tillegg på 15 mill. kroner. Eigenkapitaltilskot til KLP på 2,3 mill. kroner kan ikkje lånefinansierast, og er i økonomiplanperioden finansierast gjennom sal av anleggsmidlar. Tilskot frå andre på 0,15 mill. kroner er knytt til tiltaket "Trafikktryggingstiltak", kor ein føresett at fylkeskommunen vil finansiere halvparten av prosjektet.

Vidareutlån

Kommunen tar opp startlån i Husbanken for igjen å låne pengane ut til eigne innbyggjarar. Dette for å kunne hjelpe flest mogleg til å bu i eigen, eigd bustad. Startlånet er Husbanken sitt kanskje viktigaste verkemiddel i det bustadsosiale arbeidet, og kommunen er oppfordra av Husbanken til å bruke dette verkemiddelet aktivt.

Vidareutlån skal i utgangspunktet ikkje gje kommunen noko utgifter til renter og avdrag. Ser vi på reknestykket per år så går ikkje inntekter og utgifter i balanse, og vi ser at ein stadig større del blir belasta kommunen. Dei siste åra, kor renta har auka raskt, har kommunen måtte dekt ein vesentleg høgare rentekostnad enn det som blir betalt inn av låntakar. Dette har samanheng med ei høgare rente på innlån enn utlån, og at kommunen sit med ubrukte startlånsmidlar. Dette blir ytterlegare beskrive under hovudkapittel «Driftsrekneskapen» og delkapittel om finansinntekter- og utgifter.

I budsjettet er det lagt til grunn eit opptak på 15 mill. kroner i startlån per år i økonomiplanperioden. Dersom ein ser behov for ytterlegare startlånsmidlar, kan dette søkjast om i løpet av året. Dei ubrukte startlånsmidlane vil først bli nytta før det blir tatt opp nye lån.

Foto: Edmund Melkild

Klimabudsjett

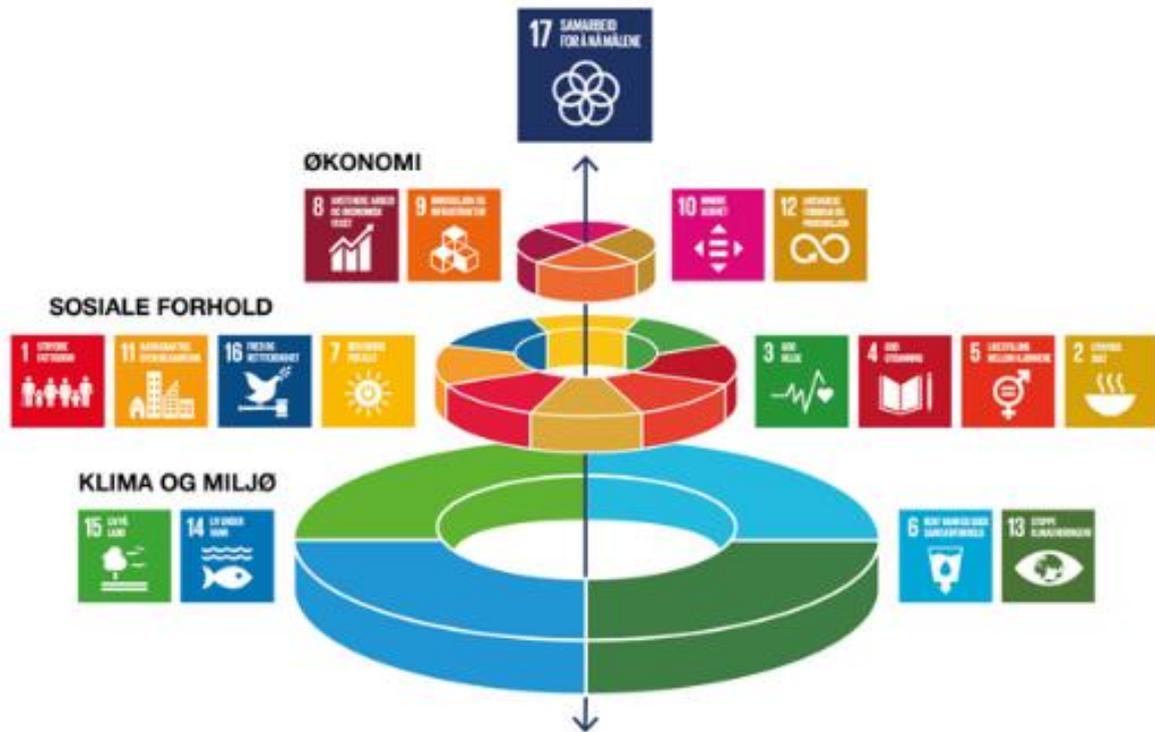
Innleiing

I desember 2015 undertekna Noreg, saman med 195 andre land Parisavtalen. Gjennom avtalen har landa forplikta seg til å bidra til at den globale oppvarminga blir halde godt under to grader samanlikna med førindustriell tid, og helst avgrense temperaturauken til 1,5 grader. Noreg sine klimaforpliktingar er vedtekne gjennom ei eiga klimalov der lågutsleppssamfunnet er beskrive. [Klimalova](#) har mål om at utsleppa av klimagassar i 2030 skal være minst 50, helst 55 prosent lågare enn i 1990. I 2050 må utsleppa av CO2 være netto null. For å nå desse måla krev det lokal innsats både frå innbyggjarar og lokalsamfunn samt at kommunen si drift må leggast om mot eit framtidig lågutsleppssamfunn, og helst eit nullutsleppssamfunn.

Hausten 2015 vedtok FNs medlemsland 17 mål for berekraftig utvikling fram mot 2030. Berekraftsmåla ser miljø, økonomi og sosial utvikling i samanheng. Dei gjeld for alle land og er eit vegkart for den globale innsatsen for ei berekraftig utvikling. Regjeringa har bestemt at dei 17 berekraftmåla til FN skal vere det politiske hovudsporet for å ta tak i dei største utfordringane i vår tid, også i Noreg.

Som eit svar på dette har Møre og Romsdal fylkeskommune, med støtte frå Statsforvaltaren, tatt initiativ til Berekraftfylket Møre og Romsdal. Målet er at satsinga skal bidra til eit koordinert og metodisk krafttak for å nå FNs berekraftsmål innan 2030. For å verkeleggjere desse berekraftmåla skal derfor klima- og naturomsyn ligge til grunn for Vestnes kommune si verksemd og planlegging.

Som eit ledd i arbeidet med å redusere klimautsleppa i kommunen innførte vi klimabudsjett som eit nytt styringssystem frå 2022. Eit klimabudsjett er definert som «*eit styringsverktøy for å oppnå klimagassreduksjonar og andre vedtekne klimamål.*» Klimabudsjett er eit forsøk på å løyse klimautfordringane ved å integrere dette budsjettet i økonomiplanen på lik linje med eit økonomisk budsjett. På denne måten får ein høve til styre kor utsleppskutta skal takast, kva tiltak som skal gjennomførast, kven er ansvarlege, og til kva pris.

FNs 17 bærekraftsmål er inndelt i tre dimensjoner: klima og miljø, Økonomi og sosiale forhold. Det er sammenheng mellom disse tre dimensjonene som avgjør om noen er bærekraftig

Status utslepp Vestnes kommune

Klimagassutsleppa i Vestnes kommune skal innan 2030 vere redusert med 60 % i høve referanseåret 2009. Med dagens metodikk for berekning av direkteutslepp av klimagassar, inneberer dette at vi må redusere vårt direkte utslepp med 36 882 CO₂-ekv innan 2030. Tal frå SSB og Miljødirektoratet for 2022 syner at Vestnes kommune med dette har hatt ein reduksjon i sine klimagassutslepp på 20,9 % samanlikna med 2021. Reduksjonen er i hovudsak knytt til sjøfart og då spesielt cruisetraffikk.

Basert på noverande datagrunnlag, finn ein ikkje tilstrekkeleg tiltak som gjev ein ønska utsleppsreduksjon. Vestnes kommune vil difor ikkje nå målsettinga om ein 60 % reduksjon av klimagassutslepp innan 2030 ved berre å redusere *direkte utslepp*.

Klimabudsjettet for 2022 var kommunen sitt første. Det er ikkje eit komplett klimabudsjett, men vi har prioritert å få på plass det nødvendige rammeverket, slik at kommunen kan jobbe meir systematisk med å redusere utsleppa i åra framover. Tiltak som byggjer opp klima- og naturkompetanse i kommunen, tiltak som styrker kommunen sitt kunnskapsgrunnlag og tiltak som i hovudsak kan gjennomførast utan større kostnader er derfor prioritert. Samstundes er det vurdert at kostnadane knytt til klima- og naturkrisa er langt høgare enn kostnadane knytt til tiltak. Målet med klimabudsjettet er å vere tydelege og meir konkrete på kva som er våre klimamål, kor store utsleppsreduksjonar som vi må oppnå, kva for tiltak som skal iverksettast og når resultatane er forventa. Vi har som ambisjon at klimabudsjettet skal forberast gradvis gjennom erfaring og kompetanseheving i kommande planperiode.

Klimagassutslepp delast i to kategoriar, desse er direkte utslepp som skjer innanfor kommunen sine grenser, medan indirekte utslepp skjer utanfor kommunen sine grenser, men som eit resultat av aktiviteten innanfor kommunen sine grenser (t.d. kjøp av varer produsert andre stader).

Dersom kommunen skal nå nasjonale målsetningar og forventningar, må klimabudsjettet for Vestnes kommune mellom anna omfatte heile vestnessamfunnet. Kommunen som verksemd må ha ei meir klima- og miljøvennleg drift, fordi kommunen har eit særskilt ansvar med å gå føre i det grøne skiftet. For å verkeleggjere berekraftsmåla må klima- og naturomsyn ligge til grunn for Vestnes kommune si verksemd og arealplanlegging. For å kunne gjennomføre dette, må ein ha eit betre datagrunnlag som syner kor ein kan iverksette dei tiltaka som gje størst utsleppsreduksjon.

Klimastatistikk

Kvart år publiserer Miljødirektoratet oppdateringar av kommune- og fylkeskommune fordelte klimagassrekneskap. Denne rekneskapen omfattar dei direkte utsleppa som skjer innanfor kommunens geografiske grense. Utslepprekneskapen syner utslepp frå dei tre klimagassane karbondioksid (CO₂), metan (CH₄) og lystgass (N₂O) fordelt på ni sektorar i norske kommunar og fylke. Same metode og datakjelder blir brukt for alle åra i utsleppsrekneskapen.

Det første året er sett til 2009. Dette skuldast at ein ikkje har data før dette eller at datagrunnlaget ikkje har tilstrekkeleg kvalitet på kommunenivå. Grunna dette, er det anbefalt at ein set 2009, eller seinare, som referanseår for kommunale utsleppsreduksjonsmål.

Det er ikkje registrert utslepp frå sektorane luftfart og energiforsyning. Dette er relatert til den metodiske avgrensinga.

Dei sektorane som set det største klimaavtrykket i Vestnes kommune er sjøfart, landbruk og avfall og avløp. Samla utgjer desse sektorane om lag 80 % av dei totale klimagassutsleppa i kommunen. Ein anna stor utsleppsfaktor er vegtrafikk.

Tal frå SSB og Miljødirektoratet for 2022 syner ei reduksjon i utslepp av klimagassar i Vestnes kommune på 20,9 % samanlikna med 2021. Reduksjonen er i all hovudsak knytt til sjøfart og då spesielt cruisetrafikk og andre aktivitetar knytt til sjøfart.

Dersom Vestnes kommune skal nå nasjonale mål om utsleppsreduksjon innan år 2030 og 2050, må ein snarast sette i verk fleire av tiltaka som er skissert i klimabudsjettet. Eksisterande tiltak er ikkje tilstrekkeleg for å få ein reduksjon, og kommunen er på noverande tidspunkt langt unna måloppnåing knytt til utslepp av klimagassar.

Sektornivå

Sjøfart

[Sjøfart](#) utgjer 19 % av total utsleppa til kommunen, med over 12538.8 tonn CO₂-ekv i 2022 kommune.

I 2022 har utsleppa til sjøfart gått ned med 21% av samla utslepp. Dette er knytt til elektrifiseringa av riksvegsambandet Molde-Vestnes samt nedlegginga av hurtigbåten mellom Molde og

Vestnes. Klimagassrekneskapet for sjøfart inkluderer all utslepp frå både innanriks, utanriks og gjennomfartstrafikk (segling som skjer i norske havområde, men der skipet ikkje legg til norsk hamn). Ser ein på kva skipskategori som utgjer den største utsleppsfaktoren, er dette *passasjerar og cruiseskip*. Sjøfart er ein utsleppssektor som i all hovudsak styres av nasjonale føringar og det er derfor vanskeleg å gjere lokale tiltak for å redusere utsleppa. Kommunen kan derimot gjennom Molde og Romsdal Hamn IKS drive fram utsleppsreduserande tiltak som t.d. bruk av biogass, LNG, seglingsmønster, miljødifferensiering m.m.

Jordbruk

Jordbruk er saman med vegtrafikk den største utsleppssektoren i Vestnes kommune, med over 13 582 tonn CO₂-ekv i 2022. Dette utgjer om lag 27 % av dei totale utsleppa til kommunen.

Klimagassutslepp i landbruket er knytt til biologiske prosessar i høve fordøyingsprosessar hos husdyr, gjødselhandtering og utslepp knytt til jordbruksareala som fører til danninga av metan (CH₄) og lystgass (N₂O). Fordøyingsprosessar er den største utsleppsfaktoren innanfor jordbruk og står for over 50 % av utslepp. Deretter følgjer handtering av gjødsel med 27 % utslepp, medan jordbruksareal utgjer 20 % av utsleppa knytt til jordbruk. I tillegg til desse tre utsleppskjeldene har jordbruk også eit bidrag frå bruk av traktor. Desse utsleppa ligg til utsleppssektoren «*annen mobil forbrenning*».

Klimagassrekneskapet for kommunar for jordbruket er basert på nasjonale utsleppstall og fordelt til kommunar ved hjelp av fordelingsnøklar som er basert på talet på husdyr, berekna mengde nitrogen i gjødsel, fulldyrka jordbruksareal m.m.

Sjølv om sektoren i stor grad regulerast av nasjonale føringar, er det er likevel gode moglegheiter til å redusere klimagassutslepp innan denne sektoren. Spesielt innan kategorien jordbruksareal. Kommunen som planmynde har høve til å legge føringar i høve omdisponering av jord- og skogbruksareal, vann- og myrareal, stille krav til klima- og miljøtilpassingar i reguleringsplanar og t.d. betre utnytting/fortetting av allereie eksisterande utbyggingsareal i staden for å ta i bruk nytt areal. Vidare kan ein nytte lokale tilskotsmidlar, som t.d. SMIL og RMP, til å redusere utsleppa av klimagassar.

Vegtrafikk

Vegtrafikk utgjer 27% av utsleppa i Vestnes kommune, med eit totalt bidrag på 13 742 tonn CO₂-ekv i 2022. Her er det utslepp frå tunge køyretøy som er den største utsleppskilda.

For vegtrafikk ser vi ein jamn reduksjon i klimagassutslepp frå 2009 til 2022. Dette kjem av ein nedgang i utslepp frå personbilar. I same periode er det omtrent uendra for tyngre køyretøy. Årsaka er truleg innfasing av nullutsleppskøyretøy for personbilar, samanlikna med tyngre køyretøy. Det er forventa betydeleg veg- og anleggsverksemd i regionen framover. For at Vestnes kommune skal nå klimamåla sine vil det derfor vere sentralt å jobba med å redusere klimagassutslepp frå tyngre køyretøy. Her bør kommunen vurdere å bruke rolla si til å påverka teknologiskiftet gjennom både innkjøp av eigne tyngre køyretøy, krav i innkjøp av transporttenester, krav om utsleppsfrie byggje- og anleggsplassar til eigne bygg og anlegg. På lettare køyretøy er det forventa ein høgare nedgang i klimagassutslepp fram til 2030. Her vil den viktigaste rolla til kommunen truleg vere å legge til rette for eit skifte til nullutsleppskøyretøy i eigen bilpark.

Avfall og avløp

[Avfall og avløp](#) er den fjerde største utsleppsektoren og utgjør 15 % av utsleppa i Vestnes kommune, med eit totalt bidrag på 7 853 tonn CO₂-ekv i 2022. Dett er ei auke frå 2021.

Sektoren omfattar utslepp frå bruk av avgiftsfri diesel og bensin til ikkje-veigående motorreiskapar som traktorar, anleggsmaskiner og snøskuterar. Avgiftsfri diesel blir mellom anna brukt i næringar som jordbruk, skogbruk og bygg og anlegg.

Som sjøfart, er dette ein sektor som i større grad er regulert av nasjonale føringar. Mellom anna er det Statsforvaltaren som har forvaltningsansvar for slike verksemdar. Grunnen til at denne sektoren gir store utslepp av klimagassar i Vestnes, er lokalisering av Vestnes Renovasjon. Det er forventa ein nedgang i denne sektoren grunna nasjonale føringar.

Anna mobil forbrenning

[Anna mobil forbrenning](#) stod for utslepp av i underkant av 2 931 tonn CO₂-ekv i 2022.

Sektoren omfattar utslepp frå bruk av avgiftsfri diesel og bensin til ikkje-veggående motorreiskapar som traktorar, anleggsmaskiner og snøskuterar. Avgiftsfri diesel blir mellom anna brukt i næringar som jordbruk, skogbruk samt bygg og anlegg. Sektoren omfattar òg maskineri som blir nytta av private hushald. Det er fleire hovudkjelder til klimagassutslepp frå anna mobil forbrenning i Vestnes kommune. Dei tre største kjeldene er *andre næringar, jordbruk, bygg og anlegg*.

Industri, olje og gass

[Industri, olje og gass](#) stod for utslepp av i overkant av 403 tonn CO₂-ekv i 2021. Det er ikkje tal for 2022.

Denne sektoren omfattar klimagassutslipp fra olje- og gassutvinning, industri og bergverk. Det er ingen vidare inndeling av utslepp frå industri, olje og gass.

Oppvarming

[Oppvarming](#) stod for utslepp av i underkant av 585 tonn CO₂-ekv i 2022.

Denne sektoren omfattar utslepp frå oppvarming av næringsbygg og hushald fordelt på utsleppskjelde som t.d. fyringsolje, fyringsparafin, naturgass, LPG, bioenergi og vedfyring. Den største utsleppskjelda kjem frå vedfyring som utgjør 67 % av utsleppa.

Tabellen viser utslepp av klimagassar i tonn CO₂-ekvivalentar

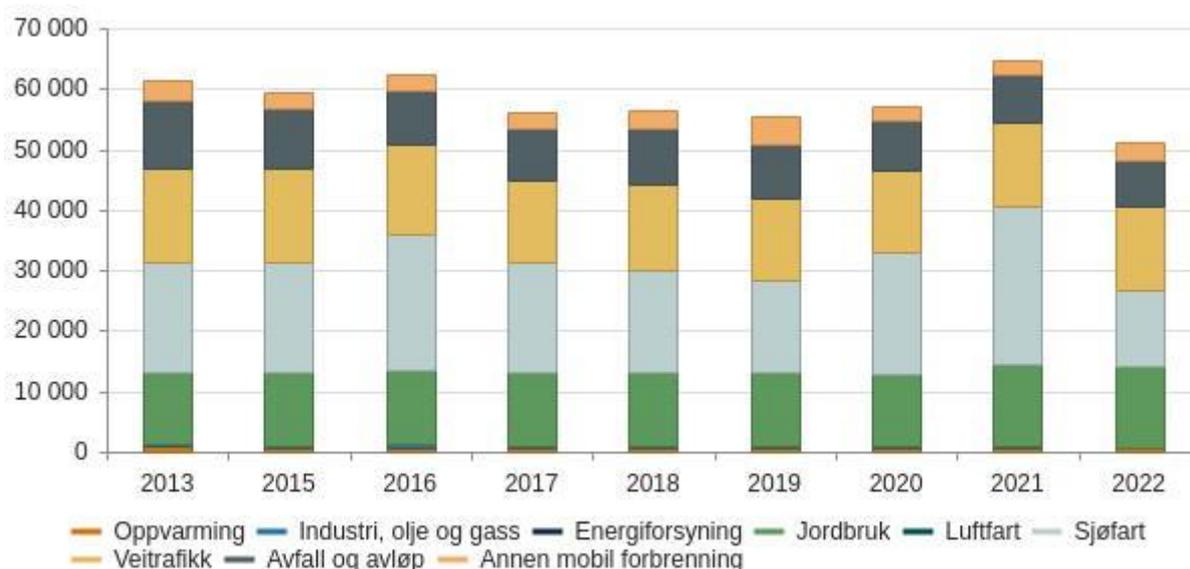
	Vestnes
Luftfart	0,0
Industri, olje og gass	0,0
Sjøfart	12 539,0
Veitrafikk	13 742,6
Avfall og avløp	7 853,0

Budsjett 2025, Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

Annen mobil forbrenning	2 931,5
Oppvarming	586,5
Energiforsyning	0,0
Jordbruk	13 581,9
Sum	51 234,6

Utslepp av klimagassar per år

Grafen viser utslepp av klimagassar i tonn CO₂-ekvivalentar

Tabellen viser utslepp av klimagassar i tonn CO₂-ekvivalentar

	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Luftfart	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oppvarming	976,2	651,4	718,3	647,4	641,9	545,4	601,6	540,1	586,5
Industri, olje og gass	436,9	383,0	439,6	412,7	407,3	496,3	423,5	403,8	0,0
Energiforsyning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jordbruk	11 762,8	12 199,1	12 371,9	12 167,1	12 309,0	12 056,7	11 764,9	13 701,1	13 581,9
Avfall og avløp	11 215,4	9 804,7	9 159,3	8 656,5	9 210,4	8 880,8	8 179,1	7 692,3	7 853,0
Sjøfart	18 191,3	18 191,3	22 465,8	18 056,0	16 814,4	15 284,8	20 068,4	26 001,3	12 539,0
Veitrafikk	15 504,0	15 537,5	14 700,5	13 511,9	14 106,5	13 705,5	13 629,4	13 948,5	13 742,6
Annen mobil forbrenning	3 467,8	2 569,0	2 621,5	2 681,4	3 008,2	4 428,8	2 582,0	2 468,4	2 931,5
Sum	61 554,5	59 336,0	62 476,9	56 132,9	56 497,7	55 398,3	57 248,8	64 755,4	51 234,6

Klimatiltak med i økonomiplanen

For å redusere klimagassutslepp internt i organisasjonen må heile verksemda bidra og vi må jobbe tverrfagleg. Leiargruppa som inkluderer einingsleiara, kommunalsjefar og kommunedirektør, har saman drøfta og gitt innspel til moglege klimatiltak som er skissert under. Mange av disse klimatiltaka er også innsparingstiltak i økonomiplanen.

Beskriving av moglege klimatiltak i kommunen

Arealrekneskap i nye planer

- Vurdere om alle nye planer og bustadprosjekt skal inkludere arealrekneskap som gjer greie for klimagassutslepp knytt til arealbruksendringar
- Kommunedelplan for naturmangfald kan gje føringar for tiltak for å redusere klimagassutslepp. Naturmangfaldplanen skal laggast til grunn for kommuneplanen si arealdel

Bevaring av myrområder

- Vurdere om resterande myrområde skal bevarast mot utbygging, drenering og nydyrking. Høg CO₂-emisjon i drenert myr skuldast lågare grunnvatnstand, tilgang på oksygen og auka jordrespirasjon.

Høg grunnvannstand i naturleg og restaurert myr motverkar jordrespirasjonen og bidreg til lagring av karbon i jorda og motverker utslepp av CH₄ som har 25 gonger så stor klimapåverknad som CO₂. Restaurering av myr vil og vere eit viktig tiltak her

Energiøkonomisering (ENØK) i kommunale bygningar

ENØK-tiltak omfattar fleire einiskilde tiltak på ulike kommunale bygningar. Tiltaka utgreiast, planleggast og gjennomførast i det aktuelle driftsåret. Tiltaka skal utgreiast gjennom kartlegging av kommunale bygningar, dei har ingen direkte reduksjon på utslepp av klimagassar, men er vurdert som eit miljøgode i høve til redusert energibehov og endringar i energifordelinga. Reduksjon i klimagass kan her kome i form av anskaffing og mindre behov for energi.

- Det er behov for ei ny kartlegging av behovet for ENØK tiltak for kommunale bygg. Strategien er å oppdatere denne informasjonen med målretta tiltak t.d. etterisolering, skifte vindauge med meir
- Kommunen bør hente erfaringar frå andre kommunar. Dersom vi har nye løysingar er det mogleg å søke om tilskot frå ENOVA og fylkeskommunen
- Utvikle smart styring av bygg - Sensorstyrt straum – t.d. på innelys, gatelys, lys på idrettsanlegg -
- Utskifting til led-lys
- Nytte oss av mindre bygg t.d. barnehagar - sentralisere – arealeffektive bygg
- Vedlikehald av bygningsmasse – reingjering av ventilasjonsanlegg
- Bytte ut vassledningar som lekker mye. I samband med berekraftsarbeidet i 2020 vart det avdekka at ein hadde 35 % lekkasje på leidningsnett på Myra-området.

- Effekten av tiltaket er: Lågare lekkasjetap som gir reduserte kostnader for produksjon av vann, reduserte pumpekostnader og reduserte mengder avløpsvatn grunna innlekking av reint lekkasjevatt
- I dag har lekkasjen ført til at reservevatnet i høgdebassenget har blir redusert. Dette kan føre til at resten innbyggjarane ikkje får vatn
- Stadige reparasjonar og anleggsarbeida som følgjer med er både kostbart og lite miljøvennleg

Fleste av desse tiltaka er lagt inn i økonomiplanen både som investeringar og tiltak for å redusere kostnader til drift.

Gjenbruk/kjeldesortering

Tiltaka vil redusere klimagassutsleppa i kommunen, men er førebels vanskeleg å kvantifisere då reduksjonen er knytt til type gjenbruk. Gjenbruk er i tillegg eit viktig økonomisk sparetiltak.

- Felles gjenbrukstasjon/"finn"-side i kommunen
Det vil bli oppretta ei side på intranett der ein kan gå inn å sjå om det er noko ein kan gjenbruke. På sida kan ein legge ut bilete og informasjon om overskotsmateriell, møblar og anna, slik at fleire kan få glede av noko andre ikkje lenger har bruk for. Det vil bli sett av eit rom som kan nyttast til lagring av brukte ting som kan gjenbrukas. Det er mogleg å tenke seg at også andre kan komme å hente dersom ting blir ståande
- Brukte møblar: Det bør vere eit krav om at det alltid blir vurdert gjenbruk av møbler før innkjøp av nye. Det bør vurderast å inngå eit samarbeid med ein lokal bedrift om oppussing og omtrekking av gamle møblar
- Arrangere byttedag i skule og barnehage i samarbeid med føresette
- Samarbeid mellom barnehagar og skuler om å nytte inventar og utstyr på tvers av barnehagane
- Kjeldesortering i kommunale bygg

IKT-løysningar for å redusere utslepp

- Redusert reiseaktivitet som konsekvens av bruk av IKT-løysingar som møtealternativ. Kommunen bør etterspørre slike løysningar frå statlege og regionale myndigheiter og samarbeidspartnarar. Dette vil redusere både direkte og indirekte klimagassutslepp.
- Heimekontor

Sjøfart

- Reduksjon i klimagassutslepp er knytt til elektrifisering riksveg sambandet Molde - Vestnes. Reduksjon basert på metodikk etter Miljødirektoratet og tal frå SVV samt dagens ferjefrekvens. Ytterlegare reduksjon i sektoren sjøfart må skje gjennom større klimakrav til cruisenæringa.

Trafikktryggingsplan

Trafikktryggingsarbeid handlar om å redusere risikoen for skadar og ulykker blant alle trafikantgrupper i alle aldrar. Mange av tiltaka vil i planen rette seg mot mjuke trafikantar, slik at det vert tryggare å gå og

sykle til daglege gjeremål. Det skal i samband med både kommuneplanarbeidet og revidering av trafikktryggingsplanen gjennomførast ei kartlegging av særleg utsette område. Dette arbeidet vil bli gjennomført i våren 2025.

Trafikktryggingsplanen kan ha ein direkte effekt på klimagassutslepp då fleire personar kan velje gang og sykkel framfor fossile framkomstmiddel. Innsparinga estimert på forventa redusert køyring.

Tiltak på skuler og arbeidsplassar – slik at fleire vel sykkel og gange til daglege gjeremål:

- Samkjøringsordningar til skule og fritidsaktivitetar
- Sykkelfriendly arbeidsplassar med sykkelparkering
- Oppfordre tilsette til å nytte kollektivtrafikk når det er mogleg
- POP-UP sykkelverkstad på skular: Estimert ein reduksjon i klimagassutslepp knytt til tryggare sykkelveggar som ein følgje av at fleire sykklar til skulen
- Ei hjarte-sone rundt skulene – for gjere det meir trafikksikkert
- Krav om at føresette stoppar bilane ved henting-bringing

Utfasing av fossildrevne håndholdte motorredskaper

- Tiltaket gjeld handhalde reiskap som kantklipparar, motorsager, ryddesager o.l. i som nyttast av kommunen i drift av friområde og kyrkjegardar. Tiltaket inkluderer og grasklipparar

Utskifting av fossile tenestebilar til elbilar

- Tiltaket blir truleg iverksett innanfor planperioden. Utsleppsreduksjonen er estimert frå gjeldande metodikk frå Miljødirektoratet

Ikkje-kvantifiserbare utsleppsreduksjonar

Beskriving av moglege klimatiltak

Haldningsskapande arbeid

Informere om kommunale, regionale og nasjonale natur- og klimatiltak på sosiale media. Synleggjere naturverdiar i kommunen. Gjennomføre natur og klimatiltak i skular og barnehagar.

Nytte fag-fornynginga til å gjere dei yngste merksam på resirkulering, kompostering, grønsaksdyrking, naturverdiar og andre natur- og klimavennlege val.

Dei kommunalt tilsette må få eit bevisst forhold til korleis kan dei arbeide for å redusere utslepp av klimagassar i einingane.

Følgjande tiltak kan settast i verk:

- Arbeide med korleis ein kan redusere klimagassutsleppa kan til dømes vere ein fast post på personalmøta
- Intranett sida blir utstyrt med eit miljø-barometer. Kan mellom anna vise energibruk i kommunale bygg. I tillegg kan intranett innehalde ein del retningsliner og tips for korleis ein kan redusere klimagassutsleppa på einingane
- Kommunen kan få eit aktivt forhold til «World Earth Hour»

Klima- og miljøkrav i anskaffingar

- Arbeide vidare med å implementere klima- og miljøkrav i kommunale anskaffingar og innkjøp, bygge vidare på anskaffingsstrategi. Grøne innkjøp har sett i høve til innkjøpsregulativet fortrinn i anskaffingar. Tiltaket kan gje ein reduksjon i både direkte og indirekte klimagassutslepp. Ein kan forvente høgare kostnader ved førstegongsinvesteringar. Dersom fleire offentlege aktørar stiller krav til at arbeidet skal vere klima- og miljøvenleg vil dette på sikt føre til omlegging. Mye tyder på at næringslivet har stort fokus på å redusere klimagassutsleppa fordi det er det kundane i framtida vil etterspørje
- Handle store kvanta (refill med såper o.l.) Det kan redusere emballasje og mindre transport

Utarbeide ein overordna plan for klima- og energi

- Planen vil gje kommunen eit solid datagrunnlag for å kunne ta kunnskapsbasert energi og klimaval mot 2030/2050. Intensjonen er at planen gjennom kartlegging av både naturverdiar og klimaavtrykk skal gjere det lettare for vestnesamfunnet å nå berekraftsmåla. Når planen er godkjent vil regionen få eit godt kunnskapsgrunnlag for å ta berekraftige arealval i si planlegging. Planen vert bygd opp av ein kunnskapsdel og ein handlingsdel. Oppstart av eit slik planarbeid vil bli avklart i kommunal planstrategi

Kommunen sine tenesteområde

Foto: Ziggi

Sentraladministrasjon

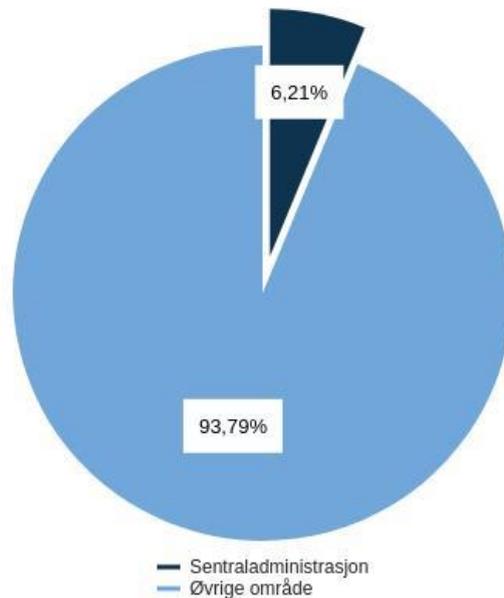
Beskriving av verksemda i dag

Kommunalområdet omfattar toppleiinga i kommunen, samt dei administrative stab- og støttefunksjonane som inngår i sentraladministrasjonen. Innan stab og støtte ligg mellom anna funksjonar som rekneskap, lønn, personal/HR, arkiv, servicekontor, samt politisk sekretariat og styringsorgan. Sentraladministrasjonen har ansvar for å legge til rette for god politisk og administrativ styring, samt ivareta ei rekke fellesfunksjonar på vegne av heile organisasjonen.

Tenester innafor IKT vert kjøpt av Molde kommune, i form av vertskommunesamarbeid (ROR-IKT). Vestnes kommune kjøper lønn- og rekneskapstenester av Ålesund kommune.

Dei tilsette i sentraladministrasjonen jobbar mykje med digitalisering og har ei rekke roller i ulike system. Funksjonar innan IKT-samarbeidet som bestillarrolle, deltaking i faggrupper og prosjektgrupper. Arbeidet med universell utforming ligg til sektoren.

Brutto utgifter i % av kommunen sine totale brutto utgifter

Status og utfordringar

Vestnes kommune som arbeidsgjevar

Både på kort og lang sikt møter kommunen som tenesteytar og arbeidsgjevar store endringar. Utvikling innan klima, demografi og teknologi pregar dei langsiktige satsingane for kommunen som arbeidsgjevar. Samstundes viser dei siste åra at kommunen må ha kapasitet til omstilling og fleksibel bruk av ressursar også på kort sikt. Sentralt i alle desse utfordringane står leing og medarbeidarar. Dei skal saman gjere sin del av jobben med å løyse kommunen sitt samfunnsoppdrag. Leiarutvikling, arbeid med sjukefråvær, utvikle system, samt eit systematisk HMT-arbeid er viktige prioriteringar i planperioden.

Sjukefråvær

Kommunen har over år arbeidd mykje med å få redusert sjukefråværet. Likevel er det framleis for høgt. Det har dei siste åra vore arbeidd med til dømes meir bruk av «møteplassen», der det er fokus på samarbeid mellom fleire partar for å finne gode løysningar for den sjukemeldte eller den som står i fare for å bli sjukmeldt.

I 2024 vart det iverksett eit prosjekt knytt til sjukefråvær i barnehagane.

Det har vore arbeidd i tre fasar :

1. Kor er vi ? Status – kva gjer vi i dag?
2. Kor skal vi ? Mål – kva ønskjer vi å oppnå?
3. Kva gjer vi? Tiltak – korleis når vi måla våre?

Lukkast vi med dette prosjektet kan metoden og tankesettet implementerast i resten av organisasjonen.

Rekruttere og behalde relevant arbeidskraft

Fleire kommunar slit med å ha nok og rett kompetanse. Spesielt utfordrande er det innan helse, men også innan oppvekst og teknisk har vi utfordringar med å skaffe kvalifisert arbeidskraft. Kommunane er opptatt av at vi ikkje skal «stele» kompetanse frå kvarandre, men å forsøke å løyse kabalen i fellesskap. Kamp om arbeidskraft og kompetanse førar ofte til auka lønskostnadar. Som tiltak må vi sjå på om til dømes turnusordningar kan bidra til betre rekruttering.

Vestnes kommune er godkjent lærebedrift. Kommunen skal ha 2 lærlingar pr. 1 000 innbyggjarar som betyr 14 lærlingar. Vi har lærlingar innan barn- og ungdom og helsefag. Kommunen er og godkjent lærebedrift for faga institusjonskokk og aktivitør. Kommunen er tilslutta RVOK- opplæringskontor. I dei seinare åra har det vore lite søkarar til lærlingplassar.

Brukarretta tenesteutvikling og digital transformasjon

Kommunen må dei neste åra utvikle og endre tenestetilbodet, slik at vi også i framtida kan levere gode tenester innafor tronge økonomiske rammer. Digitaliseringsarbeidet i kommunen skal i åra framover sikte mot ein digital transformasjon av verksemda. Teknologi og digitale verktøy skal nyttast på nye måtar og tilsette får teste dette ut når ein del arbeidsoppgåver digitaliserast eller automatiserast. Den digitale transformasjonen skal skje på ein sikker måte der personvern til tilsette og innbyggjarane blir ivareteke.

[Kommunane i ROR-IKT har ein strategi for digital transformasjon 2022 – 2029.](#) Digital transformasjon vil innebere omfattande endringar med mål om betre brukaropplevingar og smartare og meir effektivt oppgåveløysingar. Ei slik tilnærming kan føre til at organisasjonen må endrast, ansvar flyttast eller prosessar designast på nytt. Det handlar like mykje om endringsleiing, kompetanse- og organisasjonsutvikling og forvaltningsutvikling som teknologi. Kommunane i ROR-IKT samarbeidet skal auke si evne til å arbeide smidig og innovativt slik at nye arbeidsmåtar og prosessar kan takast i bruk. Digitaliseringsarbeidet handlar ikkje lenger berre om kva vi skal digitalisere, men om korleis digitalisering kan skape innovasjon og bidra til effektivisering. Denne strategien sett ramme og retning for kommunane sitt digitaliseringsarbeid for åra 2022-2029. Hovudretningane går mot ei tydeleg brukarsentrert tenesteutvikling og meir effektiv og samordna utnytting av felles IT-løysingar. Innføring og bruk av kunstig intelligens (KI) vil bli ein naturleg del av utviklinga av organisasjonen.

Digitalisering av arkiv

Samfunnsutviklinga gir auka digitalisering i forvaltninga, og publikum har høge forventningar om effektiv tilgjengelegheit til arkiv og arkivkunnskap.

Faggruppa (interkommunal) for dokumentasjonsforvaltning har sett i gang arbeidet med å innføre bruk av kunstig intelligens (KI) i dagleg arbeid. Eitt av områda dette er aktuelt for no er for kvalitetssikring av filer i vårt sak- og arkivsystem (P360). Arcive Inspector kan «lese» metadata og gi tilbakemelding dersom den får treff på fødselsnummer som ikkje er skjerma med meir. Dette vil vere eit hjelpemiddel for å unngå publisering av opplysningar som er underlagt teieplikt. Vestnes har store mengder innsynskrav frå postlista, så fulltekstpublisering av dokument vil både effektivisere dokumentasjonsforvaltninga i kommunen samt bidra til openheit til innbyggjarane våre. Å sjå på moglegheitene ved å nyttiggjere seg av kunstig intelligens i større grad er ein del av strategien for digital transformasjon. Kompetanseutvikling og forbetring av prosessar er også naudsynt for å ivareta arkivet sitt samla oppdrag. Ny teknologi blir fortløpande vurdert som ein del av endringane. Mellom anna jobbast det

aktivt med digitale skjemaløysingar og integrasjonar frå andre fagsystem som kan avleverast direkte til arkivsystemet.

Heilskapleg og systematisk verksemdsstyring

Heilskapleg og systematisk verksemdsstyring er ein viktig premis for at kommunen skal nå måla som er sett, og leverer tenester i tråd med desse måla. Dette krev tydeleg samanheng mellom kommunen sine mål og den daglege tenesteytinga. Hausten 2024 blei forslag til ny kommuneplan sin samfunnsdel sendt på høyring. Kommuneplanen er kommunen sitt viktigaste styringsverktøy og grunnlag for politisk og administrativ heilskapleg styring. Kommuneplanen sin handlingsdel blir følgd opp i økonomiplanprosessen. Ei viktig prioritering i planperioden blir å vidareutvikle og styrke verksemdsstyringa, ved å sikre at den støtter opp under tenester og måloppnåing, og forbetrar samanheng mellom plan, budsjett og rapportering.

Samandrag budsjett

Budsjettramma for 2025 er bygd opp frå revidert budsjett for 2024, korrigert med forventa lønns- og prisauke slik at det er ei reell vidareføring av budsjettrammene. Vidare er ramma justert med tidlegare vedtekte endringar og kommunedirektøren sine forslag til tiltak og tilpassingar. Under tekniske justeringar er ramma korrigert for tiltak som ikkje er blitt gjennomført i 2024, samt for tiltak som kommunedirektøren ønskjer å synleggjere på nytt.

Dei enkelte tiltaka som kommunedirektøren foreslår blir nærare omtala under.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskriving tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	51 394	51 394	51 394	51 394
Sum Tekniske justeringar	0	600	600	600
Vedtak forrige periode				
Gjennomføring av val	400	0	550	0
Læringar	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Vedtak forrige periode	1 400	1 000	1 550	1 000
Sum Lønns- og prisvekst	2 208	2 208	2 208	2 208
Konsekvensjusteringar	3 608	3 808	4 358	3 808
Konsekvensjustert ramme	55 002	55 202	55 752	55 202
Politisk vedtak				
Medlemskap	-34	-34	-34	-34
Sum Politisk vedtak	-34	-34	-34	-34
Innsparingstiltak				
Omstilling og effektivisering	-200	-650	-1 300	-1 550
Pensjon og vakanse	-1 000	0	0	0

Beskriving tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Sum Innsparingstiltak	-1 200	-650	-1 300	-1 550
Nye tiltak og realendringer	-1 234	-684	-1 334	-1 584
Ramme 2025-2028	53 768	54 518	54 418	53 618

Vedtak forrige periode

Gjennomføring av val

I 2025 er det stortings- og sametingsval. I 2027 er det fylkesting- og kommunestyreval. Ramma for valåra 2025 og 2027 er styrka grunna kostnadar til utstyr, opplæring og bemanning.

Lærlingar

Det vart i KST-77/21 vedtatt at kommunen bør ha minst 2 lærlingar per 1 000 innbyggjarar. Dette utgjer 14 lærlingar. Læretida for lærlingane er på to år. Per i dag er det lærlingar innan faga helse- og omsorg og barn- og ungdom. Kommunen er godkjent som lærebedrift også i kokkefaget og aktivtørfaget.

Vestnes kommune har per januar 2025 8 lærlingar. 4 lærlingar tek fagbrev hausten 2025 og vil gå ut. Vi håper å kunne rekruttere inn lærlingar hausten 2025 slik at vi då er oppe i 14 lærlingar.

Politisk vedtak

Medlemskap

Jf. PS 37/24 vart det vedtatt gjennomgang av ulike medlemskap for å finne innsparing. Av dei ulike medlemskapa er no Lyntogforum sagt opp og vil gi ei årleg innsparing på 34 000 kroner.

Innsparingstiltak

Omstilling og effektivisering

Frå 2025 ligg det inne ei innsparing på 0,2 mill. kroner og denne blir gradvis auka i økonomiplanperioden. Det må i tida framover jobbast med å sjå på arbeidsoppgåver og utnytte i større grad digitale løysingar. Dette for å kunne effektivisere drifta og jobbe på ein annan måte som gjer at naturleg avgang ikkje må erstattast.

Pensjon og vakanse

Det er vakanse knytt til kommunedirektør og kommunalsjef økonomi tom. april.

Kostra-analyse

	Vestnes 2022	Vestnes 2023	Kostragruppe 04	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal
Prioritet					
Netto driftsutgifter per innbygger (100) politisk styring (B) *) **)	511	675	749	497	550
Netto driftsutgifter per innbygger (110) kontroll og revisjon (B) *) **)	215	179	229	113	123
Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *) **)	3 929	4 735	5 633	4 360	3 682
Netto driftsutgifter per innbygger (180) diverse fellesutgifter (B) *) **)	1 072	1	67	125	180
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Adm, styring og fellesutgifter (B) *) **)	6 436	6 444	7 596	6 276	5 659

*) Inflasjonsjustert med deflator **) Justert for utgiftsbehov

Foto: Ziggi

Oppvekst og kultur

Beskriving av verksemda i dag

Kommunalområdet oppvekst og kultur yt ei stor breidde av Vestnes kommune sine tenester. Kommunalområdet består av grunnskule, barnehage, eining for kvalifisering og integrering, PPT og kultureininga. Skule og barnehage er dei to største områda og omfattar alle barn og unge. Kultureininga består av kulturskulen, biblioteket, frivilligsentralen og Myra kulturbygg. I all hovudsak er kultureininga knytt opp i mot frivillige opplæringstilbod, opplevingar og tenester retta mot frivilligheita. PPT har rettleiingsfunksjon for barnehagar og skular, og er sakkunnig instans for spørsmål om spesialpedagogisk hjelp i barnehage og skule.

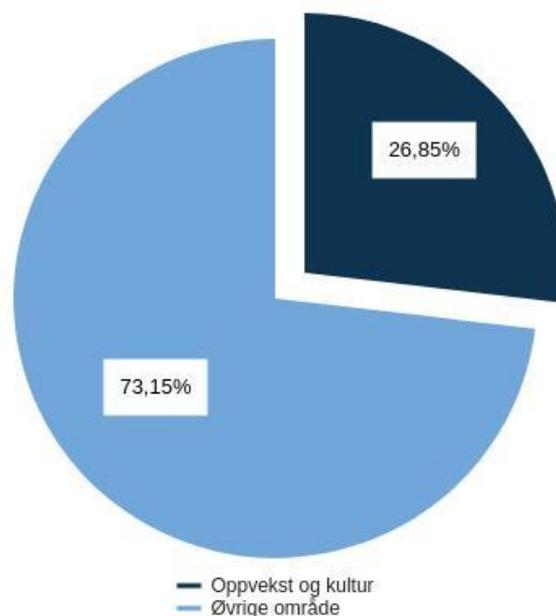
Vestnes kommune gir opplæring ved tre grunnskular; ein 1-7. skule på Helland, ein 1-10. skule i Tomrefjord og ein ungdomsskule i Tresfjord. I tillegg er det tre 1-7. privatskular lokalisert på Vikebukt, Fiksdal og Tresfjord. Det er totalt 665 elevar registrert på dei offentlege skulane og 136 elevar på dei private skulane i Vestnes hausten 2024. I tillegg har kommunen tilgang til alternativ opplæringsarena på Rypdal som blir nytta av elevar på tvers av skulane. Vestnes kommune har tilbod om skulefritidsordning for 1.-4. trinn på alle grunnskulane i kommunen som elevane kan nytte seg av.

I Vestnes kommune er det fem kommunale barnehagar og to private. Barnehagane er lokalisert i Fiksdal, Tomrefjord, Helland, Tresfjord og Vikebukt. Vågstranda barnehage vart lagt ned frå 1. august 2024. Hausten 2024 er det 297 barn i barnehagane, derav 228 i kommunale og 69 i dei private barnehagane.

Eining for kvalifisering og integrering (EKI) er delt i to tenester; flyktningtenesta og vaksenopplæringa. Vestnes vaksenopplæring er ein kommunal skule for norske og minoritetsspråklege vaksne. Ungdomar frå andre land med rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap kan få opplæring frå dei fyller 18 år. Det overordna målet ved EKI er kvalifisering og integrering. For dei minoritetsspråklege vil ein styrke deira moglegheit for deltaking i yrkes- og samfunnsliv, og deira økonomiske sjølvstende. Flyktningtenesta består av programrådgjevarar, miljøterapeutar og miljøarbeidarar. Dei har ei

heilskapleg oppfølging av busette flyktningar i Vestnes kommune. Flyktingtenesta har det overordna ansvaret i kommunen for kvalifisering av flyktningar gjennom introduksjonsprogrammet og er ansvarleg for tilboda foreldrerettleinga ICDP og livsmeistring i eit nytt land. Flyktingtenesta er ein rettleiar for flyktningane til dei andre tenestene i kommunen og målet er at flyktningane blir sjølvstendige og økonomisk uavhengig innan tildelt introduksjonsprogramtid.

Brutto utgifter i % av kommunen sine totale brutto utgifter

Status og utfordringar

Kommunalområdet er i ein pressa økonomisk situasjon, og det er eit gap mellom uttalte behov og dei økonomiske føresetnadene kommunen har. I 2. tertialrapport blir det meldt om ei årsprognose på om lag 7,9 mill. kroner i meirforbruk for 2024. Driftsnivået er for høgt i høve tildelte budsjettammer og den kommunale økonomien. KOSTRA-tal viser at vi bruker mindre enn gjennomsnittet i vår KOSTRA-gruppe på skule, noko meir samanlikna på barnehage og vesentleg meir på kulturskule. Utfordringane er at kostnadene i stor grad er bundne i tenester som er lovfesta på individnivå.

Fråvær, motivasjon og gjennomføring

Eit aukande tal barn og unge har eit urovekkjande fråvær frå skulen. Fråvær kan vere det første teiknet på at barnet eller ungdommen ikkje har det bra, og at dei ikkje kjenner meistring og tilhøyrse til fellesskapet. Årsakene til fråværsproblematikk er samansette og komplekse. Kompleksiteten aukar gjerne i takt med lengda på fråværet, og det er difor viktig å tidleg få kartlagt utfordringar og få kopl på rett hjelp og tiltak. Når alvorleg skulefråvær har vart over ein lang periode, er det behov for eit tverrfagleg hjelpetilbod knytt til fysisk og psykisk helse, samtidig som føresette får naudsynt rettleiing og støtte.

I Vestnes kommune har vi sett i gang eit arbeid for samhandling mellom kommunalområdet for oppvekst og kultur og helse og omsorg, der målet er å utvikle et tverrprofesjonelt samarbeid til barns beste.

Det er ei nasjonal bekymring at motivasjonen til elevane fell gjennom i grunnskulen. Dei unge stressar meir og bruker mykje tid på skjerm. Dette gir seg mellom anna utslag i at det blir meir uro gjennom skuledagen, både i og utanfor klasseromma. For mange elevar går ut av ungdomstrinnet med svake faglege resultat, og er dermed i risiko for å ikkje fullføre vidaregåande opplæring, noko vi også ser i statistikkane for Vestnes sin del. Regjeringa har lagt fram ei stortingsmelding i 2024 om korleis ungdomsskulen kan bli meir praktisk og variert slik at fleire elevar trivst og lærer meir ([Meld. St. 34 \(2023–2024\) - regjeringen.no](#)).

Sjukefråvær

Stort opplevd arbeidstrykk har dei seinare åra gjort at det har vore mykje sjukefråvær, både i skulen og i barnehagane. Skulane erfarer ei auke i barn med åtferds- og helseutfordringar, og som treng oppfølging og hjelp til å meistre kvardagen. Dette slit på både lærarar og fagarbeidarar/elevassistentar. Tilsette i barnehagane opplev det og slik, der fleire barn treng tettare oppfølging og oppmerksomd frå dei tilsette.

Kortidsfråvær er særskild krevjande. Ein er heldig dersom ein får tak i vikar. Dersom ein ikkje greier det, betyr det omfordeling av ressursar eller eventuelt bruk av overtid, noko som forsterkar arbeidstrykket på dei tilsette.

Bygningsmasse

Skulebygga i kommunen er av ein eldre karakter, og i dag har mange elevar opplæringa si i gamle og utrangerte skulebygg. Både mellomstegs-/ungdomsstegsbygget i Tomrefjord, kulturskulen og skulebygget på Helland treng sårt ei opprusting. I tillegg veit vi at det er manglar på skulebygget i Tresfjord som må utbetrast. Det er derfor særskild viktig for elevane og tilsette i sektor at dei får nye og betre lokalar. Nye og moderne skulebygg vil gjere skulen og kulturskulen i Vestnes attraktiv og kan gjere rekrutteringa av nye tilsette lettare. Det er over tid vore arbeid med å byggje ein felles kommunal ungdomsskule. Det er sett ned eit ad-hoc utval for å sjå på vegen vidare for ungdomsskuleprosjektet. Gardstunet barnehage leiger areal privat. Kommunen må vurdere i tida framover om vi skal utvide eigen bygningsmasse i Tomrefjord barnehage slik at ein får samla dei to barnehagane til ein større.

Spesialundervisning

Vi har sett at det har vore ei auke i talet på elevar som tek imot spesialundervisning over tid. Dei siste åra har dette endra seg noko. 59 elevar hadde enkeltvedtak med rett til spesialundervisning skuleåret 2023/2024 i dei kommunale grunnskulane. Dette var ein nedgang på 46 elevar frå skuleåret 2020/2021 og på nivå med 2022/2023. Skuleåret 2024/2025 viser ytterlegare nedgang, og det er 46 elevar som har rett til spesialundervisning. Det er eit signal om at skulane har arbeid godt med å få ned talet på vedtak. PP-tenesta har bidrege i dette arbeidet og har jobba aktivt med å få ned statistikken på spesialundervisning, både med å vere tett på, og ved å jobbe systematisk saman med skulane om kriteria for spesialundervisning. Sjølv om talet på enkeltvedtak har gått ned, så er det mange elevar som treng hjelp og oppfølging. Det må arbeidast systematisk og godt med tilpassingar av den ordinære undervisninga i tida som kjem. Dette krev ein gjennomgang av ressursbruken og ein må sjå på budsjetteringa i skulesektoren. Eit grep for å få ned spesialundervisninga har vore å styrke det ordinære opplæringstilbodet. Det heng i stor grad saman med ressursrammer, og med ein pressa økonomi er det utfordrande å styrke det ordinære.

Vi nyttar i dag ein alternativ opplæringsarena i kommunen der elevar på tvers av skulane får spesialundervisning. Opplæringsarenaen skal ikkje gå utover vedtatt budsjetttramme for skulesektoren, då det er knytt opp i mot spesialundervisninga samla sett på alle skulane. Målet er at vi vil ha ein økonomisk gevinst med tanke på at vi organiserer eit tilbod i eigen kommune til ein lågare kostnad enn at vi må kjøpe desse tenestene frå andre kommunar. Ein del av arbeidet er førebyggjande og vil gje større økonomisk gevinst i åra framover. Vi har elevar som har grunnskuletilbodet sitt i ein annan kommune, men det er færre som treng dette i dag på grunn av den alternative opplæringsarenaen.

Endringar i opplæringslova, som vart gjort gjeldande frå hausten 2024, tilseier at det ikkje lengre skal tilrådest bruk av assistent som spesialpedagogisk tiltak. Det er framleis elevar som treng personleg assistanse for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytta av ho, men det er skolen sjølv som gjer vurderingar om det. Dette vil seie at det blir redusert bruk av assistentar i skulen, som ein del av laget rundt barna.

Kompetanse og rekruttering

For å yte tenester av god kvalitet, er det naudsynt med kontinuerleg utvikling og kompetanseheving blant leiarar og medarbeidarar. Det viser seg å vere få tilgjengelege (kvalifiserte) vikarar ved sjukefråvær. Dei vi har er det rift om, og ofte konkurrerer skulane og barnehagane om dei same personane. Når det kjem til nyrekruttering ser vi det same biletet. Det er få søkarar, og vi konkurrerer internt om dei. Det er og få søkarar til leiarstillingar.

Oppvekstreformen

Oppvekstreformen vil prege kommunen framover. Det faglege og økonomiske ansvaret er ført over frå stat til kommune, der ein skal gje barn og familiar god, heilskapleg og nyttig hjelp til riktig tid. Refusjonsordninga for fosterheim avviklast og blir lagt inn i kommuneramma. I tillegg er det auka eigenandel ved bruk av statlege tiltak. Vi har fleire barn med inngripande hjelpebehov som ligg i grenseskilnaden mellom opplæringslova og helseloverket. Dette gjer at kommunen må tenke ei god tverrfagleg tenesteyting for at vi ikkje skal bli ramma sær s uheldig økonomisk, samt gi gode tenester til barn, unge og familiar. Oppvekstsektoren har som del av kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderande praksis eit samarbeid med eining for familie og helse, der målet er å utvikle et tverrprofesjonelt samarbeid til barns beste. Vi er godt i gang med dette arbeidet, og har mellom anna laga ein Plan for førebyggjande arbeid mot omsorgssvikt og åtferdsproblem hjå barn og unge. Denne plana vart vedteke i kommunestyret i juni 2024.

Privatskular

Frå hausten 2022 vart det oppretta to privatskular i Vestnes i tillegg til privatskulen som var der frå før. Med om lag 140 elevar per no i private skular, inneber det eit rammetrekk på om lag 18,6 mill. kroner frå 2025. Prosentandelen i privatskulane som har spesialundervisning er 10,9% (mot 15,04 % i fjor), noko som er høgare enn i dei offentlege skulane. Utgifter til spesialundervisning i dei private skulane må kommunen dekke. Reduserte rammar som følgje av at fleire går i private skular er sær s utfordrande.

Barnehageopptak

Alle som søker ved hovudopptaket og har rett på barnehageplass får eit tilbod. I tillegg til

hovudopptaket har vi fortløpande opptak ved ledige plassar. For å kunne ta inn barn utover hausten og nyttår har vi tidlegare bemanna for dette frå august. Dette året har vi redusert noko på denne ekstrainsatsen med utgangspunkt i økonomiske føresetnadar. Vi har framleis ledige plassar, sjølv om det no er færre. Vi legg opp til at vi må bruke ventelister dersom alle plassane er fordelt etter søknadar innan frist, og at ein må gjere nye vurderingar om barnehagane blir fulle.

Biblioteket

Sidan 2009 og fram til 2019 har det vore ei dobling i talet på besøkande til biblioteket. Berre sidan opninga av Stella Maris har auken i utlån vore på over 20 %. Mange av dei nye som no besøker biblioteket er barn/unge som krev tilsyn og oppfølging. Dette er sjølvstøtt positivt, men det er også den største utfordringa, med tanke på nettopp tilsyn og oppfølging.

Meiroppe bibliotek betyr meir arbeid i opningstida for dei tilsette, då det er fleire bøker i omløp enn tidlegare. Med ny scene, er det fleire som ønsker å nytte biblioteket til både konsertar og andre arrangement. Fleire arrangement på kveld og ettermiddag fører til at dei tilsette ofte må forskyve arbeidstida si. Det gjer at det blir mindre tid til å hjelpe dei besøkande i den bemanna opningstida, sjølv om vi har funne ei god løysing på utfordringane rundt booking-rutinar. I desse rutinane ligg og rutinar for hjelp/assistanse rundt det tekniske til å gjennomføre arrangement.

Biblioteket er det mest besøkte folkebiblioteket i Møre og Romsdal i forhold til innbyggartal. Biblioteket har i dag bemanna opningstid i 29 timar per veke.

Flyktningsstraumen frå Ukraina

Den russiske invasjonen av Ukraina 24. februar 2022 gjer at millionar av ukrainarar har behov for beskyttelse utanfor heimlandet sitt. I 2022 tok Vestnes kommune i mot 145 flyktingar, i 2023 tok vi imot 111 og det er venta å ta i mot 100 i 2024. Talet vart auka i høve inntaksvedtak, då det vart tatt høgde for utflytta/heimreiste flyktingar. Dette er særskilt mange gitt storleiken til kommunen. Vestnes kommune og frivilligheita har gjort ein stor innsats for at vi har lukkast i arbeidet med å ta imot, busette og integrerer flyktingane.

Vestnes kommune har sidan oppstart med å busette flyktingar gjort seg mange erfaringar på busettingsarbeidet og har opparbeida seg god kompetanse. Tala på måloppnåing på introduksjonsprogrammet har vore høge, noko IMDi har lagt til merke og anerkjent oss for.

Behovet for busetting av flyktingar er vanskeleg å forutsjå og er prega av store svingingar. I budsjettet er det lagt opp til at vi tek i mot 80 neste år. Dette må derimot til politisk behandling vonleg i januar 2025. Framleis er det slik at busettingskapasiteten kan verte avgrensa på grunn av tilgang på bustadar. I tillegg kan det bli utfordrande å få tak i nok lærarkrefter for å ta hand om opplæringa på ein lovpålagt måte, samt det å ha nok barnehageplassar tilgjengeleg. Oppvekstsektoren har handtert dette på ein god måte. Om det blir mange barn og unge, kan det medføre utfordringar på nok skule- og barnehageareal på kort sikt. I takt med flyktningsstraumen må ein byggje opp tenestnivået i sektoren, men på eit tidspunkt vil flyktningsstraumen snu og vi må byggje ned igjen i same takt.

Samandrag budsjett

Budsjettramma for 2025 er bygd opp frå revidert budsjett for 2024, korrigert med årets lønnsvekst og forventa prisauke til neste år slik at det er ei reell vidareføring av budsjettrammene. Vidare er ramma justert med vedtekne endringar og kommunedirektøren sine forslag til tiltak og tilpassingar. Under tekniske justeringar er ramma korrigert for tiltak som ikkje er blitt gjennomført i 2024, samt for tiltak som kommunedirektøren ønskjer å synleggjere på nytt.

Sektoren er i ein pressa økonomisk situasjon, og det er eit gap mellom uttalte behov og dei økonomiske føresetnadene kommunen har. Utfordringane er at kostnadene i stor grad er bundne i tenester som er lovfesta på individnivå. Både barnehagen og skulen er normbasert, noko som gjer det utfordrande å ta store innsparingsgrep med tanke på at dei største kostnadane er knytt opp i mot lønn.

Vestnes kommune har ei elevtalsutvikling som er negativ. Det gjer at ein ser for seg å kunne nytte færre delingstimar i skulen for å halde seg innanfor lærarnorm. Elevtalsnedgangen flatar noko ut, men vil halde fram i åra framover. Samstundes ser vi for oss ei utvikling der vi ønsker å redusere tal på timar til spesialundervisning. Desse to tinga går dårleg saman, og ein må difor i ein periode vere forsiktige med å redusere for mykje.

Det har vore politisk vilje i Vestnes kommune til å ta inn barn fortløpande gjennom heile året og gi tilbod om barnehageplass til alle som søker. Dette er med på å gi betre tenester til våre innbyggjarar, men det har ein økonomisk konsekvens med tanke på bemanning. Som del av innsparingskravet knytt til budsjett 2024 har vi redusert to småbarnsavdelingar frå 12 til 9 plassar. Dette blir foreslått oppretthaldt. Eitt hovudopptak er eit tiltak som vil gi ei ytterlegare økonomisk innsparing, og blir føreslått seinare i planperioden.

Som følge av flyktningstraumen frå Ukraina vil kommunen få auka inntekter samtidig som utgiftsnivået vil auke. I budsjettala er det føresett at Vestnes kommune tek imot 80 flyktningar i 2025, og deretter ei nedtrapping på 60-60-40 dei påfølgjande åra. Dersom tala blir endra vil det gi utslag på både inntekter og utgifter. For skulene vil utgiftsauke vere knytt til lærarar, språkassistentar, IKT-materiell og skuleskyss. Eining for kvalifisering og integrering vil få auka utgifter til mellom anna introduksjonsløn og husleige. Ved ein nedgang i busetting av flyktningar etter 2025 vil ein redusere utgiftsnivået i takt med nedgangen.

Demografiendringane er tydeleg i Vestnes med fleire eldre og færre barn. Dei kommunale barnehagane er lokalisert ved Helland, Tresfjord, Tomrefjord og Fiksdal. Til saman 5 barnehagar. I tillegg er det 2 private barnehagar. Vi ser at det er ei utfordring i barnehagane knytt til rekruttering og spesielt knytt til vikarar. Det er mange barnehagar, noko som gjer fagmiljøet på einskilde barnehagar lite robust. Det arbeidast no med ei utgreiing kring barnehagestrukturen med spesielt fokus på organisering, leiarstruktur, fagmiljø, rekruttering og vurdere friluftsbarnhage.

Av alternative tiltak som kommunedirektøren ikkje har foreslått er til dømes tenester innanfor kultur som ikkje er lovpålagd. Vestnes kommune har mykje høgare utgifter til kultur enn kostragruppa vår. Døme her er kutt i dirigentstøtte, redusere talet på opplæring på instrument m.m. Det er også mogleg å redusere opningstida på biblioteket. I SFO er det mogleg å redusere/ta vekk tilbodet om ferieopent SFO. Barnehagane kan halde stengt i jul og påskeveke. Kommunedirektøren anbefalar ikkje desse tiltaka, sidan dette er gode tenester for innbyggjarane og kor fleire av tenestene kan gi innsparing av andre tenester på sikt. Det er og vanskeleg å sette ein presis innsparingssum på desse tiltaka.

Dei enkelte innsparingstiltaka som kommunedirektøren foreslår blir nærare omtala under.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskriving tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	192 533	192 533	192 533	192 533
Sum Tekniske justeringer	-14 900	-14 900	-14 900	-14 900
Vedtak forrige periode				
Sum Vedtak forrige periode	0	0	0	0
Sum Lønns- og prisvekst	10 101	10 101	10 101	10 101
Konsekvensjusteringer	-4 799	-4 799	-4 799	-4 799
Konsekvensjustert ramme	187 733	187 733	187 733	187 733
Politisk vedtak				
Veilederen	-65	-65	-65	-65
Sum Politisk vedtak	-65	-65	-65	-65
Innsparingstiltak				
Assistentbruk	-800	-800	-800	-800
Bemanningsbarnehage	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Eitt hovudopptak i barnehage	0	-400	-950	-950
Nedlegging Vågstranda barnehage	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
Omstilling og effektivisering	-900	-3 600	-5 400	-7 200
Prosjekt sjukefråvær - "Alle på jobb!"	-250	-500	-500	-500
Reduksjon ikkje pedagogisk personale	-400	-900	-900	-900
Reinhald	-800	-1 000	-1 000	-1 000
Spesialundervisning	-300	-600	-1 000	-1 000
Vakant stilling PPT	-400	0	0	0
Sum Innsparingstiltak	-6 850	-10 800	-13 550	-15 350
Nye tiltak				
Integreringsarbeid	14 950	10 600	6 100	4 400
Overføringer til private	4 000	3 000	1 400	1 400
Skuletilbod til busette flyktingar	5 500	4 300	1 800	0
Statsbudsjett 2025: Gratis 1/2 plass SFO 3. trinn	1 500	1 500	1 500	1 500
Statsbudsjett 2025: Ny opplæringslov	80	80	80	80
Statsbudsjett 2025: Reduksjon i maks foreldrebetaling i barnehage	3 100	3 100	3 100	3 100
Trykte læremiddel	300	600	0	0
Sum Nye tiltak	29 430	23 180	13 980	10 480
Nye tiltak og realendringer	22 515	12 315	365	-4 935
Ramme 2025-2028	210 248	200 048	188 098	182 798

Politisk vedtak

Veilederen

I PS-37/24 vart det gjort eit innsparingsvedtak om å seie opp kommunen sitt abonnement på Veilederen.no. Abonnementet er ei internettside som inneheld fagleg informasjon, lovverk, e-læringskurs og tilgang til faglege vuderingar med meir.

Dette utgjer kroner 65 000 pr år.

Innsparingstiltak

Assistentbruk

I ny opplæringslov, gjeldande frå 01.08.2024, vil ikkje PPT lenger kunne tilrå assistentbruk som spesialpedagogisk tiltak i skulen. Det er framleis slik at dei som har behov for det har rett til den

personlege assistansen dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av ho. Tal på assistentar i skulen vil ut frå dette kunne reduserast. Det vart lagt inn ei forventa innsparing på 0,8 mill. kroner i 2025 og ut økonomiplanperioden. Tiltaket utgjer ein reduksjon på eitt årsverk.

Bemanning barnehage

Det blir født færre barn også i Vestnes. Ved årets hovudopptak (2024) stod det fleire ledige plassar i barnehagane. Som eit tiltak for å redusere meirforbruk vart to småbarnsavdelingar ved Helland barnehage difor redusert frå 12 til 9 plassar, og det var likevel ledige plassar ved barnehagen. Det foreslåast at dette tiltaket vidareførast. Heilårsverknad om lag 1,1 mill. kr.

Eitt hovudopptak i barnehage

Fortløpande opptak er ikkje ei lovpålagd teneste, men eit tilbod som er med på å gje betre tenester til innbyggjarane våre, samt at det kan vere med på å tiltrekke oss innbyggjarar gjennom at dei kan få barnehageplass gjennom heile året. Det vert lagt opp til berre hovudopptak frå hausten 2026. Hovudopptaket skjer i mars 2026 og gjeld dei som søker opptak frå hausten 2026. Det vil då ikkje bli tatt inn barn som søker utanom hovudopptaket om det fører til oppbemanning. Innsparinga vi har gjennom hovudopptak, tilsvarar om lag 1 årsverk minus tapt foreldrebetaling. Det er krevjande for barnehagesektoren å finne innsparingar. Sjølv om det ikkje er ønskjeleg å tilrå berre hovudopptak, ser ikkje kommunedirektøren anna råd for å redusere utgifter i sektoren.

Tiltaket vil gje ein halvårsverknad på om lag 0,4 mill. kroner og ein heilårsverknad på om lag 0,95 mill. kroner. Tiltaket er lagt inn frå hausten 2026.

Nedlegging Vågstranda barnehage

Barnehagen på Vågstranda vart nedlagt frå august 2024. Hovudgrunngevinga for vedtaket var talet på barn og om ein kunne gje eit godt pedagogisk tilbod i barnehagen gitt dei ressursane ein hadde til rådvelde. Lokala til barnehagen kravde og utbetringar om ein skulle halde fram. Det var for 2024 berekna ei innsparing på 0,9 mill. kroner. Heilårsverknaden, som vil slå inn i 2025 vil vere om lag 1,9 mill. kroner. Innsparinga er i all hovudsak årsverk, samt noko driftsutgifter.

Omstilling og effektivisering

Dette var eit tiltak i 2024, som vi ikkje klarte å effektuere. Tiltaket vidareførast i 2025 med halvårseffekt. Demografisk utvikling med færre barn og fleire eldre gjer at det er eit mål i økonomiplanperioden å dreie ressursane frå kommunalområdet oppvekst og kultur til helse og omsorg. Samstundes er driftsnivået i helse og omsorg så høgt at dei må ta dei største årsverkkutta. Innan oppvekst og kultur var det i 2024 sett i verk eit prosjekt med å sjå på barnehagestruktur. Dette prosjektet vil bli ferdig tidleg i 2025. Dette er eit viktig prosjekt å få gjennomført sett i høve reduksjon av årsverk og/eller reduksjon av variabelle lønner, ein må også sjå på moglegheita for kutt på andre områder.

Prosjekt sjukefråvær - "Alle på jobb!"

Vestnes kommune har sett i gang eit nærversprosjekt knytt til barnehagane. Prosjektet er no omdømt til "Alle på jobb!" Prosjektet har varigheit i 1 år og vil etter dette evaluerast. Lukkast ein med prosjektet vil tiltaka blir innført i heile kommunen. Det er vanskeleg å anslå kor stor gevinst vi kan få med prosjektet.

Det vert lagt til grunn redusert utgifter til sjukefråvær med 0,25 mill. kroner for 2025 og med 0,5 mill. kroner resterande økonomiplanperiode.

Reduksjon ikkje pedagogisk personale

Hausten 2024 vart det sett inn tiltak for å redusere meirforbruket i sektoren. Eitt av desse tiltaka gjekk på reduksjon av ikkje-pedagogisk tilsette i skulane. Det har vore ei styrke i skulane at vi har hatt desse stillingane som ekstraressursar, og det er viktig å behalde slik ressurs. Kommunedirektøren ser likevel at det kan vere mogleg å kutte noko av denne støtta. Det blir føreslått å vidareføre tiltak iverksett hausten 2024, med reduksjon av ikkje-pedagogisk personale i skulane. Dette gjeld spesielt for ungdomsskulane. Halvårsverknad for 2025 om lag 0,4 mill. kr., heilårsverknad 0,9 mill. kr. Dette svarar til omlag ei stilling.

Reinhald

Tomrefjord skule og Tomrefjord idrettsbygg har i alle år hatt eigne tilsette for reinhald. Dei fleste andre einingane i kommunen kjøper tenester eksternt til føremålet. No er dette med i det nye konkurranseutbodet for reinhaldstenester i Vestnes kommune. Tomrefjord skule og Tomrefjord idrettsbygg må rekne med at frekvens på reinhald vil måtte gå noko ned, og vil nok på einskilde flatar oppleve redusert reinhald. Kjøp av tenester til reinhald vil ha effekt frå mars 2025. Det er berekna ei innsparing på dette området på om lag 0,8 mill. kr. i 2025 og deretter 1,0 mill. kr. påfølgande år.

Spesialundervisning

Det har i dei siste åra vore arbeid godt med tanke på tilpassa opplæring i skulen. Andelen med spesialundervisning har gått ned. Det er god grunn til å tru at vi vil sjå denne utviklinga også i tida framover. Samstundes er det kome endringane i opplæringslova og dette vil kunne få innverknad på overføringane til dei private skulane. Det det er lagt til ei forventa innsparing på 0,3 mill. kroner i 2025 og ei gradvis auke i dei påfølgjande åra.

Vakant stilling PPT

For 2025 vil PP-tenesta ha vakanse på om lag 0,6 årsverk for PP-rådgjevarar. Det vil heller ikkje bli sett inn vikar ved sjukdom hos logoped. Tiltaket vil ha konsekvens for sakshandsaminga ved PPT og logopedtilbodet i kommunen. Som for andre einingar innan sektoren er det store utfordringar med å rekruttere folk med fagkompetanse, og tiltaket må sjåast på som ein direkte konsekvens av det. Det er ekstra utfordrande å få kompetente søkjarar når det ikkje er heile stillingar / tidsgrensa stillingar. Årsverknad (gjeld berre 2025) vil vere om lag 0,4 mill. kr.

Nye tiltak

Integreringsarbeid

I 2022 tok Vestnes kommune i mot 145 flyktningar og i 2023 tok vi imot 111. I 2024 vart det først vedteke å ta imot 60 flyktningar, før det vart auka til 100. For 2025 er det no føreslått å busette 80 flyktningar. Dette inneber at ein må oppretthalde den økonomiske innsatsen eitt år til før ein startar nedtrappinga som var signalisert i budsjettprosessen for 2024. Den største utgifta er knytt til introduksjonsprogram med lønn til deltakarane (introduksjonslønn), bustadar og tilrettelegging. For å handtere flyktningane på ein god måte krev det nok bemanning og kommunalområdet har bemanna opp ut frå dette behovet. I takt med auka busetting vil bruk av tolketenester auke, samt utgifter til inventar og utstyr til bustadane. Frå 2025 vil EKI ta over søknadar om ventelønn frå NAV. Det vil seie stønad før dei får introduksjonsstønad. Dette gjer at det vert auka frå 12,5 mill. kroner til 14,95 mill. kroner. Dette gjeld i all hovudsak styrking av EKI knytt til auke i introduksjonsstønad og ventestønad (oppgåve overført frå NAV) før flyktningane får introduksjonsstønad.

Overføringer til private

Tilskottsatsane pr. barn i private barnehagar har auka kvart år og i 2025 aukar satsane enno meir. Barnehagesektoren melder om eit meirforbruk på om lag 2 mill. kroner knytt til overføring til private i 2024. Frå 2025 vil overføring til private barnehagar i tillegg auke med om lag 1 mill. kroner meir. Satsane blir berekna på bakgrunn av regnskapstal for dei kommunale barnehagane to år før. I tillegg blir det meldt om meirforbruk knytt til spesialpedagogiske tenester, om lag 1 mill. kroner. Både meirforbruk knytt til overføring til private barnehagar og spesialpedagogiske tenester er noko som det tidlegare ikkje vore rom for å auke ramma med. Det blir no føreslått å auke ramma med 4,0 mill. kroner. Auke utover dette må dekkast innanfor eksisterande ramma.

Skuletilbod til busette flyktningar

Føresetnadane som var lagt til grunn i dagens økonomiplan knytt til tal på mottak av flyktningar har endra seg. Krigen i Ukraina pågår enno, og det er venta at kommunen vil ta i mot fleire flyktningar enn det som blei lagt til grunn for budsjettarbeidet i fjor. Tala i planperioden må difor justerast med nye tal gitt nye føresetnader. Vi ser at det må oppretthaldast eit tilbod om språkassistentar, spesielt for dei minste barna i innlæringsfasen i småskulen. Utgiftene må reduserast etter kvart, og det er lagt inn ein reduksjon påfølgande år. Dette er utgifter til lærarar, språkassistentar, IKT-materiell og skuleskyss. I føresetnadane for budsjettet er det lagt inn ein gradvis reduksjon av mottak av flyktningar, og utgiftene må reduserast i same takt. Frå hausten 2028 vil elevane gå innanfor vanleg drift knytt til minoritetsspråklege elevar. Dette er estimat ut frå føresetnadane om talet på flyktningar som kjem, og er ei forskyving av tala frå i fjor.

Statsbudsjett 2025: Gratis 1/2 plass SFO 3. trinn

Gratis halvdagsplass SFO for tredjetrinn blei innført frå hausten 2024, og vil få heilårseffekt i 2025. Som kompensasjon for inntektsbortfall i vårsemesteret er rammetilskotet auka med 1,5 mill. kroner. Det blir føreslått å styrke ramma til oppvekst med tilsvarende sum.

Statsbudsjett 2025: Ny opplæringslov

Ny opplæringslov trådte i kraft 01.08.2024. Rammetilskotet er auka som kompensasjon for meirkostnader ved innføring av rett til opplæring i eigen skriftsspråkgruppe på eige hovudmål på ungdomstrinnet. Det blir føreslått å auke oppvektsektoren med tilsvarende sum.

Statsbudsjett 2025: Reduksjon i maks foreldrebetaling i barnehage

Frå 1. august 2024 blei den maksimale foreldrebetalinga redusert til 2 000 kroner per måned. For kommunar i sentralitetsklasse 5 og 6, slik som Vestnes kommune, er den maksimale satsen 1 500 kroner. Tiltaket får heilårseffekt i 2025. Rammetilskotet er auka med 3,1 mill. kroner (herav er 1 mill. kroner knytt til sentralitetssone). Det blir føreslått å auke ramma til oppvektsektoren med tilsvarende beløp.

Trykte læremiddel

Skulane i Vestnes ha arbeidd mykje og godt med innføring av LK20. Med denne reforma og dei nye læreplanane kom det og eit behov for å oppdatere dei læreverka som vart nytta i skulane. Internasjonale undersøkingar har vist urovekande læringsresultat i norsk skule. Kommunedirektøren har eit klart ønskje om å prioritere trykte bøker. Det vert difor føreslått å legge inn 0,3 mill. kroner i 2025, der ungdomsskulane vert prioritert. I 2026 vert det lagt inn 0,6 mill. kroner som gjeld alle trinna.

Kostra-analyse

	Vestnes 2022	Vestnes 2023	Kostragruppe 04	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal
Prioritet					
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	9,6 %	10,5 %	11,6 %	14,2 %	14,0 %
Netto driftsutgifter per innbygger (383 musikk- og kulturskoler (B) *) **)	762	795	562	394	503
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager *) **)	208 748	237 387	234 977	214 463	219 149
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år *) **)	131 267	115 507	128 645	114 945	119 911
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år *)	6 605	6 945	5 051	3 323	4 251
Dekningsgrad					
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	9,5 %	7,5 %	9,9 %	8,1 %	9,3 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring	6,9 %	9,0 %	5,6 %	5,9 %	6,9 %
Kvalitet					
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	12,2	11,5	10,9	12,5	12,0
Andre nøkkeltal					
Bosatte flyktninger per 1000 innbyggere (B)	20,3	15,5	12,3	6,6	10,1

*) Inflasjonsjustert med deflator **) Justert for utgiftsbehov

Foto: Unni Eik Vestnes

Helse og omsorg

Beskriving av verksemda i dag

Helse og omsorg er eit stor og komplekst kommunalområde samansett av mange ulike einingar og tenestoområde. Spennet går frå lågterskeltilbod til døgkontinuerlege tenester. Førebygging og rehabilitering er viktig gjennom heile Innsatstrappa.

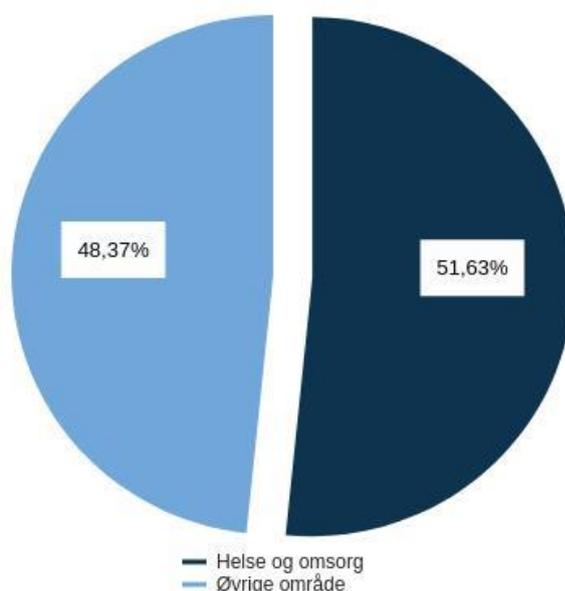
Kommunalområdet består av følgjande einingar og tenester:

- Stella Maris med institusjonsplassar for eldre, inkludert personar med demens. Til saman har Stella Maris 64 institusjonsplassar, derav 16 korttidsplassar. Vestnes sentralkjøkken ligg også til eininga
- Hellandtunet med 16 institusjonsplassar for personar med demens ved Mariebo og Oppigarden. 6 institusjonsplassar for menneske med utviklingshemming og 6 bukollektivplassar for personar med demens ved Ivartun
- Heimetenesta med heimesjukepleie, praktisk bistand/heimehjelp, 38 omsorgsleilegheiter ved Senior Plaza og Aktivitetssenteret, Sentrum dagsenter og Aktivitetssenteret (dagsenter) og hjelpemiddelteneste
- Familie og helse med psykisk helseteam vaksne, psykisk helseteam barn og unge, Myra aktivitetssenter (dagsenter), helsestasjon, tilsynsførarteneste og Vestnes legesenter
- Aktivisering og meistring med tilbod i bustad, ved Dagsenter Strandbo og ved Gjermundnes vidaregåande skule
- NAV med mellom anna ansvar for økonomisk råd og rettleiing, gjeldsrådgeving, arbeidsretta oppfølging og økonomisk sosialhjelp
- Tildeling og koordinering med mellom anna ansvar for saksbehandling av søknadar og med vedtaksmynde om helse- og omsorgstenester og omsorgsbustadar. Eininga har overordna ansvar for individuell plan og er kommunen si koordinerande eining. Fysioterapi- og ergoterapiteneste ligg også til eininga

Helse og omsorg tilbyr i tillegg pårørandestøttetiltak som avlastning, støttekontakt og omsorgstønad.

Vestnes ein del av ei felles interkommunal barnevernteneste. Molde er vertskommune for samarbeidet som består av kommunane Molde, Aukra og Vestnes.

Brutto utgifter i % av kommunen sine totale brutto utgifter

Status og utfordringar

Helse og omsorg er det klart største kommunalområde i Vestnes kommune. Sektoren melder i 2. tertialrapport 2024 om eit høgt meirforbruk.

KOSTRA (kommune-stat rapportering) er eit verktøy som kan brukast for å finne ut kor mykje pengar som blir brukt per tenesteområde og for å sjå potensiale for innsparing samanlikna med andre kommunar. Ambisjonsnivået bør vere å drifte minst like godt som gjennomsnittet i eigen KOSTRA-gruppe. I Kommunebarometeret blir kommunane rangert etter nøkkeltal kor dei fleste måler kvaliteten på dei kommunale tenestene. Helse og omsorg i Vestnes ligg lågt i denne rangeringa. Det vil sei at det er eit stort moglegheitsrom for ei større innsparing, samstundes som ein kan arbeide mot betre tenestekvalitet.

Fleire eldre og færre yrkesaktive

Den demografiske utviklinga til Vestnes kommune tilseier at vi får ei klar auke i talet på innbyggjarar frå 80-89 år (jf. kapittel om demografiutvikling). Ein ser spesielt at personar med demens er ei aukande gruppe. I tillegg er det eit stort behov for omfattande og samansette tilbod til yngre brukarar. Tidleg innsats og betre samordning av tenestene vil vere viktige faktorar. Vestnes kommune gir tilbod til tenestemottakarar med eit anna utfordringsbilete enn det som har vore vanleg tidlegare. Det set krav til kompetanse innafor nye delar av fagfeltet. Dette er mellom anna ein konsekvens av Samhandlingsreforma og Oppvekstreforma som gjer at kommunen har fått større ansvar enn tidlegare. Dette er ressurskrevjande når det gjeld bemannings- og kompetansebehov. Denne utviklinga skjer også

samstundes med at det blir færre yrkesaktive bak kvar pensjonist. For å sikre berekraftig helse- og omsorgsteneste med god kvalitet i framtida er det naudsynt med omstilling.

Rekruttering og kompetanse

Helse og omsorg har utfordringar med å rekruttere fagutdanna personale. I tillegg til sjukepleiarar, vernepleiarar, helsefagarbeidarar og miljøterapeutar så er rekruttering av legar og psykologar særskild utfordrande. Generelt er ordlyden i lovverket at det er krav om at ein skal yte fagleg forsvarlege tenester. Det er store krav til kva som ligg til omgrepet fagleg forsvarlege tenester, også når det gjeld kompetanse, og det blir etterprøvd ved mellom anna tilsyn frå Statsforvaltaren. Det er også eit langt større krav innan helse og omsorg no enn tidlegare når det gjeld dokumentasjon i alle ledd av tenestene. Det er generelt ei auka saksmengd med stort krav til saksbehandling og forvaltning. Dette krev meir kompetanse i alle ledd i tenestene.

Overtid og bruk av vikarbyrå er store utgiftspostar, og heng saman med rekrutteringsutfordringane i helse og omsorg. Kompetansemangel er ei nasjonal utfordring og det er krevjande å finne løysingar. For å få til ein reduksjon i overtid og vikarbyrå må ein jobbe målretta på avdelingsnivå med planlegging av drift, rutine ved innleige, god kjennskap til regelverk og Visma flyt ressursstyring som verktøy. Å få på plass fast tilsette i vakante stillingar er ei prioritert oppgåve for å unngå bruk av vikarbyrå. Vestnes legekontor kan her vise til ei svært positiv utvikling.

Institusjonstung

Vestnes kommune er institusjonstung. Sjølv med ei korrigering for institusjonsplassane for menneske med utviklingshemming ved Ivartun, er Vestnes blant dei kommunane med høgast dekningsgrad på institusjon (institusjonsplassar i høve innbyggjarar over 80 år). Tal på institusjonsplassar må sjåast i lys av at Vestnes kommune ikkje har hatt tilbod om bukollektiv, som er trinnet under institusjon i Innsatstrappa. I Vestnes er det også færre i gruppa eldre (80+) som får tilbod om heimetenester samanlikna mot eiga KOSTRA-gruppe. Dette heng nok også saman med høg dekningsgrad på institusjon.

Prosjektet Dag- og aktivitetstilbod ser på utfordringane knytt til dagens dag- og aktivitetstilbod, og behovet for oppbygging og innhald av tilbodet framover. Brukargruppa er menneske med utviklingshemming, personar med autismspekterdiagnosar, personar mellom 18-30 år som mottok økonomisk sosialhjelp, personar med rusutfordringar med meir. Gode dag- og aktivitetstilbod er eit viktig tiltak i Innsatstrappa og er avgjerande for til dømes å kjenne meistring, utvikle ferdigheiter, ta steget mot arbeidslivet med meir. Kommunen må framover tilby eit meir differensiert tilbod som fleire kan nytte seg av.

Samandrag budsjett

Budsjettramma for 2025 er bygd opp frå revidert budsjett for 2024, korrigert med årets lønsvekst og forventede prisauke til neste år slik at det er ei reell vidareføring av budsjettrammene. Vidare er ramma justert med vedtekne endringar og kommunedirektøren sine forslag til tiltak og tilpassingar. Under tekniske justeringar er ramma korrigert for tiltak som ikkje er blitt gjennomført i 2024, samt for tiltak som kommunedirektøren ønskjer å synleggjere på nytt.

Budsjett 2025, Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

I tillegg vert arbeidet med å sikre ei effektiv oppgåvefordeling og organisering av tenestene vidareført. Ved langstidsavdelingane på Stella Maris er det etablert sjukepleiar i stab (på topp), og Stella Maris og Heimetenesta deltek i Tørn pilot 5 Oppgåvedeling og tenestestyrt bemanning. Tørn prosjektet har pilotperiode frå september 2023 til januar 2025. Vidareføring av arbeid med sjukepleiar i stab vil fortsette vidare inn i økonomiplanperioden. Det interkommunale samarbeidet med felles tenestebeskrivingar like så.

Det har også i 2024 vore arbeidd med arbeidstidsordningar, heiltidskultur og rekruttering. Det er tilbod om langturnus ved Stella Maris, ved Aktivisering og meistring og sist ved innføring av ny turnus i Heimetenesta.

Helse og omsorg har tatt viktige grep for ei meir kostnadseffektiv drift, men det er behov for ei djuptgåande ekstern analyse av kostnadar og drift. På bakgrunn av at det må gjerast eit nedtrekk av stillingar i helse og omsorg vil det vere behov for konsulentbistand for å gi eit betre grunnlag for kor dette skal gjennomførast.

Når det gjeld behov ved Helsestasjonen på 1 årsverk helesjukepleiar til 0,9 mill. kroner vert det søkt om prosjektmidlar, om ein ikkje får midlar må ein heller komme tilbake til dette i ein budsjettrevisjon.

Dei enkelte tiltaka som kommunedirektøren foreslår blir nærare omtala under.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskriving tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	375 710	375 710	375 710	375 710
Sum Tekniske justeringer	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Vedtak forrige periode				
Rådgevar helse og omsorg	600	600	600	600
Sum Vedtak forrige periode	600	600	600	600
Sum Lønns- og prisvekst	20 735	20 735	20 735	20 735
Konsekvensjusteringer	15 335	15 335	15 335	15 335
Konsekvensjustert ramme	391 044	391 044	391 044	391 044
Politisk vedtak				
Helseplattformen	2 400	2 000	2 000	2 000
Tilsetting av ufaglærde i faste stillingar	-500	-500	-500	-500
Tiltak for å sikre kontroll med arbeidstida	-300	-300	-300	-300
Veilederen	-150	-150	-150	-150
Sum Politisk vedtak	1 450	1 050	1 050	1 050
Innsparingstiltak				
Alternative turnusordningar	-1 200	-2 400	-2 400	-2 400
Avvikling av bustadar i Aktivisering og meistring	-5 400	-10 900	-10 900	-10 900
Endring av lærlingpraksis	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Frigjering av institusjonsplassar	0	0	-3 200	-3 200
Gjermundnes internat	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Heimehjelp - endring i behov	-300	-300	-300	-300
Omstilling og effektivisering	-4 100	-7 500	-11 700	-13 430
Sjukepleiarflåte	-1 200	-2 400	-2 400	-2 400
Teamkoordinator Aktivisering og meistring	-700	-700	-700	-700
Sum Innsparingstiltak	-15 400	-26 700	-34 100	-35 830
Nye tiltak				
Ambulant team psykisk helse og rus	0	1 800	1 800	1 800
Avlasting	1 200	1 200	1 200	1 200
Basistilskot fastlegar	1 400	1 400	1 400	1 400
Bemanning Vestnes legesenter	350	350	350	350

Beskriving tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Bukollektiv ved Aktivitetssenteret	0	0	800	800
Ein tiltak helse og omsorg	2 100	2 100	2 100	2 100
Helse- og omsorgstenester knytt til flyktningar	12 000	11 500	9 000	8 500
Husleige NAV	0	560	560	560
Konsulentbistand	250	0	0	0
Naudnett	300	300	300	300
Statsbudsjett 2025: Vaksinerings	300	300	300	300
Utsifting av mobiltelefonar	300	0	0	0
Utsifting av tryggleiksalarmar	1 200	0	0	0
Utskrivingsklare pasientar	1 000	500	0	0
Sum Nye tiltak	20 400	20 010	17 810	17 310
Nye tiltak og realendringer	6 450	-5 640	-15 240	-17 470
Ramme 2025-2028	397 494	385 404	375 804	373 574

Vedtak forrige periode

Rådgjever helse og omsorg

Helse og omsorg er det kommunalområdet som står i dei største utfordringane med tanke på eit stort økonomisk meirforbruk og store omstillingsbehov. Ser ein opp mot andre kommunar, har dei fleste kommunar rådgjever eller at kommunalområdet er delt i to og dermed har to kommunalsjefar. I Vestnes kommune er det ikkje rådgjever i helse og omsorg og det er lite ressursar tilknytt kommunalsjefen. Til dømes har kommunalområdet oppvekst og kultur, rådgjever innan barnehage. Det var derfor lagt inn 1 årsverk til fagleiar helse og omsorg i ramma i 2024 (med halvårseffekt) og med heilårsverknad frå 2025. Det er gjort tilsetjing i stillinga, og rådgjever startar medio november 2024.

Politisk vedtak

Helseplattformen

Tenestepreis og lisens for Helseplattformen har ein årleg kostnad på 1,5 mill. kroner og er ei vidareføring av tidlegare vedtak. I tillegg er det behov for å vidareføre stillinga som lokal innføringsleiar, men omgjort til ei stilling som systemforvaltar med tilleggsansvar for velferdsteknologi ut 2025. Stillinga som systemforvaltar er kostnadsberekna til 0,9 mill. kroner. Stillinga blir redusert til ein 50 % ressurs frå 2026. Kostnaden er auka med 0,4 mill. kroner til 2,4 mill. kroner i 2025, deretter vidareføring av 2 mill. kroner ut økonomiplanperioden.

Tilsetjing av ufaglærde i faste stillingar

Jf. vedtak PS 37/24. Praksis i helse og omsorg har vore at ein ikkje tilsett ufaglærte i faste stillingar. Det er likevel slik at ein har gitt fast tilsetjing til ufaglærte vikarar som stiller krav etter å ha blitt brukt som vikarar over fleire år. Dersom ein er fast tilsett i ei deltidsstilling kan ein stille eit slikt krav om fast tilsetjing også i vikarvaktene etter 1 år. Gitt dei store utfordringane helse og omsorg har ift. rekruttering så har vi starta ny praksis. Dersom det er fagleg forsvarleg å tilsette ufaglærte i stillingar som er klar for utlysing så vert utlysingsteksten formulert slik at ein tilbyr fast tilsetjing av ufaglært dersom ein ikkje får faglært søkarar. Dette tiltaket vil føre til at det vil bli gjort faste tilsetjingar i store stillingar/100% stillingar også for søkarar utan relevant utdanning eller relevant arbeidserfaring. Dette fordrar at Vestnes kommune oppmuntrar og legg til rette for fagbrev eller anna relevant tilsetjing for sine tilsette. Vonleg fører dette tiltaket til færre vakante stillingar, og dermed mindre bruk av overtid og vikarbyrå.

Tiltaket vil gi ei innsparing på omlag 0,5 mill. kroner i 2025 og årleg framover i økonomiplanperioden.

Tiltak for å sikre kontroll med arbeidstida

Jf. vedtak PS 37/24. Overtid skal ikkje vere planlagt tiltak og bruk av overtid skal reduserast til eit absolutt minimum. Likevel vil overtid vere tiltak som ein må ta i bruk for å sikre forsvarleg drift. Overtidsbruken i helse og er stor, og vi jobbar med tiltak for å avgrense både bruk av overtid og bruk vikarbyrå. Samstundes med det arbeidet må vi også sikre oss at dei som leiger inn ved vakante stillingar, ekstrarhjelp og ved fråvær har god kjennskap til lov- og avtaleverk og nyttar seg av alle funksjonar i Visma flyt ressursstyring og sørge for god opplæring av dei som har ansvar for innleige. Dette arbeidet er starta opp no i første omgang med eit innleiande møte mellom Visma flyt ressursstyring og einingsleiarar, avdelingsleiarar, teamkoordinatorar og merkantil personell.

Tiltaket vil gi ei innsparing på omlag 0,3 mill. kroner i 2025 og årleg framover i økonomiplanperioden.

Veilederen

I PS-37/24 vart det gjort eit innsparingsvedtak om å seie opp kommunen sitt abonnement på Veilederen.no. Abonnementet er ei internettside som inneheld fagleg informasjon, lovverk, e-læringskurs og tilgang til faglege vurderingar med meir.

Dette utgjør 0,15 mill. kroner per år.

Innsparingstiltak

Alternative turnusordningar

Det er lønnsutgifter som er den store utgiftsposten i helse og omsorg. Meirforbruket i kommunalomsrådet er i hovudsak knytt til overtid og bruk av vikarbyrå. Dei store kostnadane til vikarbyrå og overtid skyldast i stor grad rekrutteringsutfordringar. Vestnes kommune har ein stor helse og omsorgssektor sett i forhold til talet på innbyggjarar i kommunen. Det gjer at det er behov for ein større prosentdel av arbeidskrafta inn i helse og omsorg samanlikna med mange andre kommunar. Når det er knapt om arbeidskraft fører det til mange vakante stillingar. Det store talet på vakante stillingar er hovudgrunnen til overtid og bruk av vikarbyrå.

Vi ser at bruk av alternative turnusordningar er rekrutterande. Innføring av langvakter ved Stella Maris og ved Aktivisering og meistring har god effekt på talet på søkarar til utlyste stillingar. Ny turnus med langvakter har no også starta opp i Heimetenesta og vil venteleg føre til mindre vakante stillingar i eininga.

Aktivisering og meistring har dei siste åra arbeidd målretta med alternative turnusordningar mellom anna med tanke på rekruttering. I eininga er det totalt 13 turnusar og fleire turnustypar. Arbeidet med alternative turnusar i eininga vil fortsette også i 2025.

Hellandtunet har fram til no berre hatt ordinær 2-delt turnus. Det vil derfor no bli starta opp eit prosjekt i eininga der ein vil sjå på alternative turnusordningar. Ved Stella Maris vil det bli sett på moglegheit for å tilby langvakter i større omfang enn i dag.

Innføring av langturnusar fører ikkje automatisk til innsparing i årsverk. Det er som tiltak i forhold til å rekruttere og behalde kompetanse som er innsparingseffekten av alternative turnusordningar ved Stella Maris, Hellandtunet og Heimetenesta. Det igjen gir innsparingar i forhold til overtid og bruk av vikarbyrå grunna vakante stillingar. Ved Aktivisering og meistring derimot er det lettare å få til innsparing i årsverk då pauseavvikling kan takast ut meir fleksibelt. Med dei turnusendringar som er planlagt i 2025 vil det bli innspart 1 årsverk ved Aktivisering og meistring.

Det vert lagt til grunn ei samla innsparing med 1,2 mill. kroner i 2025 og 2,4 mill. kroner resterande del av økonomiplanperioden.

Avvikling av bustadar i Aktivisering og meistring

Med bakgrunn i at Vestnes har vore vertskommune for menneske med utviklingshemming bur det mange eldre utviklingshemma i kommunen. Det har dei siste åra vore ein reduksjon i bustader med døgnkontinuerleg drift. Dette fordi det blir jobba aktivt med å ta i bruk dei ulike nivåa i Innsatstrappa, det samlokalisert der det er naturleg og det blir kontinuerleg jobba med bemanningsplanane i bustadane. I budsjett 2024 var det planlagt avvikling av ei bueining frå mai, med ei innsparing på 4,2 mill. kroner. Vi har hittil ikkje lykkast med å innfri tiltaket då flytting til anna omsorgsnivå berre kan gjennomførast som eit frivillig tiltak. Frå medio 2025 derimot vil tiltaket vere gjennomført.

Det blir parallelt jobba med avvikling av enno ei bueining. Slik det ser ut no vil dette tiltaket også verte gjennomført frå medio 2025. Vi er avhengig av å avvikle bustadane i takt med fråfall av vertskommunebrukarar.

Til saman gir dette ei innsparing i 2025 med 5,4 mill. kroner og 10,9 mill. kroner per år i resterande del av økonomiplanperioden.

Endring av lærlingpraksis

Det har vore ei målsetting for helse og omsorg å auke talet på lærlingplassar frå 7 til 9. Dessverre så har vi ikkje fått nok søkarar, og vi har difor berre 7 lærlingar hausten 2024. Vi har som planlagt starta ny organisering av lærlingordninga frå skuleåret 24/25.

Innsparing er rekna til 1 mill. kroner med verknad frå 2025.

Frigjering av institusjonsplassar

Eit av tiltaka som var føreslått i 2024 var opprette bukollektiv ved Aktivitetssenteret, som en del av tiltaket knytt til å frigjere institusjonsplassar (desse tiltaka må ein sjå samla). Tiltaket vart ikkje gjennomført i all hovudsak grunna eit stort press på tenestene og mange utskrivingsklare pasientar som vi ikkje klarer å ta imot. Vi har derimot starta arbeidet med å omgjere 6 institusjonsplassar ved Ivartun til bukollektiv. Dette håper vi vil gjer det enklare å ta imot utskrivingsklare pasientar frå sjukehuset. Tiltaket vert utsett til 2027. Det er avgjerande å gjennomføre tiltaket på sikt med stadig eldre demografi - om ikkje vil vi ikkje ha nok institusjonsplassar i framtida. For å lukkast her, må ein satse på tidleg innsats i trinna lenger ned i innsatstrappa. Dette tiltaket må sjåast opp mot bukollektiv på Aktivitetssenteret.

Gjermundnes internat

Eit styrevedtak i Kommunenes sentralforbund (KS) går inn for ein ny avtale som gjer det mogleg å søke refusjon for elevar ved Gjermundnes internat som mottak helse- og omsorgstenester frå Vestnes kommune på kveld og natt. Inneverande skuleår er det 4 elevar dette gjeld. Vedtaket i KS skal behandlast i dei ulike kommunane sine kommunestyre før det er endeleg, men ein vurderer at eit vedtak i KS gjer dette tiltaket realistisk. Skulle aktuelle kommunar som har elevar på internatet ikkje fatte slikt vedtak, må vi kome tilbake til dette i budsjettrevisjonen.

Dersom vedtaket vert endeleg vil det føre til ei innsparing på 1,5 mill. kroner for helse og omsorg (basert på elevtal inneverande år).

Heimehjelp - endring i behov

På grunn av endra behov og betre organiseringa av heimehjelpstilbodet sparer vi inn eit halvt årsverk heimehjelp frå 2025. Tiltaket vil gi ei innsparing på omlag 0,3 mill. kroner i 2025 og årleg framover i økonomiplanperioden.

Omstilling og effektivisering

Det er i inneverande økonomiplan lagt inn ei innsparing knytt til omstilling og effektivisering som utgjer omlag 4,5 årsverk med ei opptrapping kvart år. I 2024 er det gjennomført innsparing av 2,5 årsverk ved Aktivisering og meistring. Dette gjeld 1 årsverk teamkoordinator og 1,5 årsverk turnuspersonell ved flytting av brukar til Ivartun og tilpassingar av turnusar. Dei resterande 2 årsverka i innsparingskravet var tenkt løyst med ny turnus i Heimetenesta. No når den nye turnusen har starta opp gir det gevinst i form av betre ressursfordeling i turnusen og ein har klart å tilby langvakter til dei som ønskjer det. Det vil venteleg gje gevinst når det gjeld rekruttering, men den venta innsparinga på 2,8 årsverk var i praksis ikkje mogleg å få til og må difor innarbeidast i 2025. Det ligg vidare inne omstilling og effektivisering for dei resterande åra i økonomiplanperioden.

Sjukepleiarflåte

Då sjukepleiekompetanse er ei mangelvare må vi bruke sjukepleiarane til oppgåver som krev deira kompetanse. Det igjen krev at vi tilsett og nyttar oss av kompetansen til helsefagarbeidarar og andre faggrupper. Tiltaket med sjukepleieflåte er eit tiltak for å få nytta marginale sjukepleieresursar til direkte sjukepleieoppgåver. I tillegg ser vi på sjukepleieflåte som eit tiltak for å rekruttere og behalde sjukepleiekompetanse.

I 2023 vart grunnbemanninga i langtidsavdelingane ved Stella Maris auka med til saman 2,8 årsverk. Desse årsverka går på «topp» mellom dei to avdelingane, så slik sett har vi alt etablert ei mindre sjukepleieflåte.

Utfordringa med denne type modell er lønnskostnadane med auke i årsverk, i tillegg til utfordringane med å få tak i nok folk. Ein må derfor i eit slikt prosjekt også vurdere andre modellar. Vi må sjå på om vi kan få til ein sjukepleieflåte innafor dagens grunnbemanning. Ein anna tanke kan vere at sjukepleiarar på «topp» går inn og dekkjer grunnbemanninga ved sjukefråvær. Her kan ein sette avgrensingar som til dømes til eit fråvær pr. vakt, og dersom det blir meir fråvær samme vakta så leiger ein inn. Det vil gi ei innsparing ved fråvær då ein slepp å leige inn vikar eller nytte overtid for den første personen som er fråverande.

Når ein skal vurdere innføring av sjukepleiarflåte som tiltak så må ein sjå på om ein kan ha ei sjukepleieflåte for kvar av einingane Stella Maris, Hellandtunet og Heimetenesta. Eventuelt om det er eit betre tiltak å ha ei overordna sjukepleieflåte for to eller alle tre einingane.

Leiinga vil saman med tilsette, tillitsvalde og vernetenesta starte et arbeid med å utarbeide ein modell til sjukepleiarflåte tilpassa våre lokale forhold.

I 2024 har Heimetenesta og Stella Maris vore del av Tørn-prosjektet «Ny oppgåvedeling og tenestestyrt bemanning» i regi av KS, og erfaringar frå dette arbeidet blir tatt med inn i arbeidet med sjukepleiarflåte.

Tiltaket vil gi ei innsparing på omlag 1,2 mill. kroner i 2025 (halvårseffekt) og 2,4 mill. kroner årleg framover i økonomiplanperioden.

Teamkoordinator Aktivisering og meistring

Aktivisering og meistring har fram til medio 2024 hatt 4 årsverk teamkoordinator. Teamkoordinatorane har, i tett samarbeid med avdelingsleiarane og einingsleiar, ansvar for turnus, timelister, fråværs-handtering og innleige av vikarar for 3-4 avdelingar kvar. På grunn av endra behov og betre organiseringa sparer vi inn eitt årsverk som teamkoordinator ved Aktivisering og meistring.

Tiltaket vil gi ei innsparing på omlag 0,7 mill. kroner i 2025 og årleg framover i økonomiplanperioden.

Nye tiltak

Ambulant team psykisk helse og rus

Vestnes kommune har per i dag ikkje tenesta ambulant team som eit tiltak for brukarar med utfordringar innan psykisk helse og/eller rus. På grunn av mangel på eit oppsøkjande team til praktisk bistand og miljøterapeutiske tenester så vert kommunen sitt tilbod til desse brukarar ofte bustad med heildøgns bemanning. Ambulant team vil vere eit tiltak lågare i innsatstrappa og mindre ressurskrevjande med tanke på bemanning, og blir derfor også økonomisk mindre ressurskrevjande. Med ambulant team kan ein gi brukarane tilpassa hjelp der dei bur. Tenestene i ambulant team vil bli gitt av helsepersonell tilknytt Familie og helse med kompetanse i psykisk helsearbeid og som vil vere stabile ressurspersonar over tid. Aktivisering og meistring har nytta synergiane ved bemanning i heildøgns bustadar til å utføre enkelte ambulante oppdrag til personar med psykiske helseutfordringar. Då desse ressursane no blir nytta opp mot avlastning så har ikkje eininga lengre ledig ressurs for ambulante oppdrag innan psykisk helse.

Kommunedirektøren ser for seg at det ambulante teamet består av 2 årsverk i turnus. På sikt tenker ein at tiltaket vil gi økonomisk gevinst i form av færre etableringar i bustader med heildøgns bemanning for personar som har evne til å klare seg utan døgnkontinuerlege tenester. Det var i 2024 lagt inn ein kostnad på 1,8 mill. kroner for 2025. Denne må vi flytte til 2026 då vi ikkje kan sjå å ha midlar til å gjennomføre tiltaket no.

Avlastning

Aktivisering og meistring har tilbod til fleire unge tenestemottakarar. I nokre tilfelle er det mogleg å nytte synergjar frå ordinær grunnbemanning i bustadane, og fleire avlastningstilbod blir såleis gitt innfor budsjetttramma.

I budsjett 2024 fekk eininga tilført 1,4 årsverk knytt til avlastningstiltak, men i etterkant er bemanninga auka med ytterlegare 1,5 årsverk grunna krav i lovverket om høgare bemanningsnorm som konsekvens av eit nytt enkeltvedtak om bruk av tvang. Dette gir ein auke på 1,2 mill. kroner frå 2025.

Basistilskot fastlegar

Pasienttilpassa basistilskot trådde i kraft i mai 2023. Basistilskotet er eit tilskot fastlegen får frå kommunen for å drive praksis. Storleiken på tilskotet er avhengig av talet på pasientar legen har på lista si.

I budsjett 2024 vart legekantoret styrka med 0,36 mill. kroner slik at totalbudsjett til basistilskot er på omlag 3 mill. kroner. Differanse mellom budsjett og faktisk kostnad viste seg å vere på 1,4 mill. kroner.

Tiltaket har ein kostnad på 1,4 mill. kroner i 2025 og vidare i økonomiplanperioden.

Bemanning Vestnes legesenter

Vestnes legesenteret fekk i 2023 styrka legeressursen med 1 årsverk slik at legesenteret no har til saman 8 årsverk + LIS lege. Dette har ført til at legekantoret sitt hjelpepersonell ikkje i tilstrekkeleg grad klarer å betene naudsynte oppgåver ved skadestue, i telefonluke, ved arkiv og laboratorium. Manglande hjelpepersonellressurs resulterer i at legane forsinkast i sine oppgåver, samt at befolkninga ikkje får tilstrekkeleg hjelp og oppfølging. Det vert difor foreslått å auke Vestnes legesenteret sin hjelpepersonellressurs til 7,8 årsverk med hjelpepersonell.

0,5 årsverk hjelpepersonell tilsvarar 0,35 mill. kroner i 2025 og årleg framover i økonomiplanperioden.

Bukollektiv ved Aktivitetssenteret

Eit av tiltaka som var føreslått i 2024 var opprette bukollektiv ved Aktivitetssenteret, som en del av tiltaket knytt til å frigjere institusjonsplassar (desse tiltaka må ein sjå samla). Tiltaket vart ikkje gjennomført i all hovudsak grunna eit stort press på tenestene og mange utskrivingsklare pasientar som vi ikkje klarer å ta imot. Vi har derimot starta arbeidet med å omgjere 6 institusjonsplassar ved Ivartun til bukollektiv. Dette håper vi vil gjer det enklare å ta imot utskrivingsklare pasientar frå sjukehuset. Tiltaket vert utsett til 2027.

Ein tiltak helse og omsorg

Auka utgifter i toppfinansieringstilskotet som følge av nedvektinga av PU-kriteriet finansierast med å auke innslagspunktet i toppfinansierings ordninga. Toppfinansieringsordninga for ressurskrevjande tenester vert lagt om til ein modell med to eigendelar, der ein eigendel blir berekna per innbyggjar og ein eigendel på 10 % av utgifter over innslagspunktet etter at den første eigendelen er trekt frå. Tilleggskompensasjonen vil bli vidareført etter same prinsipp som i dag.

I 2024 er det fleire brukarar som har fått auka behov som gjer at dei kjem inn under ordninga ressurskrevjande brukarar. Det har også felt frå einskilde brukarar. Gjennom dette tiltaket tek vi omsyn til dette og justerer ut frå faktiske forhold.

Helse- og omsorgstenester knytt til flyktningar

Det er lagt til grunn mottak av 80 flyktningar i 2024 og deretter ei nedtrapping på 60-60-40 dei påfølgjande åra (med atterhald om politisk vedtak). Føresetnadane har altså endra seg i høve det som blei lagt til grunn i økonomiplanen for 2024-2027. Dette inneber ei auke i kostnadene hovudsakleg ved NAV.

NAV har fått tilført to stillingar i 2023 knytt til arbeid med flyktningar. Desse blir vidareført i 2025. NAV vert i 2025 styrka med 3 mill. kroner knytt til økonomisk sosialhjelp.

Stillingane knytt til flyktningane på legesenteret og helsestasjonen vert vidareført i 2025.

Kostandane knytt til flyktningar vil gradvis reduserast utover økonomiplanperioden grunna fleire vil kome i arbeid og det er ei nedtrapping i høve talet vi busett.

Husleige NAV

I dag leiger NAV Vestnes kontor på rådhuset. Frå 2026 vil dei leige frå ekstern aktør. Dette medfører høgare husleige og inntektstap for kommunen. NAV vert styrka med 0,56 mill. kroner frå 2026.

Konsulentbistand

Romsdal interkommunalt politisk råd (Romsdal IPR) har bestilt ei analyse av kvifor dagens drift i pleie og omsorg i Romsdalskommunane er betydeleg høgare enn i samanliknbare kommunar. Vestnes kommune har saman med helse og omsorg i dei andre ROR kommunane og analysefirmaet PWC gått saman om *Prosjekt kostnadar helse og omsorg*. Prosjektet har utført analyser av dagens drift, inkludere kvalitative vurderingar og tiltaksforslag frå kommunane. Prosjektet har også bidratt til kunnskapsoverføring og erfaringsdeling mellom kommunane. Rapporten frå PWC er ikkje publisert, men er venta før nyttår. Likevel veit vi ut frå KOSTRA tal at Vestnes har høgt kostnadsnivå i helse og omsorg. Prosjektet har ikkje utført framskrivingar på behov og kapasitet. Alt etter innhaldet i rapporten kan det vere eit fornuftig tiltak at Vestnes kommune ved bruk at eit konsulentfirma går djupare i analyse av kostnadar og drift av pleie og omsorg. Dette for at dimensjonering av tenestene blir basert på grundig analyse av behov og kapasitet. Rapporten bestilt frå Romsdal IPR kan nyttast som eit grunnlag for ein meir djuptgåande ekstern analyse av kostnad og drift av pleie og omsorg i Vestnes. Ei slik bestilling må også ta med ei framskriving i høve behov, kapasitet og naudsynte prioriteringar. Rapporten vil kunne gi oss eit betre grunnlag for å kunne prioriter tiltak knytt til omstilling og effektivisering. Tiltaket skulle etter planen settast i verk siste del av 2024 og gjelde heile helse og omsorg. Rapporten frå PWC er forsinka og tiltaket er derfor ikkje effektuert i 2024, men flytta til 2025. Ut frå utfordringsbiletet i Vestnes foreslår vi at tiltaket blir spissa til å gjelde institusjonsdrift, heimeteneste og tildeling.

Tiltaket er kostnadsrekna til 0,25 mill. kroner i 2025.

Naudnett

Kommunen nyttar i dag naudnettet, både gjennom brann-redningsvesenet, helsetenesta og kommunal beredskap. Dagens naudnett er basert på utgåande teknologi og må erstattast med ny løysing for å oppretthalde og vidareutvikle beredskapen. Det nye naudnettet skal vere ei framtidretta løysing for kommunikasjon og informasjonsdeling som er robust og sikker. Utsifting og utvikling av dagens naudnett er ein prosess som skal skje over ein periode på fleire år. Overgangen til nytt naudnett vil krevje at dagens radioterminaler byttes ut med utstyr tilpassa ulike kommunikasjonsbehov.

Stortinget har avgjort at innføring og tilhøyrende driftskostnader i sin heilheit skal finansierast av brukarane av tenestene. Kommunanes del av kostnadane fakturerast den enkelte kommune basert på innbyggartal og delkostnadsnøkkelen for kommunehelsetenestene.

Stipulerte kostnadar til kommunal drift av naudnett i helsetenesta er på 0,3 mill. kroner i 2025 og årleg framover i økonomiplanperioden.

Statsbudsjett 2025: Vaksineringsprogram

Det skal etablerast vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper knytt til Covid-19 og pneumokokk. For å kompensere for auka kommunale kostnadar som følgje av dette er rammetilskotet auka med 0,3 mill. kroner for Vestnes kommune. Det blir føreslått å auka ramma til helse- og omsorg med tilsvarende beløp.

Utskifting av mobiltelefonar

Helseplattformen har kome med anbefaling om at Rover telefonane som vart tatt i bruk i slutten av 2023 i samband med innføring av Helseplattformen må skiftes ut. ROR-IKT har uttalt at dei rår Romsdalskommunane til å følge Helseplattformen sine nye anbefalingar og bytte ut telefonane. Naudsynte oppdateringar vil ikkje vere mogleg på telefonar med mindre minne enn 6 GB, telefonane kan også fungere treigare og at det trengs en hyppigare omstart. Pris på telefonane, RAM8 GB/128 GB, ligg på kr 5 000. Vi har omlag 60 telefonar vi bør skifte. Helseplattformen har no forsikra ROR-IKT om at det ikkje vil kome nye endringar på minnekrav på telefonar dei næraste åra.

Tiltaket har ein eingongskostnad på omlag 0,3 mill. kroner.

Utskifting av tryggleiksalarmaner

2G nettet slås av i løpet av 2025 slik at ein i Noreg berre vil kunne nytte 4G og 5G etter det. Ein konsekvens er at ein etter det ikkje lengre kan nytte to-vegs kommunikasjonen i tryggleiksalarmane. Dette gjer at vi må skifte ut dei omlag 200 tryggleiksalarmane vi har i dag. Dette er eit arbeid som er planlagt å starte 1. kvartal i 2025.

Tiltaket har ein eingongskostnad på omlag 1,2 mill. kroner.

Utskrivingsklare pasientar

På grunn av press på institusjonsplassane så har ein dei siste åra ikkje klart å ta imot alle pasientane som er utskrivingsklare frå sjukehus. Kommunen har av den grunn betalt dagsbøter til Helseføretaka. Ramma vart derfor auka med 1 mill. kroner i 2024. Tala til no i 2024 syner at vi må vidare styrke dette området i 2025. Det er lagt inn ei moderat auke på 1 mill. kroner i ramma, med ei nedtrapping dei neste åra.

Kostra-analyse

	Vestnes 2022	Vestnes 2023	Kostragruppe 04	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal
Prioritet					
Andel netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp (B)	22,4 %	26,2 %	29,9 %	34,1 %	28,1 %
Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi nettodriftsutgifterandel av totale utgifter (prosent)	0,3 %	0,3 %	0,2 %	0,3 %	0,2 %
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	59,2 %	53,5 %	42,8 %	41,3 %	38,9 %
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnevern (B) *) **)	2 978	2 885	3 614	2 792	2 371
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B) *) **)	4 650	4 681	4 587	4 712	4 643
Dekningsgrad					
Andel innbyggere 67-79 år med dagaktivitetstilbud (prosent)	1,6 %	1,9 %	1,0 %	0,7 %	1,0 %
Mottakere av hjemmetjenester per 1000 innbyggere (B)	52	45	59	42	45
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)	26,8 %	24,4 %	17,0 %	16,1 %	15,7 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)					
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken, totalt	16,90	18,70	9,90	10,80	11,40

*) Inflasjonsjustert med deflator **) Justert for utgiftsbehov

Foto: Ziggi

Samfunn og samskaping

Beskriving av verksemda i dag

Kommunalområdet Samfunn- og samskaping omfattar einingane tekniske tenester, eigedomsdrift samt beredskap. Kommunalområdet har eit utvida ansvar for heilskapleg og samfunnsmessig utvikling av kommunen med fokus på samskaping internt og saman med eksterne aktørar som til dømes næringslivet. Oppgåver som ligg til kommunalområdet er mellom anna planarbeid, brann, beredskap, næringsutvikling, oppmåling, innkjøp, drift og vedlikehald av kommunale bygg og vegar, vatn og avløp, byggesak, klimasatsing, kultur og friluftsliv med meir.

Frå 2024 er ramma knytt til prosjektsøknader til kultur og idrett flytta frå Sentraladministrasjonen til kommunalområdet Samfunn og samskaping.

Samfunnsplanlegging og prosjektutvikling

Samfunn og samskaping har ansvar for den strategiske samfunnsplanlegginga etter plan og bygningslova. Kommunal planstrategi og kommuneplanen er lovpålagte oppgåver som krev at det leggst opp til ein brei prosess internt og eksternt i kommunen. Plan for trafikktrygging samt klima og energi, er òg strategiske planoppgåver som mellom anna ligg til kommunalområdet.

Det blir også arbeid med å gi hjelp til lag og foreningar i prosessen med å søke eksterne midlar. Kommunen skal så langt som råd støtte opp om utvikling av lokale forsamlingshus og idrettsanlegg, og gi til dømes rettleiing og behandle søknadar om statlege spelemidlar. Spelemiddelordninga er ei viktig ordning for bygging og vedlikehald av kulturbygg, idretts- og nærmiljøanlegg i kommunen.

Å søke andre statlege og fylkeskommunale midlar til mellom anna tettstadsprosjekt, kulturvern og sikring av friluftsområde, ligg også til tenesteområdet.

Beredskap

Kommunen har ansvar for å ivareta befolkninga si sikkerheit gjennom å redusere risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og materielle verdiar. Beredskapsplikta krev at kommunen arbeider systematisk og heilskapleg på tvers av kommunalområda for å ivareta ansvaret.

Arbeidet med å koordinere beredskapsarbeidet i kommunen er lagt til dette kommunalområdet. Dette gjeld mellom anna oppfølging og revisjon av kommunens overordna ROS (overordna risiko- og sårbarheitsanalyse), med revisjon og utarbeiding av tilhøyrande beredskapsplanverk (dei som ligg naturleg til eit anna kommunalområde). I dette ligg kommunen sin beredskapsplan for kriseleiinga, med underliggende beredskapsplan som Evakuerings- og pårørandesenter, krisekommunikasjonsplan og atomberedskapsplan.

Tekniske tenester innan forvaltning og tenesteproduksjon

Følgjande fagområde ligg under ansvarsområdet tekniske tenester:

- arealplanlegging
- deling av eigedom
- byggesaksbehandling
- matrikkelføring
- oppmåling og kart
- adressering
- eigedomsskatt
- landbruk
- skogbruk
- naturforvaltning
- klima og miljø
- vilt
- forvaltning og drift av kommunal vegar og avløp
- prosjektering og utbygging av bustad- og næringsområde
- stell av park og grøntområde inkl. aktivitetstilbod for personar med hjelpebehov
- brann og feiing/tilsyn
- sal av kommunale bustad- og næringsstomter, samt sal og kjøp av kommunale bygg/bustadar.

Dersom ein ser vekk frå avgiftskapital, kor kostnadane blir dekkja gjennom kommunale gebyr eller andre inntekter, er dei største nettoutgiftspostane brannvern, vedlikehald av kommunale vegar og parker/grøntareal. I tillegg er tekniske tenester ansvarleg for gjennomføring av mange av investeringsprosjekta i kommunen. Dette gjeld mellom anna utbyggingsprosjekt innafor bustadfelt, vegar, trafikktrygging, avløpsanlegg, samt industri- og næringsområde.

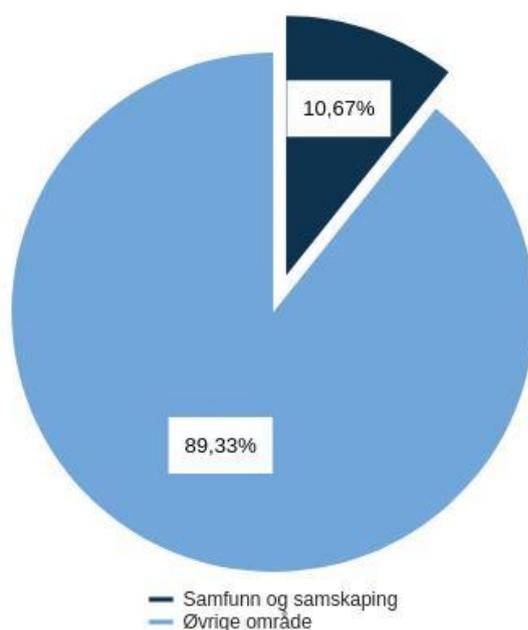
Forvaltning, drift og vedlikehald av kommunale bygg og eigedomar

Samla bruttoareal for kommunale bygg var ved utgangen av 2024 på om lag 71 000 m².

Bygningsmassen består av kommunalt disponerte bustadar og ei rekke formålsbygg som skular, barnehagar, helseinstitusjonar, kommunehus og kultur/idrett. I tillegg blir det administrert i overkant av 10.000 m² til vidare utleige. Dette gjeld 16 bustadar i ein kommunalt oppretta bustadstiftelse og over 100 innleigde private bustader til flyktningar. Den store auka i innleigde bustader kjem i all hovudsak av flyktningestraumen frå Ukraina.

Administrasjon og kompetanse på fagfeltet om offentlege anskaffingar ligg og til eininga for eigedomsdrift, samt ansvar for koordinering av kommunen sine forsikringsordningar. I tillegg er eigedomsdrift ansvarleg for gjennomføring av mange av investeringsprosjekta i kommunen.

Brutto utgifter i % av kommunen sine totale brutto utgifter

Status og utfordringar

Etterslep på vedlikehald av kommunale vegar

Utfordringsbilete for tekniske tenester si drift er etterslep på vedlikehald av kommunale vegar og kommunale grøntområde, auka kostnader til vintervedlikehald og beredskap. Klimaendringar med villare og våtare ver forsterkar utfordringsbilete innafor fleire av fagområda våre.

Vi har framleis om lag 3 km med grusvegar som krev intensivt vedlikehald med grusing og slodding for å halde tilfredsstillande standard, og vi bør difor på sikt få etablert fast dekke. Dei kommunale vegane med asfaltdekke er av varierende standard og store deler av vegnettet har eit dekke som burde vore fornya. Andre strekningar krev delvis oppbygging av nytt berelag med vidare. Kommunen har kjøpt inn ei digital løysing/programvare, «Rosy», som inneheld vegdata av høg kvalitet og stor nøyaktigheit. Løysinga gir grunnlag for dynamisk rapportering av tilstand og vedlikehaldsplanlegging. Dette gir vidare grunnlag for budsjettering og prisførespurnad til entreprenørar, og samstundes gir det eit grunnlag for dei strategiske vala som må gjerast. Dårlig standard på asfaltdekke er svært utilfredsstillande for alle trafikantar og fører til at det blir vanskeleg å få god standard på snøbrøytinga, noko som går utover den generelle framkomsten og kan føre til redusert trafiktryggleik.

Med stadig høge drivstoffprisar og den generelle kostnadsauken i tillegg til auka nedbør, vil det bli krevjande å ta inn vedlikehaldsetterslepet. Meir ekstremvær og klimaendringar gir ekstra utfordringar for planlegging og drift og det blir svært viktig å skaffe eit godt grunnlag for prioriteringane framover.

Drift og vedlikehald av grøntområde

Drift og vedlikehald av grøntområde med plenar, plantning og installasjonar av ulike slag krev stor arbeidsinnsats. Dette har vore utført delvis ved kjøp av tenester frå Tremek AS, eigne tilsette og som arbeid- og aktivitetstilbod for brukargrupper som krev hjelp og tilrettelegging. Sidan organisering av kommunen sitt dag- og aktivitetstilbod for ulike brukargrupper er under vurdering, står framleis mellom anna ei fast gartnarstilling vakant.

Etterslep på vedlikehald av kommunale bygningar

I tida som kjem står kommunen overfor krevjande prioriteringar innanfor verdibevarande vedlikehald og tilrettelegging av lokalar. Kommunen har ein stor bygningsmasse, og det er mange bygg som har eit betydeleg vedlikehaldsetterslep både innvendig og utvendig. I fleire av bygga våre er det tekniske installasjonar som er moden for utskifting. Eldre anlegg har ofte nådd teknisk levetid. For betre utnytting av tekniske anlegg er det nødvendig med ei oppgradering av SD-anlegga (sentralt overvåkingsanlegg) knytt til fleire av formålsbygga.

Fleire tenester melder om behov for å gjere endringar/ombyggingar (tilrettelegging) med dei lokala dei disponerer. Det kan vere at lokala ikkje er tilpassa gjeldande tenesteproduksjonen og at lokala manglar naudsynt fleksibilitet.

Gamle tekniske anlegg og røyrsystem som er dyre i drift

Kommunen har ein del å gå på når det gjeld tiltak for å redusere straumforbruket. Kommunale bygg har en del eldre teknisk anlegg som gjer dette vanskeleg. I tillegg har kommunen framleis eit fjernvarmeanlegg som har eit varmetap på over 20 %.

Vestnes kommune er eigar av leidningsnettet på Myraområdet. Dette nettet er frå utbygginga av Hellandheimen på seint 50-talet, og det er tidvis store lekkasjar samstundes som det er konstant smålekkasjar. Røyrrettet har nådd si levetid, og det er behov for å skifte ut leidningsnettet og leggje om slik at det er mogleg å trygge vassleveransen for innbygarane. Dette tiltaket vart arbeidd med i 2024 og konklusjonen var at det var meir omfattande enn venta og vert difor lagt fram som eiga sak tidleg i 2025.

Samandrag budsjett

Budsjettramma for 2025 er bygd opp frå revidert budsjett for 2024, korrigert med årets lønnsvekst og forventade prisauke til neste år slik at det er ei reell vidareføring av budsjettrammene. Vidare er ramma justert med vedtekne endringar og kommunedirektøren sine forslag til tiltak og tilpassingar. Under tekniske justeringar er ramma korrigert for tiltak som ikkje er blitt gjennomført i 2024, samt for tiltak som kommunedirektøren ønskjer å synleggjere på nytt.

Budsjett 2025, Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

Kommunalområdet merkar auka lønns- og prisstigning når det gjeld innkjøp av varer og tenester. Dette gir utslag i både drift og investeringar, mellom anna i auka kostnader til vedlikehald av vegar og bygg, kjøp av tenester til kommunal drift, innkjøp av material m.m.

Kommunalområdet har etterslep på vedlikehald av kommunale vegar og bygg. Mange av bygga og dei tekniske anlegga er gamle og krev utskifting. For å redusere kostnader er det foreslått å avhende kommunal bygg som ikkje er i bruk. Dette bidrar til å redusere kostnadar til mellom anna vedlikehald, straum, forsikring og vaktmeistertenester. Sal av bygg vil også gi salsinntekter som kan brukast til å finansiere andre investeringar.

For å redusere kostnader til straum er det foreslått å skifte ut eldre teknisk anlegg til nye som er meir energieffektive. I tillegg skal det jobbast med ENØK- tiltak på alle kommunale bygga slik at kommunen på sikt kan redusere straumforbruket.

Kommunestyret har bestilt ei sak knytt til kjøp av tenester frå Vestnes Næringsforum. Vestnes kommune kjøper i dag tenester av Vestnes Næringsforum til mellom anna råd og rettleiing, samt formidle tilbod om kurs og opplæring og moglegheiter innafør verkemiddelapparatet. Det vil kome eiga sak knytt til dette tiltaket i 2025. Ein vil i saksframlegget sjå på mogleg kutt i dette tenestetilbodet og samstundes synleggjer kva konsekvensar dette vil kunne føre til.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskriving tiltak	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett	39 901	39 901	39 901	39 901
Sum Tekniske justeringer	1 330	1 330	1 330	1 330
Vedtak forrige periode				
Avhende kommunale bygg	-250	-500	-500	-500
Sum Vedtak forrige periode	-250	-500	-500	-500
Sum Lønns- og prisvekst	1 710	1 710	1 710	1 710
Konsekvensjusteringer	2 790	2 540	2 540	2 540
Konsekvensjustert ramme	42 691	42 441	42 441	42 441
Politisk vedtak				
Nedlegging Tresfjord brannstasjon	-500	-500	-500	-500
Sum Politisk vedtak	-500	-500	-500	-500
Innsparingstiltak				
Vakante stillingar	-1 500	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Innsparingstiltak	-1 500	-2 000	-2 000	-2 000
Nye tiltak				
ENØK-tiltak	-400	-500	-600	-700
Husleige	0	400	400	400
Retaksering av eigedom	60	0	0	0
Styrking av vedlikehaldsbudsjett for kommunale bygg	1 000	1 000	0	0
Varslingsystem og kommunalt oppgåvefelleskap	140	140	140	140
Sum Nye tiltak	800	1 040	-60	-160
Nye tiltak og realendringer	-1 200	-1 460	-2 560	-2 660
Ramme 2025-2028	41 491	40 981	39 881	39 781

Vedtak forrige periode

Avhende kommunale bygg

Dette tiltaket gjeld reduserte faste kostnader som følgje av avhending av kommunale bygg som ikkje blir nytta i kommunal tenesteproduksjon.

I 2024 ble det vedteke å legge ned Vågstranda barnehage. Vågstranda skule er frå før lagt ned, men ein del av lokale blir nytta av bygda og lokale organisasjonar. Ved å avhende desse bygga vil kommunen få ei innsparing kvart år på om lag 0,25 mill. kr. for 2025 gjennom sparte utgifter til straum, kommunale avgifter og forsikring. Det vil bli jobba vidare med avhending av bygg, og det er derfor lagt inn 0,5 mill kroner resterande år i økonomiplanperioden.

Politisk vedtak

Nedlegging Tresfjord brannstasjon

Tresfjord Brannstasjon vart nedlagt i oktober 2024. Dette vil gi ein effekt i økonomiplanperioden på 0,5 mill. kroner.

Innsparingstiltak

Vakante stillingar

Det vil på både eining for eigedomsdrift og tekniske tenester i 2025 bli spart inn om lag 1,5 mill. kroner i 2025 på å ikkje erstatte fagpersonar som har sagt opp. For resten av økonomiplanperioden vert innsparinga 2 mill. kroner pr. år.

Nye tiltak

ENØK-tiltak

ENØK dreier seg om å forvalte energiforbruket på ein god måte for å redusere sløsing. Målet er å redusere forbruket utan å kutte komforten. For tida har kommunen ein gunstig straumavtale som har ført til låge kostnader. Kommunen har ein del å gå på når det gjeld tiltak for å redusere sjølve forbruket. Tiltak kan vere å skifte ut eldre teknisk anlegg, smartare styringssystem for straumbruk, skifte ut gammalt lysarmatur med nye som nyttar led, installere fleire varmepumper med meir. I tillegg må det jobbast med ei haldningsendring i organisasjonen knytt til dette tiltaket.

I klimabudsjettet er det foreslått at kommunen skal arbeide med å redusere forbruket av straum med 20 %. Det er budsjettet med ei innsparing på 0,4 mill. kroner i 2025, og deretter ei gradvis opptrapping utover planperioden som følgje av planlagte straumsparingstiltak. Tala er estimat, sidan faktisk innsparing også vil vere avhengig av straumprisane.

I investeringsbudsjettet er det fleire tiltak som vil gje ei innsparing i forbruket. Eit døme er å skifte ut fleire gamle lyskilder til LED.

I tillegg må det vurderast om kommunen framleis skal ha fjernvarme. Kommunen betaler meir for denne varmen, og det er eit varmetap i røyriettet som kommunen må betale for. Varmetapet inngår også i forbruket til kommunen. Ei omlegging krev eingongsinvesteringar fordi ein må ha alternative kjelder til oppvarming. I 2025 skal vi sjå på moglegheita for å utfase fjernvarmeanlegget. Dette krev at

ein greier ut om ulike alternative energikjelder og effekten dei kan få for energiforbruket i dei aktuell kommunale bygga. Kostnader til utgreiinga blir tatt innanfor ramma.

Kjøpmannsgata hadde for 2023 eit forbruk på 75 300 kWh til ein kostand av kr. 167 488,62 inkl. mva. Ved å stoppe snøsmelteanlegget og heller gå over til brøyting, vil ein her kunne spare ein større sum. Kor stor denne summen vert er ikkje lett å vite, då det er avhengig av snømengde. Ein må også legge til grunn ein noko lågare fjernvarmepris for 2025, då noko av avskrivninga til Vestnes Energi er avslutta, og dette kjem oss som kunde til gode i form av lågare kWh pris. Seinare dersom ein ser det er nødvendig, kan ein investere i El. Kjel for oppvarming av vatn til snøsmelteanlegget, men då må ein først rekne på om dette vil vere lønnsamt på sikt.

Gartneriet på Myra har ein høg driftskostnad grunna store utgifter til fjernvarme. I 2025 vil vi jobbe for å finne ei anna løysing, slik at vi kan stenge av fjernvarmen til Gartneriet og Kjøkkenbygget i løpet av året.

Husleige

I dag leiger NAV Vestnes kontor på rådhuset. Frå 2026 vil dei leige frå ekstern aktør. Dette medfører høgare husleige og inntektstap for kommunen.

Eigedomsdrift vert difor styrka med 0,4 mill. kroner frå 2026 og ut økonomiplanperioden.

Retaksering av eigedom

I samband med retaksering av eigedomsskatt gjekk vi over til nytt datasystem - Komtek eskatt. Det vil medføre kostnadar for å fullførte integreringa med vårt sak- arkivsystem. Dette tek vi sikte på å få på plass i 2025.

Styrking av vedlikehaldsbudsjett for kommunale bygg

I 2024 har det vore stort behov for vedlikehald av kommunale bygg, til dømes ventilasjon, heis med meir. Dette har medført stort meirforbruk på dette området. Med vedlikehaldsetterslepet knytt til kommunale bygg, er det truleg at det vil vere eit stort behov også dei neste åra. Området vert difor styrka med 1 mill. kroner i 2025 og 2026, men har ikkje klart å finne midlar til å styrke dette tiltaket i resterande del av økonomiplanen.

Varslingssystem og kommunalt oppgåvefelleskap

Det er interkommunalt samarbeid om 110-sentralen i Møre og Romsdal. Dette gir brannvesenet moglegheit til å samvirke med andre som brannvesen, politi, ambulanse, men også redningskøyte, helikopter og frivillige organisasjonar som Raude kross. 110-sentralen er der også for at kommunen sine innbyggjarar slik at dei kan varsle når brann og ulykker oppstår. Det er vedtatt å auke kontingenten i 2025 med 0,14 mill. kroner. Kommunaldirektøren foreslår å auke ramma med 0,14 mill. kroner slik at budsjett samsvarar med faktisk kostnad. Vestnes kommune vil etter auka betale 0,65 mill. kroner i året.

Kostra-analyse

	Vestnes 2022	Vestnes 2023	Kostragruppe 04	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal
Prioritet					
Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på fjernvarme, konsern	29,0 %	16,0 %	13,0 %	14,0 %	14,0 %
Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på strøm, konsern	40,1 %	58,8 %	85,5 %	82,9 %	83,1 %
Beredskap mot branner og andre ulykker nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)	1 004	1 394	1 436	1 030	1 336
Netto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate *)	195 125	184 126	130 301	203 884	166 336
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede netto driftsutgifter (B)	4,6 %	6,6 %	9,1 %	9,4 %	8,4 %
Plansaksbehandling nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)	125	207	483	346	256

*) Inflasjonsjustert med deflator